

К.П.У.

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УПРАВИ УСРР

№ 1 (69)

ХАРКІВ

15 СІЧНЯ 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина

Постанова Президії ВУЦВК з 15-І 1931 р. Лист ЦАУ і ВІПКП про зміни в правилах прийому слухачів ВІПКП. Обіжник ЦАУ про оплату довідок, виписів та копій з архівних документів. Обіжник ЦАУ і НКЗему про використання плянових та картографічних матеріалів земельних архівів. Обіжник ЦАУ в справі набору слухачів до ВІПКП. Обіжник ЦАУ в справі складання плянів роботи на 1931 рік. Обіжник ЦАУ до всіх Місцевархів про налагодження дієвих зв'язків з установами території їхньої діяльності. Постанова НКП про сталі посадові оклади для робітників Місцевархів.

II. Інформаційна частина.

Організацію передплати закінчити ударними темпами. Виявлення архівних матеріалів практичного значення. Виконати завдання конче потрібно.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Витяг із протоколу № 87/479

Засідання Президії Всеукраїнського
Центрального Виконавчого Комітету

з 15 січня 1931 р.

Обговорювали:

23. Про настановлення т. Семка на завідателя Центрального Архівного Управління УСРР замість т. Рубача, який перейшов на іншу роботу.

(Допов. т. Василенко).

Постановили:

23. Увільнити т. Рубача, що перейшов на іншу роботу, від обов'язків завідателя Центрального Архівного Управління УСРР.

Настановити на завідателя Центрального Архівного Управління УСРР т. Семка.

За оригіналом:

Референт Секретаріату
Президії ВУЦВК'у Нещеретний.

Д. негайно.

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 2/87 з 28-XII-1930 р.)

Центральне Архівне Управління та Всеукраїнський Заочний Інститут підвищення кваліфікації педагогів щодо умов прийому слухачів на архівознавчий відділ вносять такі зміни:

1) в частині робітників, що вже практично працюють в архівній справі, а) до архівознавчого відділу можуть вступити всі ті особи, що фактично працюють по архівах незалежно від стажу архівної роботи. Таким чином тут відмінюється необхідність мати дворічний стаж архівної роботи, б) до архівознавчого відділу можуть вступити і ті особи, (які вже працюють в архівній справі), що не мають освіти за 7-річку, але при умові, що профорганізації не тільки завірятимуть їхні анкети, але й даватимуть спеціальні рекомендації;

2) робітники, діти робітників, батраки, колгоспники, комсомольці можуть вступити до архівознавчого відділу без закінченої освіти за 7-річку, коли вони мають іншу освіту, яка наближається до 7-річки.

Крім того, Центральне Архівне Управління повідомляє, що деякі Міс-

36094

цедархи зрозуміли правила прийому так, що кожна особа повинна відповісти всій сумі вимог, що про них говорилося в положенні про архівознавчий відділ. Таке розуміння є неправильним, бо особи, що бажають навчатися на архівознавчому відділі, повинні відповісти в частині підготовки лише одній з вимог щодо прийому, а не всім разом.

В зв'язку зі зміною правил прийому слухачів, термін прийому продовжено до 15 січня 1931 р.

Центральне Архівне Управління повідомляє, що за постановою Секретаріату ВУЦВК'у з 28-VII 1929 р. (прот. № 10/403) на архівній роботі можуть працювати лише робітники, що пройшли кваліфікаційну Комісію. В зв'язку з тим, ЦАУ вважає всіх робітників, які не оформили своєї кваліфікації, лише тимчасово-виконуючими ці обов'язки. Зарахування таких осіб до архівознавчого відділу ВІПКП звільнятиме їх від іспиту в Кваліфікаційній Комісії.

Зав. Відд.

Архівознавства Герасименко.

Ректор ВІПКП

(кол. ВЗІНО) Слабвенко.

Обіжно

До всіх Центральних і Краєвих Історичних Архівів, Головархіву АМСРР і до всіх Місцевих Архівних Управлінь та їхніх філій

(Вих. № 01/17 з 31-XII-1930 р.).

ПРО ОПЛАТУ ДОВІДОК, ВИПИСІВ ТА КОПІЙ З АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ

В зв'язку з надходженням з місць запитань про оплату довідок, виписів та копій з архівних документів, Центральне Архівне Управління за згодою з НКФ УСРР, роз'яснює:

1. Згідно постанови ЦВК і РНК Союзу РСР з 2 Вересня 1930 р. (Зб. Зак. Союзу РСР 1930 р. № 46, арт. 480), замість „гербового збору“ введено єдину державну оплату.

2. Від цієї оплати звільняються довідки, виписи та копії з архівних документів, які видаються архівними органами державним установам, громадським організаціям та підприємствам усупільненого сектору.

3. З інших організацій та приватних осіб стягують державну оплату при подачі листовних заяв про видачу їм довідок, виписів та копій в розмірі:

а) 50 коп. з заяв робітників, службовців і дорівнених до них осіб (безробітних, учнів та державних пенсіонерів), селян, за винятком тих, що їх оподатковується єдиним с.-г. податком в індивідуальному порядку, кустарів та інших організацій і осіб крім зазначених в арт. 2, п. „б“ арт. 3 цього обіжника;

б) 3 карб. з заяв осіб, що їх оподатковується прибутковим податком за розписом № 3 або єдиним с.-г. податком в індивідуальному порядку.

Увага: За розписом № 3 оподатковується прибутковим податком служники релігійних культів, власники та орендарі і співучасники торговельних та промислових підприємств, торговці та комерційні посередники, крім тих, що їх оподатковується за розписом № 2 та № 2а (тобто крім власників та орендарів кустарних підприємств, що не вживають найманої праці, або вживають її в розмірі не більш, як трьох дорослих робітників; дрібних торговців, комівояжерів тощо) та особи, що одержують, оподатковані прибутковими податками, прибутки з грошових капіталів та відсоткових паперів, поставок тощо. (Зб. Зак. Союзу РСР 1930 р. № 46, арт. 482).

4. На підставі уваги до арт. 14 переліку ставок єдиної державної оплати (Зб. Зак. СРСР, 1930 р. № 46, арт. 480) оплату не стягують із заяв по справах трудових, культурно-освітніх, військових, кримінальних, виборчих, про політичні права громадян, а також з заяв про видачу довідок про записи народження, смерті, засиновлення та встановлення батьківства.

5. Особи, перелічені в арт. 3 (п. п. „а“ і „б“) цього обіжника, сплачують оплату марками встановленого зразку і лише до випуску цих марок дозволяється оплату брати готівкою.

6. Сплачена оплата поверненню не підлягає і надходить до місцевого бюджету.

7. Всі роз'яснення, що їх давалося Центральним Архівним Управлінням давніше з цього приводу—касується.

Заст. Зав. Центрального

Архівного Управління П. Міцкевич

Секретар ЦАУ А. Юрченко

Обіжно, терміново

До всіх Райвиконкомів, Міськрад та Землевпорядно-Виробничих Бюр

(Копія: Місцевим архівним управлінням)

„ПРО ВИКОРИСТАННЯ ПЛЯНОВИХ ТА КАРТОГРАФІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЗЕМЕЛЬНИХ АРХІВІВ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗАГАЛЬНОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ (ЗАСІВКАМПАНІЙ ТА ІНШЕ)“.

(Вих.: НКЗС—№ 83/6-0/22, ЦАУ—№ 2/87 з 12-І 1931 р.)

За даними часткової перевірки стану земархівів на місцях, в напрямку використання матеріалів для потреб підготовки до весняної засівкампанії 1931 року, та за повідомленнями, що надходять до Управління Землевпорядження НКЗС з місць, встановлено, що значна кількість місцевих установ, що мають в своєму розпорядженні земархіви—недбайливо ставиться до зберігання та використання плянових та картографічних матеріалів, а також і земельних справ, а саме:

а) значна кількість плянів та справ землевпорядження призведена до стану неможливого використання їх для різних потреб державного планування земельної території, основного землевпорядження та земінвентаризації. Є випадки псування земплянів на 70% окремої земтериторії;

б) при ліквідації кол. округ, пляни й справи землевпорядження передано до РВК деякими ОЗВ в безпорядному вигляді загальною кількістю без опису їх стану. В окремих випадках частина потрібних для землевпорядження плянів та справ, помилково здана до кол. Окрархіву, в наслідку чого можливе невикористання частини плянового матеріалу неземлевпорядкованих сел для потреб весняної засівкампанії;

в) є випадки недбайливого ставлення до плянів та справ з боку виробничого складу землевпорядників Земвироббюр (псування та втрати справ і плянів).

Вищенаведене утворює небезпеку псування та втрати плянового матеріалу, дуже потрібного для загально-державних обліків земельних територій, для потреб: реконструкції

сільського господарства, засівкампаній, основного землевпорядження та інвентаризації земель республіки.

Вважаючи таке ставлення до державного майна за неприпустиме, Наркомземсправ категорично вимагає від Райвиконкомів, Міськрад та Земвироббюр вжиття рішучих заходів до забезпечення плянів, справ та картографічних матеріалів землевпорядження від псування та втрати. Необхідно вжити такі заходи:

1) негайно запитати Місцеві Архівні Управління—чи не маються в розпорядженні таких земплянів потрібних для землевпорядження що помилково були здані кол. ОЗВ, та в випадку встановлення наявності таких в Місцевих Архівн. Управліннях, вилучити їх в тимчасове користування зем-установ до минування в них потреби;

2) на протязі підготовки до весняної засівкампанії до її закінчення,—відповідальним робітникам та фахівцям Райвиконкомів, Сільрад та Земвироббюр, в часи перебування таких на місцях—стежити за станом плянів, картографічних матеріалів та справ землевпорядження і в випадках псування або знищення таких—складати акти зі вказівками причин та винних в цьому осіб для притягнення до відповідальності;

3) після закінчення весняної засівкампанії—скупчити весь пляновий і картографічний матеріал в земархівах для чого своєчасно забезпечити земархіви відповідними помешканнями та шафами. Одноразово перевести облік наявних плянів, справ та картографічних матеріалів землевпорядження з описом їх стану, та їх впорядкування (підклейка, підшивка та інше); також занести до книг запису справ та плянів за формами №№ 1, 2 Правил зберігання землевпорядних справ та плянів (Бюлет. НКЗС 1930 року № 13—49). Впорядкування перевести за рахунок місцевих коштів;

4) при прийомці плянів, справ та картографічних матеріалів землевпорядження до земархівів, після закінчення весняної засівкампанії, Райвиконкомам, Міськрадам та Земвироббюрам стежити за станом передаваних матеріалів до земархівів і в випадках псування та втрати матеріалів—при-

тягати винних в цьому осіб до відповідальності, згідно арт. 202 Земельного Кодексу;

5) справи й земпліни, що втратили активне значення для потреб землепорядження та земінвентаризації, а саме: дореволюційні пляни сел, що на них є нові закінчені пляни землепорядження, а також пляни минулого радянського землепорядження сел, що на них є закінчені пляни основного землепорядження в районах МТС,—здати Місцевим Архівн. Управлінням за чинним порядком та вимогами таких;

6) після впорядкування земархівів, подати до Управління Землепорядження НКЗС відомості про наявність та стан плянів, справ та картографічних матеріалів землепорядження в земархівах та відомості про кількість плянів зіпсованих та втрачених.

Член Колегії Наркомземсправ

Нач. Управління Землепорядження **Фесенко**

Заст. Зав. Центр. Архів.
Управління **Васильєва**

Референт Земінвентаризації
Управл. Землепорядження
Демченко

Негайно. Обіжно

До всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР

(Вих. № 2/100 з 13-I 1930 р.)

Обіжником № 2/87 з 12-XII—1930 р. Центральне Архівне Управління пропонувало подати йому відомості про хід роботи щодо набору студентів до ВІПКП (кол. ВЗІНО) станом на 15/XII, 20/XII, 25/XII і 30 XII 1930 р. Більш того, обіжником № 2/87 з 12-XII—1930 р. ЦАУ визнало цю роботу за ударну. Але ж ЦАУ констатує, що Місцевархи в цій роботі не дали потрібних темпів, а деякі з них і досі жодного разу не повідомили ЦАУ про хід роботи.

Відзначаючи це, як абсолютно ненормальне явище, ЦАУ в останнє пропонує максимально підсилити темпи роботи, повідомивши ЦАУ про підсумки роботи (щодо кількості студентів) станом на 20 січня 1931 р.

Завідателям Вінницького, Запорізького, Кременчуцького, Миколаївського Чернігівського, Мелітопольського та Ніжинського Місцевархівів, що жодної інформації за перебіг роботи не подали, ЦАУ висловлює догану за невиконання його розпоряджень в справі набору студентів для архівознавчого відділу ВІПКП.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління УСРР
М. Васильєва

Інспектор-Інструктор **В. Нікітін**

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР

(Вих. № 01/5 з 18-I 1931 р.)

Центральне Архівне Управління УСРР повідомляє, що не дивлячись на досить точні і чіткі вимоги щодо максимальної конкретизації плянів роботи та календарного розподілу їх виконання переважна більшість надісланих плянів навіть мінімально не задовольняють цим вимогам. Пляни роботи більшості Місцевархівів складено дуже загально, при чому з них абсолютно неможна уявити якими темпами даний Місцеварх передбачає провадити свою роботу. Більш того, пляни деяких Місцевархівів являють собою фактично майже повне повторення директиви ЦАУ щодо складання плянів (об. № 01/5 з 10/XII 1930 р.) без урахування навіть в будь-якій мірі місцевих умов праці (наприклад, „вжити заходів“ і т. і.).

ЦАУ відмічає, що зараз архівне будівництво вже увійшло в таку смугу розвитку, коли обмежуватися загальними і неконкретними плянами роботи ніяк неможна. Пляни роботи повинні бути чіткими, конкретними і повинні обов'язково відбивати темпи роботи.

Отже, виходячи з цього, ЦАУ відмовилося зараз розглядати та затверджувати ті пляни Місцевархівів, які надіслані до нього, бо вони не задовольняють сучасних вимог щодо планування архівної роботи. Одночасно ЦАУ прийшло до висновку, що для

складання Місцевархами конкретних плянів роботи, які до того ще відбивали б темпи роботи, потрібно мати форму пляна. Ця форма пляну вимагатиме від Місцевархів дати точні відповіді на поставлені запитання, тобто дати цілком конкретного, робочого пляна праці.

В зв'язку з вищезазначеним ЦАУ виробило форму пляна праці, яку оце надсилається до вас (форму пляна надіслано окремо). ЦАУ пропонує скласти пляна праці на 1931 р. за цією формою і надіслати його не пізніше 30/І 1931 р. Складаючи пляна праці ЦАУ пропонує взяти на увагу таке:

1) завдання в формі пляну подано максимальні і типові, тобто вони охоплюють майже всі роботи, які потрібно виконувати Місцевархам в 1931 р.;

2) залежно від місцевих умов праці ці завдання можна в деяких випадках зменшувати, а іноді треба додавати до них нові роботи, незаведені до форми-пляну, бо є роботи не типові для всіх Місцевархів, які виникають в умовах роботи лише даного Місцеварху;

3) норми архівно-технічної роботи в формі пляну взято теж як типові орієнтовні, що залежно від того чи того стану архівархів можуть бути зменшені або збільшені;

4) в формі пляну подано примірне заповнення окремих її граф. Отже на зразок цього примірника вам і належить скласти форму пляна для свого Місцеварху в залежності від місцевих умов роботи;

5) директивні вказівки щодо змісту завдань і основних напрямків в роботі Місцевархів в 1931 р., які було викладено в обіжнику № 01/5 з 10-ХІІ-30 р., залишаються цілком в силі.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління
УСРР М. Васильєва

Інспектор-Інструктор ЦАУ В. Нікітін

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР

(Вих. № 03/75 з 23-І 1931 р.)

За останній час деякі дієві установи с периферії надсилають свої архівні матеріали безпосередньо до Центрального Архівного Управління в Харків. Крім того, що це порушує загальні принципи концентрації архівних матеріалів, такі випадки спричиняються до зайвих матеріальних витрат, іноді значних розміром, як на цілком непотрібні пересилання архівних матеріалів, так і щодо зайвого завантажування нашого залізничного транспорту, не кажучи вже за те, що всілякі пересування архівних матеріалів великою мірою негативно відбиваються на стані даних матеріалів.

Вбачаючи в наявності таких випадків недостатню інструкторську й інформаційну роботу Місцевих Архівних Управлінь щодо установ своєї периферії й навіть установ самого міста, Центральне Архівне Управління примушене спеціально звернути на це увагу всіх місцевих архівних органів.

Центральне Архівне Управління звертає вашу увагу на потребу негайно й широко поставити інформацію про постанову Урядової Комісії щодо розподілу території УСРР між архівними органами, в галузі архівного обслуговування, з тим, щоб усі установи кожного даного району знали до кого вони мають звертатися в питаннях архівної справи, зокрема в питанні здачі архівних матеріалів до архівних органів.

Надсилаючи при цьому зразок обіжника в цій справі (зразка надіслано поштою—Ред.) від Місцеварху до РВК, Центральне Архівне Управління просить видати такого обіжника до всіх РВК обслуговуваної від Місцеварху території й простежити за тим, щоб кожним з таких РВК були, в свій черед, видані відповідні директиви до установ і організацій району, при чому, щоб забезпечити належний зміст таких директив від РВК, Міс-

цедарху треба від себе скласти відповідного проєкта й надіслати до кожного РВК.

Про виконання цього пропонується повідомити ЦАУ до 20 лютого 1931 р.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління **М. Васильєва**

Інспектор-Інструктор **А. Юрченко**

До всіх Місцевархів

Центральне Архівне Управління УСРР при цьому подає для відому та керівництва затверджені НКП УСРР сталі посадові оклади на 1931 рік.

Додаток: Постанова НКП УСРР.

ПОСТАНОВА НАРКОМПРАЦІ УСРР

№ 16 з 26 січня 1931 року

„ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ НА 1931 РІК ЗАРПЛАТНІ ПОРЯДКОМ ДЕРЖАВНОГО НОРМУВАННЯ ДЛЯ МІСЦЕВИХ АРХІВНИХ УПРАВЛІНЬ, ЩО Є НА МІСЦЕВОМУ БЮДЖЕТІ“

На підставі постанови РНК з 7-XII 1929 р. Народній Комісаріят Праці УСРР постановляє:

1. затвердити з 1-го січня 1931 року порядком державного нормування зарплатні такі сталі посадові оклади для службовців Місцевих Архівних Управлінь:

Назва посад:	II тариф. зона	III тариф. зона	IV тариф. зона	V тариф. зона	VI тариф. зона
	Артемівськ, Кам.-Под., Чернигів, Крив. Ріг, Умань, Черкаси, Конотоп, Лубни, Мелітопіль, Ніжин, Проскуров	Бердичів, Суми, Вінниця, Полтава, Херсон, Житомир	Запоріжжя, Кременчук, Маріупіль, Миколаїв, Луганськ, Сталіно, Зінов'ївськ	Київ, Одеса, Дніпропетровськ	Харків
Зав. Місц. Арх. Управління	135	140	160	180	200
Вч. архівіст	110	115	125	140	140
Зав. партсекції	110	115	125	140	140
Інспект.-інстр.	110	115	125	140	140
Архівісти	60	65	70	75	80
Прибиральниця	30	35	40	45	50

II. штатний контингент встановлюється за вказівками Центрального Архівного Управління відповідно до постанови Урядової Комісії;

III. зазначені в арт. I оклади не можуть змінювати ні РКК, ні адміністрація, хоча б за згодою з профспілкою;

IV. запровадження цих окладів не може бути за причину для збільшення асигнувань на зарплатню, що встановлено на 1931 рік.

Заст. Наркомпраці УСРР

Піскарьов

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Організацію передплати закінчити ударними темпами

Не доводиться повторювати, якого величезного організуючого значення, особливо нині, перед лицем нових завдань в архівному будівництві, набирає провідник з теорії і практики архівної—журнал «Архівна Справа».

Найпершим висновком із цього, поряд з внутрішньою перебудовою самого журналу, є абсолютно невідкладна потреба поширити його серед якнайбільших читацьких кіл (надто ж серед численної мережі архівів дієвих установ де найгостріше зараз відчувається потреба у систематичному проводі).

Тимчасом на сьогодні стан з організацією передплати по більшості Місцевархів маємо абсолютно незадовільний. Якщо Місцевархи Одеський, Дніпропетровський а в першу чергу Артемівський дійсно по більшовицькому мобілізувалися на виконання завдання будь-що-будь охопити передплатою в цьому році архіви всіх дієвих установ їхніх територій, то решта Місцевархів, надто ж іотужніші з них, як Київський, Миколаївський, Криворізький, особливо три останні, що їх викликано Артемівським Місцевархом на соцзмагання, нестримно прямують на повний прорив, не зумівши навіть тогорічних числових завдань з передплати реалізувати.

Таке становище на важливішій ділянці роботи Місцевархів, аджеж вони є основними організаторами передплати, не можна пояснити інакше, як тільки байдужістю та навіть бездіяльністю керівництва їхнього, бо ж приклади роботи Артемівського, Одеського, Дніпропетровського Місцевархів та навіть деякою мірою Місцевархів Кременчуцького і Запорізького, що теж останнього часу виправили стан передплати, яскраво свідчать за чималі з цього боку сприятливі можливості, отжеж справа має ходити про їх використання, про уміння цілі колективи свої мобілізувати на виконання завдання.

Чому наприклад колектив Зінов'ївського Місцеварху, не чекаючи на виклик, з власної ініціативи приєднався до угоди на соцзмагання, зобов'язавшись дати 175 примірників передплати, або Сталінський, який поставив перед себе завдання дати 200 примірників, а Місцевархи Чернігівський, Полтавський і інші вважають це за неможливе для них.

Нові завдання, що нині встали перед архівними органами, завдання які вимагають корінним чином перебудувати всю роботу їхню, рішуче вимагають негайно включитися в соціалістичні темпи цілого соціалістичного будівництва, водночас вимагають, щоби організація передплати на „АС“ була всіма Місцевархами закінчена якнайнегайніше. Треба геть одкинути погляд на цю справу як на розповсюдження і тільки, треба рішуче покінчити з самопливом, а звідси треба, щоби колективи Місцевархів справу ударного виконання завдання по організації передплати взяли на себе, як громадське зобов'язання всього колективу.

Ряд Місцевархів, перебуваючи в однакових умовах з іншими, дали зразки високих кількісних показників. Це означає, що такі ж показники можуть і повинні хоч би там що дати всі чисто Місцевархи.

Виявлення архівних матеріалів практичного значення

Робота архустанов в галузі виявлення й використання архівних матеріалів для практичних потреб соціалістичного будівництва все більш і більш набирає цілком конкретного змісту, даючи цілком реальні позитивні наслідки.

Звертає на себе особливу увагу робота в галузі виявлення матеріалів потрібних для геолого-розвідкових організацій.

Безперечно, що проведена робота є ще недостатня, деякі архівні установи досі не перевели конкретних заходів до виявлення потрібних матеріалів.

Але вже зараз можна підсумувати коротко проведену роботу в цій галузі.

Архівними установами виявлено по цілій низці об'єктів геологічного дослідження цінніші архівні матеріали:

1) **Каолін:** виявлені матеріали щодо низки родовищ каоліну, хемічні аналізи видобуваного каоліну, куди його експортувалося й за якими цінами, норми виробу каоліну і т. інш.

2) **Буре вугілля:** теж матеріали щодо родовищ і покладів бурого вугілля, його досліджень і т. інш.

3) **Залізна руда:** матеріали про будівництво металургійних заводів і розвідку залізних руд; матеріали мають схематичні мапи із зазначенням головніших родовищ.

4) **Вапняки:** матеріали про родовища, здобич, якість вапнякових родовищ і гатунки вапняку.

5) **Глини:** також матеріали про родовища, цегельне виробництво і т. інш.

Виявлено матеріалів і з багатьох інших об'єктів геологічного дослідження як от: алябастер, полевий шпат, сіль, будівельний камінь і т. інш.

Недоліком в роботі архівних установ є те, що деякі з них, подають відомості за виявлені матеріали обмежуючися поданням лише назв справ, не розкриваючи хоча б в окремих випадках змісту справ, які саме відомості з даного об'єкту геологічного дослідження тощо містить у собі дана справа.

Отже, архівні установи мусять звернути на це увагу взагалі підсиливши темпи роботи з виявлення матеріалів практичного значення.

Виконати завдання конче потрібно

Цього року справа створення на Україні кваліфікованих кадрів для архівної роботи має бути в основно-

му розв'язана. Це значною мірою залежить від повного укомплектування Архівознавчого Відділу ВІПКП (кол. ВЗІНО). Проте, справа з набором слухачів в межах даного контрольного завдання (1200 слухачів) надто затяглася. За даними прийомної комісії на сьогодні зараховано до архівознавчого відділу ВІПКП лише близько 450 студентів. Таким чином завдання **недовиконане** більше як на 60%.

Якщо проаналізувати причини, що призвели до такого значного прориву, стане цілком очевидним, що основна вина в цьому—то є **вина керівництва Місцевархівів**, абсолютно недостатньої роботи, переведеної місцями в цьому напрямі. Досить зважити, що дієвих установ першої категорії (тобто найпотужніших, по архівах яких фактично є спеціальні робітники) по Україні маємо понад 6 тис., аджеж, за наявності вичерпних і недвозначних директив з цього боку від відповідних органів, навіть оця частина архівів дієвих установ є той контингент, який цілком **забезпечує можливість виконати завдання** по набору слухачів **повнотою**.

Місцевархи повинні взяти до уваги, що завдання про набір цього року 1200 студентів до архівознавчого відділу ВІПКП **ані на трохи зменшене не буде**. Місцевархи повинні якнайближчого часу розгорнути потрібну роботу, щоби використавши всі наявні і цілком реальні можливості, прорив, який маємо на цій ділянці, рішуче ліквідувати.

Таким чином прийом буде продовжено аж до повного виконання контрольного завдання (1200 студ.). Однак, тим, т. т., яких уже зараховано студентами, ближчими днями буде надіслано повідомлення про зарахування, матрикули, і перші лекції, щоби початку занять далі не затримувати.

Відповідальний редактор **Ф. Герасименко**.

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УПРАВИ УСРР

№ 2 (70)

ХАРКІВ

15 ЛЮТОГО 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частинна.

Обіжник ЦАУ з листом Секретаріату ВУЦВК'у про підсилення роботи з набору слухачів до ВІПКП. Обіжник ЦАУ про завдання Місцевархівів в зв'язку з ліквідацією 119 районів. Обіжник ЦАУ з листом ВРНГ про поліпшення архівної справи по промислових підприємствах. Обіжних ЦАУ про звітність за організацію набору студентів до ВІПКП. Постанова ЦАУ про стан і діяльність Лубенського та Кам'янецького Місцевархівів.

II. Інформаційна частина.

Рішуче покінчити з розхлябанністю.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР

(№ 2/100 8-II 1931 р.)

Центральне Архівне Управління відмічає, що в цілому роботу щодо набору студентів до Архівознавчого Відділу ВІПКП (кол. ВЗІНО) проведено незадовільно. Більшість Місцевих Архівних Управлінь поставилися до цієї роботи надто формально. Деякі з них оголосили об'яву про прийом студентів в пресі, розіслали по установах анкети і т. п. Але цими формальними моментами вони й обмежилися в роботі. Популяризувати цю справу, прослідкувати за ходом її, підвести підсумки—більшість Місцевархівів не спромоглися. Деякі ж з Місцевархівів обмежилися лише тим, що розіслали по установах анкети, не провівши ніяких інших організаційних заходів в цій справі.

Центральне Архівне Управління підкреслює, що за енергійної роботи Місцевих Архівних Управлінь в цій царині можна було досягти значно більших наслідків. Незадовільність наслідків через те ЦАУ відносить, головне, за рахунок Місцевархівів, які не зуміли по бойовому, вдарними темпами провести цю роботу.

Аби не відмовлятися від заочного навчання в архівній справі, як одного з могутніх засобів підвищення і набуття знань в архівній справі, Центральне Архівне Управління уловилося з Дирекцією ВІПКП про те, що після початку навчання набір студентів можна буде продовжувати протягом 3—4 місяців. Одночасно ЦАУ поставило це питання в Секретаріаті ВУЦВК'у, який з приводу цього видав обіжника, що його при цьому до вас надсилається.

Тому Центральне Архівне Управління вважає, що тепер в Місцевархівів є всі можливості для того, аби підсилити роботу щодо набору студентів. Зокрема ЦАУ пропонує таке:

1) зараз же поставити перед Міськ-радою та райвиконками питання про здійснення нижчеподаного обіжника Секретаріату ВУЦВК'у;

2) звернути особливу увагу на набір студентів по районах підчас подорожі, популяризуючи цю справу серед робітників районних установ, вчительства, архівних робітників промислових підприємств, колгоспників, секретарів сільрад тощо.

Про хід роботи пропонується повідомити ЦАУ 1 березня, 1 квітня та 1 травня 1931 р.

36094

Центральне Архівне Управління відмічає, що за незадовільність набору студентів вже винесено догану завідавателям 7 Місцевархів. В тих випадках, якщо й тепер не буде приділено вищезазначеній справі достатньої уваги, ЦАУ примушене буде вживати інших адміністративних заходів через органи РСІ.

Секретаріят ВУЦВК'у свого листа до Міськрад та РВК надсилає окремо.

Зав. Центрального
Архівного Управління УСРР **С. Семко**
Інспектор-Інструктор **В. Нікітін**

До всіх міськрад та райвиконкомів
(№ 34 з 6-II 1931 р.)

„ПРО ЗАРАХУВАННЯ МІСЬКРАДАМИ ТА РАЙВИКОНКОМАМИ АРХІВІСТІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЗАОЧНОГО ІНСТИТУТУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ (НА АРХІВОЗНАВЧИЙ ВІДДІЛ)“.

Архівні матеріали сучасних установ країни Рад відбивають величезний процес будівництва соціалізму трудящими масами СРСР вперше в цілому світі. Наш обов'язок, через архівні матеріали, передати досвід будівництва соціалізму не тільки нашим поколінням, а й трудящим масам інших країн. Щоб виконати ці завдання, треба аби всі робітники, що фактично працюють по дієвих установах над архівними матеріалами, підвищили свою кваліфікацію, збільшили свої знання. Цій меті і прислужується Архівознавчий відділ, що його відкрито при Всеукраїнському заочному інституті підвищення кваліфікації педагогів (кол. ВЗІНО), на якому повинні навчатися всі робітники, що працюють по установах над архівними матеріалами.

Але за відомостями, які є в Центральному Архівному Управлінні, багато установ не зараховують таких робітників до Архівознавчого відділу та не бажають вносити платню за їхнє навчання. Відмічаючи цей момент, як ненормальне явище, що перешкоджає справі підготовки кваліфікованих кадрів архівістів, Секретаріят ВУЦВК'у пропонує таке:

1) зарахувати до ВІПКП робітників, що працюють над архівними матеріалами, для навчання;

2) сплатити за них кошти в сумі 24 крб. на рік за кожного студента;

3) оголосити про заочне навчання в архівознавчій справі для того, щоб притягти до цього осіб, що бажають навчатися на Архівознавчому відділі, крім тих, що вже працюють над архівними матеріалами.

Заст. Секретаря Всеукраїнського
Центрального Виконавчого
Комітету **К. Горлинський**

Завідатель Центрального Архівного
Управління УСРР **С. Семко**

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь
(Вих. № 2/80 з 9-II 1931 р.)

За постановою Уряду з 3-II 1931 р. зараз ліквідується 119 районів. Згідно інструкції про ліквідацію, яку видала на розвиток цієї постанови Урядова Комісія, ліквідацію повинно здійснити швидким темпом—до 20 лютого 1931 р. Все майно райвиконкомів, що ліквідуються, в тому числі й архівні матеріали буде передано до тих Міськрад та райвиконкомів, до яких приєднується їх територію.

Тому Центральне Архівне Управління пропонує:

1) Зараз же звернутися до тих Міськрад і Райвиконкомів, до яких приєднується територію районів, що ліквідуються, з пропозицією вжити заходів до збереження та впорядкування і належного розміщення переданих до них архівів цих районів;

2) виконуючи пляна роботи в частині обслідування та інструктування районів, побудувати його так, щоб в першу чергу відвідати ті райвиконкоми, до яких буде передано архіви ліквідованих районів.

Особливу увагу Центральне Архівне Управління пропонує звернути Місцевархам Гуманському, Лубенському та Луганському на архіви Ладжинського, Комишнянського та Дмитрієвського районів, територію яких поділяється поміж двома рай-

онами. Цим Місцевархам треба негайно вжити заходів, щоб не було припущено розриву справ та книжок на дві частини. Архіви вищезазначених районів треба буде передати цілком до тих районів, до яких відійде більшість території (чи то сільрад) ліквідованих районів, припускаючи винятки з цього лише в тому разі, коли дана справа, чи то книжка стосуватиметься цілком до того району, до якого архів не передаватиметься.

Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **С. Семко**
Інспектор-Інструктор **В. Нікітін**

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР

(Вих. № 2/97 з 15-II 1931 р.)

При цьому Центральне Архівне Управління надсилає Вам обіжника, якого видала Вища Рада Народн. Господарства УСРР в справі поліпшення архівної справи в промислових підприємствах. Зі свого боку Центральне Архівне Управління пропонує Місцевархам: 1) звернутися до всіх підприємств, що діють на обслуговуваній території з пропозицією виконати обіжника ВРНГ; 2) на розвиток цього обіжника подати промисловим підприємствам більш детальні практичні вказівки в налагодженні архівної справи.

Додаток: вищезгадане.

Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **С. Семко**
Інспектор-Інструктор **В. Нікітін**

До всіх республіканських об'єднань

(Вих. № 40/ЗК з 8-II 1931 р.)

Архівні матеріали всіх промислових підприємств мають величезне політичне, наукове та практичне значення, а тому це покладає на промислові підприємства велику відповідальність за збереження їх, особливо в сучасний момент, оскільки всі ці архівні матеріали відбивають процес величезного розвитку нашої промисловості.

З відомостей, що надійшли до ВРНГ від Центрального Архівного Управління видно, що стан архівів по промислових підприємствах є абсолютно незадовольняючий, так:

1) найбільші підприємства як республіканської, так і союзної промисловості не мають центрального архіва;

2) архівні матеріали розкидані по цехах, відділах, конторах тощо;

3) спеціально виділеного товариша, що наглядає та відповідає за стан архівної справи, немає;

4) під архіви не відведено спеціальних приміщень;

5) штатних архівістів немає і т. інш. Такі перелічені ненормальні явища приводять до шкідливих випадків знищування архівних матеріалів.

З метою налагодження та належного й уважного ставлення до архівної справи, ВРНГ УСРР пропонує вжити таких заходів у найближчий час та дати у відповідності до цього вказівки всім підприємствам:

1) в кожному підприємстві організувати центральний архів, до якого сконцентрувати всі закінчені діловодства матеріали з усіх цехів підприємств та відділів контори;

2) відвести для архіву пригідне та достатнє приміщення;

3) покласти певну відповідальність за стан архіву на секретарів заводоуправлінь. А в окремих випадках, коли архівний фонд вимагає виділення окремої особи, поставити це питання перед АФУ ВРНГ;

4) негайно приступити до впорядкування архівних матеріалів, маючи на увазі, що в 1931 р. Місцеві Архівні Управління концентруватимуть до себе архівні матеріали промислових підприємств по 1920 рік;

5) провести роботу щодо встановлення строків переховування архівних матеріалів, згідно обіжника ВРНГ УСРР від 16/1-30 р. № 146;

6) при обслідуванні роботи підприємств, обов'язково звертати увагу на постановку по них архівної справи та на стан архівів.

По всіх питаннях практичної постановки архівної справи належить звертатися до Місцевих Архівних Управлінь.

Заст. Голови ВРНГ УСРР **Бляхер**
Нач. АФУ ВРНГ УСРР **Платов**

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР

(Вих. № 2/80 з 27/II 1931 р.)

Центральне Архівне Управління відзначає, що особливо останнього часу надзвичайно гостро помічається занепад темпів роботи по Місцевархах. Низку робіт, які треба було виконати організовано і швидкими темпами (набір студентів до ВІПКП, складання звітів за роботу, плянів роботи і т. ін.) Місцеві Архівні Управління надзвичайно затягли. Все це безперечно, заважає, шкодить роботі Місцевархів, не кажучи вже про те що календарне виконання пляну роботи Центрального Архівного Управління через те зірвано і цей зрив роботи і далі відбиватиметься на своєчасності виконання ним своїх дальших робіт.

Так, Центральне Архівне Управління пропонувало надіслати звіта за роботу до 1 лютого ц. р. (останній термін). Але, деякі Місцевархи як от: Бердичівський, Гуманський, Конотопський, Криворізький до цього часу не надіслали звітів за роботу в 1930 р.

Пляна праці на 1931 р. за виробленою ЦАУ формою пропонувалося подати теж до 1 лютого ц. р. Але частина Місцевархів аж до цього часу не надіслали його (Бердичівський, Криворізький, Шевченківський і інш.) Що ж до Гуманського та Конотопського Місцевархів — вони до цього часу до ЦАУ не надіслали пляна роботи ні за старою схемою ні за новою формою, тобто зовсім не виконали директив ЦАУ в справі пляна роботи.

Центральне Архівне Управління відмічає, що такі явища є абсолютно неприпустимі; вони зривають виконання окремих завдань і дезорганізують роботу в цілому.

Беручи це до уваги, Центральне Архівне Управління висловлює догану завідателям Бердичівського, Гуманського, Шевченківського, Конотопського та Криворізького Місцевархів за невиконання його директив та зрив плянної роботи.

ЦАУ пропонує всім Місцевархам, що не подали до цього часу звітів та плянів роботи, негайно виконати його відповідні директиви.

Завідатель Центрального Архівного Управління **С. Семко**

Інспектор-Інструктор **В. Нікітін**

Постанова Центрального Архівного Управління УСРР про стан і діяльність Лубенського та Кам'янець-Подільського Місцевархів

(Засідання Колегії ЦАУ 18-II 1931 р.)

Лубенський Місцеварх

(Доп. т. т. Юрченко і Терещенко)

1. Заслухавши доповідь про обслідування (31/I—9/II 1931 р.) становища й роботи Лубенського Місцевого Архівного Управління та його Прилуцької й Роменської філії, Центральне Архівне Управління констатує:

Щодо Лубенського Місцевого Архівного Управління

а) Був. Лубенське Окружне Архівне Управління за весь час свого існування (з 1925 р. до жовтня 1930 р.) незадовільно справлялося з покладеними на нього обов'язками, не виконавши за цей час низки важливих завдань зовсім:

1) За весь час свого існування Архівне Управління обслідувало тільки 3 райони із 16 районів був. Лубенської округи;

2) Завдання щодо виявлення архівних матеріалів на периферії проведене Архуправлінням формально шляхом листування (за винятком зазначених 3 районів);

3) Не виконано Архівним Управлінням категоричних директив ЦАУ щодо фактичної концентрації до своїх архівосховищ всіх важливіших архівних матеріалів до 1925 року.

4) Не виконано Архівним Управлінням директив ЦАУ щодо виявлення й вилучення архівних матеріалів з музеїв тощо. В наслідку цінніший архів т. зв. Мгарського монастиря досі переховується в місцевому краєзнавчому музеї.

5) Цілком незадовільна робота Архівного Управління щодо організації мережі архівних кореспондентів і популяризації архівної справи.

6) Не дивлячись на наявність в архівосховищі Архівного Управління відповідних архівних фондів (Земських і Міських Управ тощо), Архівне Управління анічогісінько не зробило, щоб виявити відповідні матеріали, для потреб соціалістичного будівництва.

7) Лінією підготовки кадрів Архівним Управлінням не виконано директив щодо вербування студентів до архівознавчого відділу ВІПКП (кол. ВЗІНО).

8) Архівне Управління на протязі багатьох років не зуміло поліпшити своє матеріальне становище й тим забезпечити виконання в належній мірі завдань архівного будівництва.

9) Устаткування архівосховища не відповідає найелементарнішим вимогам, як з боку архівно-технічного, так і з боку раціонального використання площі приміщення.

б) Відзначаючи хиби й недоліки в становищі й роботі Лубенського Архівного Управління, Центральне Архівне Управління вважає, що причинами цього було:

1) Недосить активне, енергійне ставлення до виконання завдань архівного будівництва й забезпечення потреб Архівного Управління з боку завідача останнього т. Загородного Я. Г.

2) Незабезпеченість Архівного Управління на протязі багатьох років відповідними штатами і коштами.

3) Те, що з боку Центрального Архівного Управління не було завчасно вжито рішучих заходів в напрямку поліпшення становища Лубенського Архівного Управління.

в) З метою поліпшити становище й роботу Лубенського Місцевого Архівного Управління вважати за потрібне:

1) Беручи до уваги, що тов. Загородний Я. Г. через хворобу й слабкий стан здоров'я взагалі надалі не зможе виконувати обов'язків завідача Архівного Управління прохати місцеві відповідні організації звільнити його від роботи в Лубенському Місцевархі.

2) В зв'язку з тим, що до штату Місцеварху на 1931 р. не заведено посади інструктора-інспектора (встановлено Урядовою Комісією в справі ліквідації округ і НК РСІ УСРР) прохати Лубенську Міську Раду й РВК завести в штати Місцеварху цю посаду.

3) В зв'язку з тим, що зараз приміщення Місцеварху вже цілком завантажене архівними матеріалами пропонувати Місцеварху поставити в Міськраді й РВК питання про відведення відповідного додаткового приміщення під архівосховище, за можливістю подавши певні пропозиції щодо конкретного приміщення.

Щодо основного архівосховища, пропонувати Місцеварху вжити всіх заходів до переустаткування стелажів, за чинними вказівками ЦАУ.

4) Відзначаючи наявність в архівосховищі Місцеварху відповідних архівних фондів, пропонувати останньому організувати роботу щодо виявлення відповідних архівних матеріалів для потреб соціалістичного будівництва, згідно директив ЦАУ в цій справі.

5) Лінією виявлення й концентрації архівних матеріалів та інструкторської роботи пропонувати Місцеварху в 1931 р. виконати директиви ЦАУ в цій справі.

6) Щодо роботи в архівосховищі взяти до неухильного виконання директив ЦАУ про основні лінії роботи на 1931 р.: правильне розташування архівних фондів, складання топографічного покажчика, організація картотеки з обліку архівних фондів тощо.

7) Доручити Науково-Архівознавчому Сектору ЦАУ розробити й дати відповідним Архівам вказівки, щоб останні сконцентрували до своїх архівосховищ архівні фонди за старі часи і всі фонди губерської системи до 1925 року, які переховуються як в Лубенському, Прилуцькому й Роменському Архівах, так і в інших установах і місцях (зокрема на рай-

онах: Миргород, Хорол, Гадяч, Лохвиця й т. інш.) в тому числі архів Мгарського монастиря

Вважати за потрібне передати відповідним Центральним або Краєвим архівам матеріали до 1917 р. Архівознавчому відділові скласти плана цієї роботи, орг.-відділові виконати його.

8) Вилучити з Музею матеріали Мгарського монастиря і передати їх до Харк. Центр. Історичного Архіву.

9) Поставити перед згаданими трьома установами питання про потребу підсилити роботу в справі виявлення утиля.

10) Поставити перед організаційним відділом питання про систему периферійних архівних установ з метою вдосконалення системи.

11) Доручити ЦПК поставити перед арх. установами справу про підсилення роботи щодо виявлення і вилучення утильматеріалів.

Щодо моментів зв'язаних з реорганізацією Місцевого Архівного апарату та становище Роменської й Прилуцької філій Лубенського Місцеварху:

1) Відзначити, що адміністративна реформа в справі реорганізації-ліквідації округ по був. Лубенській, Прилуцькій й Роменській округам в частині здачі ліквідованими установами своїх архівів — відбулася в основному задовільно:

Директиви Урядової Комісії й ЦАУ щодо порядку передачі архівів ліквідованих установ до архівних органів в основному виконано.

2) Пропонувати Лубенському Місцеварху та Роменській і Прилуцькій філіям максимально прискорити впорядкування архівних матеріалів був. окружних установ, що їх (матеріали) було прийнято неупорядкованими.

3) Також пропонувати Лубенському Місцеварху та його філіям прискорити концентрацію до своїх архівосховищ архівів ліквідованих округ-установ, що їх досі ще не сконцентровано, строго додержуючись встановленого порядку прийому цих матеріалів.

3) Відзначаючи, що приєднання до Лубенського Місцеварху території був. Роменської та Прилуцької округ реально не можуть бути обслуговувані

Лубенським Місцевархом непосредньо, вважати за потрібне тимчасово передоручити Прилуцькій і Роменській філіям оперативні функції в справі інструктування оперативної роботи: виділення утиля тощо. Доручити Організаційно-адміністративному сектору ЦАУ негайно проробити це питання й дати на місця конкретні вказівки в цій справі, а також негайно розв'язати питання про утримання Роменської й Прилуцької філій.

4) Погодитися принципово з пропозицією т. т. Юрченка й Терещенка щодо потреби поширити сітку Місцевих Архівних Управлінь і взяти це на увагу при проробці загального питання про систему архівного управління й схему архівосховищ на Україні.

5) Становище та роботу Роменської й Прилуцької філій в основному визнати за задовільні й зокрема відзначити, що в роботі був. Роменського Окрарху за останні роки, завдяки енергійності й великої активності завідача Архівного Управління т. Марченка, є низка чималих досягнень, як лінією організації архівосховища, так і лінією організації та налагодження архівної справи на терені був. Роменської округи взагалі.

Кам'янець-Подільський
Місцеварх

(Доп. т. т. Веприцький і Бондаревський)

2. Заслухавши доповідь про обслідування (3—5 лютого) становища й роботи Кам'янець-Подільського Місцеварху Центральне Архівне Управління констатує:

1) В Кам'янецькому Місцеварху на протязі останніх 5 літ було відсутнє керівництво роботою в зв'язку з частими змінами керуючого складу Місцеварху.

Штат Місцеварху весь час був недостатній і складався фактично з одного архівіста (не рахуючи вартового), завдяки чому робота провадилась не в тому обсязі в якому вона повинна була провадитись по всіх видах його роботи.

2) Фінансовий стан Місцеварху був незадовільний в зв'язку з недостатнім асигнуванням коштів, а головне з закриттям кредитів в найпекучий час — підчас ліквідації округ.

Кошти асигновані на відрядження було витрачено не по призначенню.

3) Приміщення, що їх посідає Місцеварх перевантажені архівними матеріалами і немає більш можливості концентрувати в них архівні матеріали; крім того немає відповідного приміщення, в якому можна було б утворити таємно-політичний відділ.

4) Устаткування двох приміщень, що їх посідає архівосховище цілком пристосовані для переховування архівних матеріалів.

Стелажі в 3 архівосховищі які збудовано нерационально в інтересах економії місця, треба переустаткувати.

5) Розробку архівних матеріалів за весь час існування Місцеварх не проводив. Матеріали дореволюційної доби крім матеріалів судових установ не розібрано

Архівні матеріали, що їх сконцентровано в 1927 році з периферії розібрано неправильно.

6) Не всі описи, що за ними здано матеріали відповідають вимогам ЦАУ (ф. № 2). На матеріали дореволюційної доби описів, крім кол. Суду, немає.

7) Газетний фонд, в якому є цінні газетні матеріали періоду 1917—20 р. невпорядковано і не використовується.

8) Книжковий фонд не впорядкований.

9) Картки з обліку ЄДАФ'у складено на всі виявлені і прийняті фонди, але складено їх з помилками і є лише в них первісні відомості про архівні матеріали.

10) Інструкторської роботи Місцеварх як на периферії так і по місту не проводив.

11) Утильна кампанія по окрузі пройшла мляво. Передано на утилізацію невелику кількість матеріалів, в той час, коли можна було передати не менш 25—30 тон. Не всі дієві установи було охоплено утильною роботою. З архівосховища утильні матеріали не відокремлювались, не зважаючи на те, що їх є досить.

12) Мережі архкорів в Місцеварху не було і популяризаційної роботи не проводив.

13) Зв'язок Місцеварха з установами був надто слабкий: доповідей Місцеварх не ставив, дослідники над матеріалами не працювали; на виявлення матеріалів практичного значення Місцеварх не звернув належної уваги.

Для усунення цих хиб і для підсилення роботи Місцеварху вважати за потрібне:

а) Просити Райвиконком і Міськграду затвердити штат встановлений Урядовою Комісією і проект кошторису поданий Місцевархом на 1931 р.

б) Просити Міськграду і Райвиконком про надання Місцеварху додаткового приміщення, в якому можна було б сконцентрувати архівні матеріали і утворити таємно-політичний відділ.

Пересунення матеріалів з приміщення кол. Окрсуду вважати за неприпустиме і недоцільне.

в) Пропонувати Місцеварху:

1) Вжити негайно рішучих заходів до укомплектування штату.

2) Переустаткувати стелажі в приміщенні, яке поруч з канцелярією Місцеварху, для раціонального використання. Придбати для всіх будинків вогнегасники. Збудувати в приміщенні груби і відвести 1 кімнату для розборки архівних матеріалів, а другу для читальної залі.

3) Запропонувати Місцеварху сконцентрувати архівні матеріали ліквідованих округових установ, звернувши увагу на їх впорядкування. Вжити заходів до виявлення архівних матеріалів ліквідованих установ дореволюційної та пореволюційної доби, особливо періоду 17—20 року підчас виїздів на периферію і сконцентрувати їх в архівосховищах Місцеварху.

4) Приступити до розборки архівних матеріалів наукового і практичного значення, пов'язавши цю роботу з планом роботи на 1931 р., а головне приступити до виявлення матеріалів практичного значення, що можуть прислужитися для соціалістичного будівництва.

5) Приймати до архівосховищ матеріяли дієвих установ впорядкованими за інструкціями ЦАУ і за описами поданими ЦАУ (ф. № 2).

6) Впорядкувати газетний фонд і взяти на облік розібрані газети пов'язавши цю роботу з пляном на 1931 р. Впорядкувати книжний фонд.

7) Виправити хиби в картотеці ЄДАФ'у і в міру впорядкування матеріялів подавати в них більш детальні відомості, як от: хронологічні межі, кількість справ тощо.

8) Вжити найрішучих заходів до підсилення інструкторської роботи максимально охопивши інструктажем дієві установи, особливо на периферії (районові).

9) Вжити заходів до підсилення роботи по відокремленню непотрібних матеріялів (утильробота), охопивши всі установи, що є на терені підлеглої Місцеварху (крім сілрад).

Одноразово звернути увагу на відокремлення утильматеріялів з архівосховищ Місцеварху, пов'язавши цю роботу з пляном на 1931 рік.

10) Вважати за неприпустиме відсутність мережі архкорів і популяризації архівної справи. Запропонувати

Місцеварху утворити інститут архкорів, який би реально допомагав Місцеварху в його поточній роботі. Звернути увагу на популяризацію архівної справи, читання доповідей, використання нарад, з'їздів, конференцій тощо. Висвітлювати роботу Місцеварху на сторінках часописів, ставити доповіді на засіданнях Президії Міськради та Райвиконкому. Поставити спеціальну доповідь на об'єднаному Пленумі Райвиконкому та Міськради про стан і роботу Місцеварху, а також і про даліші його перспективи.

11) Зважаючи на те, що частину фондів історичного значення перевезено з Кам'янця до КЦІА, а частину їх запаковано для отправки, завдяки чому фонди розірвано й не використовуються, запропонувати пляново-інструкторському секторові ЦАУ прискорити розв'язання цього питання й перевезти ці матеріяли до КЦІА аби розвантажити архівосховище Місцеварху, а головне об'єднати ці фонди з метою їх використання й вивчення.

Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР С. Семко

Секретар ЦАУ М. Климась

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Рішуче покінчити з розхлябаністю

Одним із головніших засновків успішного виконання нових завдань, поставлених нині перед архівною справою, є найсуворіше додержання архівними органами в їхній роботі якнайбільшої пляновості, чіткості, гнучкості тощо. Треба одверто сказати, що найбільшою хобою в роботі архівних органів минулого року і була якраз оця надта безпляновість, розхлябаність. Але ж і в цьому році маємо факти, які свідчать, що ще й на сьогодні ці неприпустимі явища цілком не вижиті. Як видно із вміщеного вище обіжника ЦАУ (з 27-II—

№ 2/80) ряд Місцевархів, не зважаючи на неодноразові нагадування, і досі ще не подали на затвердження своїх плянів роботи на 1931 р., так само і звітів за роботу в 1930 році. За такого стану говорити про якусь пляновість в роботі, банавіть взагалі про якусь роботу таких Місцевархів звичайно не доводиться. Цілком зрозуміло, що терпіти подібної розхлябаності надалі абсолютно неможна. І догани, винесені за це завідувачам п'ятох Місцевархів є лише початок тієї низки заходів, яких вживатиме ЦАУ для боротьби з подібними проявами бездіяльності та розхлябаності.

Відповідальний редактор Ф. Герасименко.

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УПРАВИ УСРР

№ 3 (71)

ХАРКІВ

15 БЕРЕЗНЯ 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Обіжник ЦАУ про відокремлення утильматеріалів з дієвих установ. Обіжник ЦАУ про відокремлення утильматеріалів з архівосховищ архустанов. Обіжник ЦАУ про колгоспні і радгоспні архіви. Обіжник ЦАУ про реорганізацію архівних органів.

II. Інформаційна частина.

Рішуче повернути архівні органи лицем до нових завдань. За підвищення кваліфікації. II З'їзд архівних робітників УСРР. Про археографічну роботу. Про самозакріплення робітників Одеського Місцеварху та Крайарху.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Обіжно

До всіх Наркоматів, Центральних установ, трестів та підприємств

(Вих. № 11/255 з 3-III 1931 р.).

Підчас обслідування архівосховищ дієвих установ Центральним Архівним Управлінням виявлено, що відокремлення архівних матеріалів утилізаційного значення, які потрібні для паперової промисловости, в період утильної кампанії, переведено недостатньо.

В архівосховищах дієвих установ залишилось ще багато матеріалів за попередні роки, а також і за останні два роки, що минули з часу утиль-кампанії, відкладалася значна кількість матеріалів, частину яких безперечно можна передати для потреб паперової промисловости.

З передачею на утилізацію непотрібних архівних матеріалів, поперше, звільняється приміщення архівосховищ дієвих установ, які здебільшого перевантажені архівними матеріалами; подруге, не буде потреби впорядковувати матеріали утилізаційного значення і, потретє, передавши матеріали для потреб паперової промисловости виконаємо велике політичне завдання, що стоїть на сьогодні перед нами.

Отже, з одержанням цього, Центральне Архівне Управління УСРР пропонує приступити до відокремлення непотрібних архівних матеріалів, точно додержуючись попередніх вказівок в цій справі (об. № 36 з 28 XII-28 р. Бюл. ЦАУ № 1/45 1929 р., об. № 8 з 20 II-29 р. Бюл. № 3/47 1929 р.). На архівні матеріали, що їх намічено до утилізації, складаються переліки за формою поданою в об. Центр. Архівного Управління № 36 з 28 XII 28 р. і разом з протоколом розбірної комісії дієвої установи надсилаються на розгляд та затвердження ЦАУ.

До переліків треба заносити лише ті матеріали, що втратили, або не мають довідково-практичного значення і непотрібні установі для її поточної роботи. Визначення того, що матеріали не мають оперативного, практичного або довідкового значення, покладається на дієві установи та їх розбірні комісії, але остаточне вирішення питання про науково-історичну цінність цих же матеріалів, належить виключно Центральному Архівному Управлінню.

Відокремлювати на утилізацію можна архівні матеріали починаючи з 1922 р. і дозволяється включати до переліків також і матеріали навіть

36094

за поточний рік, але при умові, що вони, безперечно, не мають оперативного значення.

Головну увагу при відокремленні матеріалів на утилізацію треба звернути на документи фінансово матеріальної звітності, з яких велику кількість матеріалів другорядного значення можна передати для потреб паперової промисловости, але одноразово треба уважно стежити за тим, щоби не було передано матеріалів, що їм не вийшов термін давнини, встановлений НК РСІ СРСР (об. ЦАУ № 49 з 13/III-30 р. Бюл. ЦАУ № 3).

Для полегшення роботи над відокремленням матеріалів треба взяти до керівництва орієнтовний перелік ділових форм фінансово-матеріальної звітності, що його оголошено в об. ЦАУ № 36 з 28/XII-28 р. та об. ЦАУ № 11/255 з 13/IV-30 р., пристосовуючи до них терміни переховування встановлені НК РСІ СРСР.

Передавати на утилізацію відокремлені матеріали можна лише після розгляду та затвердження переліків Центральним Архівним Управлінням і одержання від нього дозволу та нарядки.

Передавати дозволені матеріали треба виключно Держторгу, який є єдиним заготувачем концентрованих архівних матеріалів утилізаційного значення і не інакше як по пред'явленні дубліката нарядки.

На передані Держторгу матеріали треба скласти акта, який разом з квитком Держторгу, в якому зазначено вагу переданих утильматеріалів, надсилається до Центрального Архівного Управління.

Зав. Центрального
Архівного Управління **С. Семко**

Секретар Центр. Перев.
Комісії **А. Бондаревський**

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управлінь, Краєвих Історичних Архівів, Київського Центрального Історичного Архіву, Центрального Архіву Праці, Центрального Архіву Кооперації, Держархіву та Головархіву АМСРР

(Вих. № 11/225 з 4-III 1931 р.)

На підставі відомостей, що є в Центральному Архівному Управлінні, спостерігається, що робота над відокремленням архівних матеріалів утилізаційного значення з фондів, що переховуються в архівосховищах архівних установ, провадилась до цього часу надто мляво, а деякі Архіви навіть не починали її, посиляючись на відсутність утильматеріалів.

Центральне Архівне Управління вважає в цьому незрозуміння тих політичних завдань, що стоять на сьогодні перед архівними органами. Паперова криза ще не минула і паперова промисловість відчуває гостру потребу в сировині, в той час, коли в архівосховищах архорганів ще переходиться досить матеріалів утилізаційного значення, які можна передати для переробки на фабриках.

Центральне Архівне Управління вважає таке явище за неприпустиме і констатує, що архоргани до цього часу не приділили належної уваги роботі над відокремленням утильматеріалів з їх архівосховищ.

Щоб дати можливість архустановам пляново працювати, Центральне Архівне Управління одноразово надсилає кошти для найму робочої сили, для переведення позаплянкової роботи над відокремленням архівних матеріалів утилізаційного значення з фондів, що переховуються в архівосховищах архівних установ.

Отже, з одержанням цього пропонується негайно розпочати підготовку до цієї роботи, а якщо є змога (коли в архівосховищах тепло), то розпочати її зараз же, надіславши до ЦАУ списки фондів, зазначивши лінійний розмір кожного фонду окремо, його хронологічні межі, ступінь його впорядкування і орієнтовну кількість матеріалів, що їх буде відокремлено на утилізацію. Відомості ці на-

діслати до ЦАУ не пізніше як 20/III-31 р. Відокремлювати утильні матеріяли треба, насамперед, з тих фондів, що їх впорядковано і відокремлення яких виправдає себе—витрату коштів, часу, а найголовніше звільнить стелажі та приміщення.

Тому в першу чергу треба намітити такі фонди, в яких є багато утильматеріялів, як от: фонди торговельних, кооперативних, поштових, банківських та фінансових установ, фонди заводів, фабрик та різних підприємств. В тих випадках, коли в нерозібраних фондах, при поверховому перегляді їх, є багато утильматеріялів, то за рахунок цих коштів можна провадити розбір їх, але при умові, що витрачені кошти на розбір фонду виправдають себе.

На витрачені кошти треба зараз же надіслати виправдуючі документи до ЦАУ. Витрачати кошти на інші потреби категорично забороняється.

Зав. Центрального
Архівного Управління **С. Семко.**

Секретар Центральної
Перевірної Комісії **А. Бондаревський**

Обіжно

До всіх Місцевих Архівних Управ- лень і Головархіву АМСРР, філіям відповідних Місцевархів

(Вих. № 03/98 з 5-III 1931 р.)

Величезні процеси всесвітньо історичного значення, що зараз відбуваються в галузі соціалістичної перебудови сільського господарства й села взагалі на базі колгоспного і радгоспного будівництва,—покладають на архівні органи важливе завдання—зберігати всі цінні архівні матеріяли, в яких безпосередньо відбиваються ці процеси, зберігти архіви колгоспів і радгоспів.

Отже, виходячи з величезного науково-історичного й політичного значення архівів колгоспів і радгоспів і підтверджуючи свої попередні директиви, щоб Місцевархи в своїй інструкторській роботі в 1931 р. звернули особливу увагу на організацію зберігання архівів колгоспів і радгос-

пів,—Центральне Архівне Управління пропонує:

1. Взяти на картковий облік архіви всіх колгоспів і радгоспів обслуговуваної території, згідно обіжника ЦАУ з 28/XII 1929 р. № 44/Об (Бюлетень 1930 р. № 1).

2. Встановити найтісніший зв'язок з відповідними райколгоспспілками і райземуправами щодо точного обліку всіх колгоспів і радгоспів обслуговуваної від Місцеварху території і більш докладної поінформованості, як за існуючі колгоспи і радгоспи (час виникнення, загальний стан, потужність і т. інш.), так і щодо колгоспів і радгоспів, які організовуватимуться.

3. Вжити найрішучих заходів до безпосереднього обслідування, інструктування й фактичної організації зберігання архівів в колгоспах і радгоспах, охопивши цією роботою максимально можливу кількість колгоспів і радгоспів і спрямувавши свою увагу в першу чергу на найбільш великі і давно зорганізовані колгоспи і радгоспи.

4. Сконцентрувати до своїх архівосховищ закінчені діловодством архівні матеріяли колгоспів і радгоспів до 1928 р.

5. Найширше поставити інформацію про значення архівів колгоспного і радгоспного будівництва і потребу зберігти їх, вміщуючи в районних газетах, як статті і замітки з цього приводу, так і матеріял офіційного характеру, обов'язково використовуючи також для цього колгоспівські і радгоспівські багатотиражки.

6. Відзначаючи, що із загального числа осіб, зарахованих для навчання до Архівознавчого Відділу ВІПКП (кол. ВЗІНО) значний, порівнюючий, відсоток становлять товариші колгоспники, Центральне Архівне Управління вважає за потрібне звернути на цей факт увагу Місцевархів з тим, щоб негайно підтримати і використати виявлену голгоспниками зацікавленість архівною справою, спрямувавши тую зацікавленість в певне річище конкретної участі колгоспників в архівній роботі в спосіб залучення їх до лав архівних кореспондентів, доручення їм наглядати за правиль-

ним зберіганням архіву колгоспу, організації гуртків сприяння архівній справі тощо.

7. Про вжиті Вами заходи і конкретні попередні наслідки від вжитих заходів Центральне Архівне Управління пропонує докладно інформувати його до 1 квітня 1931 р., надіславши копії з актів обслідування 2—3 колгоспів і радгоспів.

Зав. Центрального
Архівного Управління **С. Семко**

Інспектор-Інструктор **А. Юрченко**

Обіжно

До всіх Центральних і Краєвих Історичних Архівів, Головархіву АМСРР та до всіх Місцевих Архівних Управлінь

(Вих. № 03/72 з 15 III 1931 р.)

До останнього часу всі архівні установи в основному приділяли головну увагу на збирання й правильне переховування архівних матеріалів. Це було цілком природньо й потрібно, щоб забезпечити від загибелі величезні маси архівних матеріалів.

Але виконавши, в основному, ці важливі обов'язки, архівні установи на сьогодні, в умовах сьогодення повинні не послаблюючи своєї роботи в галузі збирання й найліпшої організації переховування архівних матеріалів негайно переключитися, скерувати головну свою увагу на те, щоби всіляко обслуговувати архівними матеріалами розгорнений наступ соціалізму всім фронтом: а) забезпечити швидке виявлення й максимально ефективно використання відповідних архівних матеріалів для потреб народно-господарчого будівництва, б) розгорнути більшовицькими темпами використання архівних матеріалів для потреб політично виховавчої діяльності в широких робітничо-селянських масах, в) створити потрібні передумови для широкого розвитку науково дослідчої роботи відповідних установ і марксо-ленінських кадрів, що зараз, з розгортанням соціалістичної перебудови всього

народного господарства, всього культурного життя, набуває особливого значення, зокрема на ділянці соціально-економічних наук, в яких якнайбільше зараз точиться й загострюється класова боротьба щодо ідеологічної і методологічної витриманості історичної, економічної й інших соціально-економічних наук, г) розгорнути масову агітаційно-пропагандистську роботу з метою мобілізувати маси на переведення генеральної лінії партії, з метою політичної освіти і пролетарського виховання мас, з метою допомогти пролетаріату і селянству в їхній боротьбі з класовим ворогом, з метою зміцнити позиції Радянського Союзу на міжнародній арені, д) і на цій базі в найкоротший речінець остаточно перемогти і покінчити із застарілими, антикультурними поглядами на зміст і характер самої архівної роботи.

Але щоб забезпечити виконання цих задач архівні установи повинні негайно змінити дотеперішній напрям, форми і методи роботи та перебудувати структуру і штати своїх апаратів, які зовсім не відповідають і не відбивають ні змісту, ні обсягу, ні темпів сьогоденної роботи і задач та вимог реконструктивного періоду.

Виходячи з цих основних завдань Центральне Архівне Управління перебудувало структуру свого апарату, створивши отакі три основні структурні одиниці — сектори:

а) Сектор пляново-інструкторський та кадрів;

б) Сектор агітації, пропаганди і археографії;

в) Кабінет Архівознавства (на правах науково-методологічного методичного сектору).

Основними функціями цих секторів є:

а) сектор пляново-інструкторський та кадрів: 1) планування і загальне керівництво всією діяльністю Місцевих Архівних Управлінь та Центральних і Краєвих Архівів, 2) непосредний інструктаж і обслідування діяльності зазначених установ, 3) розробка питань архівного законодавства та нагляд за запровадженням чинного законодавства і інструкцій в архівній справі, 4) підготовка архівних кадрів,

5) встановлення порядку використання і організація виявлення архівних матеріалів для потреб соціалістичного будівництва, 6) встановлення порядку і загальне керівництво відокремленням архівних матеріалів, що не підлягають переходу та регулювання передачі таких матеріалів на паперові фабрики, 7) встановлення загального порядку переходу закінчених діловодством матеріалів в установи, підприємства і організаціях, а також порядку здачі зазначених матеріалів до архівних органів, 8) організація системи архівних установ, 9) встановлення порядку концентрації і розподілу архівних матеріалів поміж архівосховищами.

б) Сектор агітації, пропаганди і археографії: 1) агітація і пропаганда архівними матеріалами (участь архівних матеріалів в періодичній пресі, організація виставок архівних документів із архівного будівництва, організація масових екскурсій в архівосховища, участь архівними матеріалами в судово-політичних процесах, теж в історичних дискусіях та розв'язанні спірних історичних проблем, організація використання архівних матеріалів для радіо, теж для кіно, видання плякатів з архівного будівництва, видання популярних збірок архівних документів), 2) науково-археографічна робота, що має на меті, через систематичне видавання архівних матеріалів, які мають виняткове політичне, наукове або практичне значення,—обслуговувати потреби соціалістичного будівництва, як лінією науково дослідчої та громадсько-політичної роботи і культурного будівництва взагалі, так і лінією господарчого будівництва (видання систематичних збірок архівних документів з історії, соціально-політичного і економічного розвитку України, історії Жовтневої Революції та громадянської війни, історії Радянської влади і соціалістичного будівництва; видання науково-популярних публі-

кацій архівних документів що висвітлювали б найбільш яскраві епізоди класової боротьби трудящих мас України і розрахованих (публікацій) на широкі маси читачів робітників та колгоспників; видання описів і оглядів архівних матеріалів для ознайомлення, як наукових і науково-дослідчих інституцій, так і пляново-господарчих організацій з архівними багатствами, зосередженими в архівосховищах України.

в) Кабінет Архівознавства: розробка методології і методики з усіх основних галузей архівної роботи, науково-теоретичне розроблення архівно-виробничих питань, учбова робота по підготовці через аспірантуру наукових спеціалістів в архівній справі.

Повідомляючи про вищенаведене і подаючи при цьому структуру і штати апарату ЦАУ, затверджені від НК РСІ УСРР 8-III-31 р., Центральне Архівне Управління пропонує взяти все це до відому і керівництва у Вашій роботі.

Разом з цим ЦАУ повідомляє, що зараз розроблюється конкретні пропозиції до перебудови на вищезазначених засадах архівної роботи та структури штатів Місцевих Архівних Управлінь і Центральних і Краєвих Архівів. Вказівки в цій справі буде найближчим часом надіслано, але архівні установи повинні відповідно до вищезазначених настанов, до одержання таких вказівок, забезпечити потрібний напрямок і потрібні темпи в роботі.

Завідатель Центрального
Архівного Управління УСРР С. Семко

Інструктор А. Юрченко

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Рішуче повернути архівні органи лицем до нових завдань

Радянські архіви являють собою надзвичайну цінність, як з боку господарсько політичного, так і з боку науково дослідницького. Сила архматеріалів економічного характеру, будучи належно використані, можуть відіграти колосальну роль в справі прискорення процесу соціалістичного будівництва. Величезне актуальне значення мають так само архматеріали політичного змісту: вони можуть стати серйозним засобом в боротьбі із зовнішніми і внутрішніми ворогами Радянської влади, а також величезною мірою вони можуть прислужитися в політичному вихованню робоче-селянських мас і в мобілізації мас на скоріше розв'язання головних завдань, що їх ставлять партія і Радянська влада. Зрештою, архівні матеріали в цілому становлять необмежені можливості для розгортання науково-дослідницької роботи в галузі історії народів Радянського Союзу, військової справи, народного господарства тощо.

Якщо досі робота архівних органів в основному йшла напрямком збирання і переховування архівних матеріалів, напрямком організації мережі архівів, підбору належного особового складу, його політичного і наукового виховання, то тепер, за доби розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом, архівне будівництво **може бути і повинно бути** піднесене на новий щабель, тепер робота архівних органів повинна бути рішуче перебудована і скерована на широку і активну участь у здійсненні величезних і актуальних завдань соціалістичного будівництва, культурної революції. Саме це й є найголовніше й найневідкладніше завдання радянської архівної справи; для цього нині є так само і всі господарсько-організаційні передумови: матеріальна база архівного будівництва зараз дедалі зростає, підросли і підростають нові молоді кадри висококваліфікованих радянських архівістів, підросли значні кадри молодих, озброєних марксо-лені-

новою методою наукових дослідників зрештою, незрівняно виросла політична свідомість і активність мільйонних трудящих мас і цінування від них архівної справи, як бойової дільниці соціалістичного будівництва і оборони країни Рад.

Цей рішучий перелам, ця рішуча перебудова всієї роботи архівних органів повинна бути переведена якнайшвидше.

Про ці нові завдання в архівному будівництві, про конкретні лінії перебудови всієї роботи архівних органів, по яких вже йде нині ця перебудова докладно проголошується в двох важливіших документах, якими є поперше, тези доповіді т. Герасименка на зборах колективу Харківських арх. установ з 24/XII-31 року „про чергові завдання колективу архівних робітників УСРР“ і тези тов. Кретьова Ф.Д. (Зав. ЦАУ СРСР), затверджені колегією ЦАУ СРСР 7-го січня 1931 року „Про нові завдання і реорганізацію архівної справи в СРСР“.

Першим і невідкладнішим завданням є зараз рішуче перебудувати самий апарат архівних органів з гори до низу, зробити його гнучкішим, чіткішим, працездатнішим; зміцнити архівні органи марксовсько-ленінськими науковими кадрами, спроможними повернути архіви лицем до нових завдань; підсилити особовий склад апарату архівних органів шляхом широкого втягнення в архівну роботу комуністів, комсомольців, висуванців з виробництва; поставити на всю широчінь і якнайшвидше розв'язати проблему кадрів класово витриманих кваліфікованих архівістів, як непосредно для архівів, так і для численної мережі архівів дієвих установ; широко розгорнути на основі архівних матеріалів агіт-пропагандистську роботу; поставити на високий рівень археографічну роботу—документальні публікації; всіма способами активізувати виявлення архівних матеріалів практичного значення, давши використати їх для сьогочасних потреб соціалістичного будівництва.

Ввесь архівний колектив справжньо по більшовицькому повинен взятися до здійснення всіх оцих завдань. Цей шлях—то є єдиний вірний шлях для розвитку радянської архівної справи як одної з бойових ланок переможного соціалістичного будівництва і боротьби пролетаріату за остаточну перемогу соціалізму в цілому світі.

За підвищення кваліфікації

З розквітом соц. будівництва, його поступом вперед розвивається й архівна справа. Перебудова всього життя вимагає не аби яких зрушень в архівній роботі, що за основне завдання має прислужитись соц. будівництву.

Про поширення знань архівних робітників питання порушувалось кожен рік. Справою організації семінарів для підвищення знань архівних робітників ЦАУ займається не вперше. Отож і цього року Центральне Архівне Управління організувало семінар для архівних робітників м. Харкова, завданням якого є підвищити кваліфікацію та перекваліфікувати архівного робітника відповідно до нових завдань, що стоять нині перед архівною справою. Семінар має дві групи: елементарну та основну.

Програм семінару, що його затвердила робоча колегія ЦАУ в основному впливає з тих завдань, що їх радянська суспільність ставить перед архівістами нової переломної доби.

Семінар обіймає такі питання:

- а) соціалістичне будівництво і архівна справа;
- б) діалектичний матеріалізм;
- в) основи архівознавчої техніки;
- г) основи археографії;
- д) системи діловодної техніки в їх історичному розвитку;
- е) методи та форми наближення архматеріалів до мас (виставки, преса, кіно тощо).

Свою роботу семінар почав з 1-го березня й продовжиться вона до 15-го травня. За постановою робочої колегії Центральне Архівне Управління в найближчий час і для основних робітників периферії також організує семінар-зльот, розрахований на декаду. Плянково-інструкторському секторові за тою ж постановою робочої

колегії доручено опрацювати справу про організацію довготермінових курсів при ЦАУ переважно для робітників периферії.

Отож організація семінарів та курсів є та форма, що зміст і темпи архівної роботи переключить на соціалістичний шлях.

II з'їзд архівних робітників УСРР

Від I Всеукраїнського З'їзду архівних робітників минуло понад п'ять років. За той ввесь час архівні органи на Україні перевели величезну роботу, як по збиранню і переховуванню архматеріалів, так і щодо організаційного зміцнення мережі архівів.

Нині, за нечуваних темпів і успіхів розгортання соціалістичного будівництва в нашій країні, за бурхливих процесів культурної революції, коли значення архівних матеріалів незрівняно збільшилося, є всі передумови для того, щоби піднести стан нашої архівної справи на вищий щабель.

Нові завдання, поставлені зараз перед нашим архівним будівництвом настійно вимагають рішучої перебудови всієї роботи архівних органів, вимагають їхньої реорганізації, накреслюють нові лінії дальшого розвитку.

Перед лицем всіх оцих фактів стає очевидною потреба скликати новий (2) Всеукраїнський З'їзд архівних робітників, який з одного боку підсумував би попередній етап роботи архівів, а з другого боку визначив би ті конкретні лінії, якими має йти дальший розвиток нашої архівної справи, як невід'ємної і виключно актуальної частини цілого соціалістичного будівництва.

Центральне Архівне Управління, розглянувши це питання, визнало за потрібне 2-й Всеукраїнський З'їзд архівних робітників скликати цього року, затвердивши порядок денний з'їзду та ухваливши низку заходів щодо його підготовки.

Серед питань, що їх має розглянути і вирішити II З'їзд є питання **про чергові завдання архівного будівництва на Україні**, про роботу і завдання архівних установ в зв'язку з 15-річчям Жовтневої Революції, **про археографічну роботу ЦАУ і**

перспективи її розвитку, про п'ятирічний план ЦАУ, про використання архматеріалів для потреб соц. будівництва і цілу низку інших важливих питань.

Завдання цілого колективу архівних робітників негайно розпочати активне готування до З'їзду і, найперше, мобілізуватися не тільки на виконання, а й на перевиконання виробничих планів роботи.

Про археографічну роботу.

Одним з моментів, що пов'язує роботу архівних установ з нашою радянською сучасністю, що підпорядковує роботу їх до потреб та вимог соціалістичного будівництва і культурної революції є — археографічна робота. Ця ділянка тепер для нас є — актуальніше політичне завдання, до виконання якого треба приступити зараз же, негайно. Треба нарешті підняти з архівного пороку цінніші архівні документи, що освітлюють історію пролетаріату, історію революційних рухів на Україні, історію Жовтня та громадянської війни, треба підібрати у збірки та серії їх та опублікувати і для науково-дослідницького вжитку і для широкого загалу читачьких мас. Досі ми займалися цим надзвичайно мало. Тепер цю роботу треба поставити на перший план, треба рішуче її активізувати.

Археографічна Комісія, що існує при ЦАУ не зможе лише своїми силами зрушити цей непочатий край роботи. Тут потрібна активна допомога науково-дослідних інституцій та окремих дослідників істориків. З другого боку треба так поставити роботу, щоби для архівних установ археографічні роботи не були чимсь окремим, органічно непов'язаним зі всією роботою їх, а навпаки, щоби, для історичних архівів в першу чергу археографічна робота була би часткою, а може й головною з часток, виробничих планів. Треба щоби архівні робітники зрозуміли всю важливість археографічної роботи і свою ініціативу та зусилля скерували по шляху піднесення й активізації її.

Центральне Архівне Управління УСРР кардинально перебудувало свою структуру, заклавши спеціальний сектор пропаганди та археографії. Особливу увагу приділено зараз саме цій ділянці роботи. З метою підсилення археографічної роботи вжито певних заходів щодо непосреднього включення науково-дослідницьких інститутів в археографічну роботу ЦАУ. Треба щоби й вся мережа історичних архівів теж активно включилася в археографічну роботу і всі інші архівно-технічні завдання підпорядкувала цій останній.

Про самозакріплення штату Одеського Місцеварху та Одеського краєвого історичного архіву

Економнарада Одеського Місцеварху та Крайарху перевела значну роботу щодо виконання накресленого на 1931 р. плану роботи Край та Місцеварху.

Складено угоду на соцмагання між двома розборочними Місцеварху та між секціями Краєвого Історичного Архіву. Наслідком цього ми маємо те, що колективи Архівів об'явили себе вдарними і перебільшують архівно-технічні норми, запропоновані від ЦАУ.

Для того, щоб здійснити наші плани перш за все потрібний сталий штат. Отже виникло питання про самозакріплення всіх співробітників обох архівів до кінця п'ятирічки.

21/II 1931 р. на Економнаradі була доповідь про самозакріплення, наслідком чого всі співробітники Крайарху і Місцеварху одностайно ухвалили самозакріпитися за установами до кінця 5-тирічки. Це безумовно дасть багато позитивного для виконання ударним порядком планів роботи наших архівів в третьому вирішному році 5-тирічки.

Вважаємо, що колективи й інших Історичних Архівів та Місцевархів, зваживши на приклад Одеських, теж самозакріпляться до кінця 5-тирічки.

Л. Кангун

Одеса

Відповідальний редактор **Ф. Герасименко.**

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 4 (72)

ХАРКІВ

15 КВІТНЯ 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Від Центрального Архівного Управління. Обіжник ЦАУ з договором між ЦАУ і Укрдержторгом на передачу утильматеріалів. Положення про Кабінет Архівознавства. Обіжник ЦАУ в справі набору до ВІІКП. Обіжник ЦАУ з пляном роботи Сектору АПІА.

II. Інформаційна частина.

До роботи Кабінету Архівознавства ЦАУ УСРР. Ширше розгортати агітаційно-пропагандистську роботу.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Від Центрального Архівного Управління

Деякі архустанови, надсилаючи матеріали до ЦАУ, або Центрального Архіву Революції, не повідомляють про це, через що довідуватися про надіслання матеріалів доводиться лише після того, як Управа залізниць оголошує на них торги, та викупати їх, сплачуючи за простої.

Вважаючи такий стан зовсім неприпустимим, оскільки ЦАУ доводиться виплачувати за простої чималі кошти, та крім того, цінні матеріали можуть бути продані на макулатуру, якщо ЦАУ не дізналося про торги (Управа залізниць не зобов'язана повідомляти про продаж), категорично пропонується при надсиланні матеріалів надалі негайно повідомляти про це ЦАУ та рівночасно надсилати відповідні документи, в противному разі всі витрати за простої відноситимуться на рахунок управлінь, що такого порядку не будуть додержувати, а відповідальність за продаж матеріалів покладатиметься на керівників тих установ, які матеріали надсилюють.

Завідувача Кременчуцького Місцеварху т. Романовича на вимогу Центрального Архівного Управління з посади знято і з 20 квітня ш-р. призначено на завідувача Кременчуцького МАУ т. Лискова.

Центральне Архівне Управління.

Обіжно.

До всіх Місцевих Архівних Управлінь, Краєвих Історичних Архівів, Центральних Архівів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 11-255 з 5-Ш-1931 р.).

Центральне Архівне Управління УСРР надсилає при цьому копію угоди, складеної на 1931 р. між Держторгом УСРР і Центральним Архівним Управлінням УСРР і пропонує з одержанням цього передавати архівні матеріали утилізаційного значення виключно місцевим філіям Держторгу, замість ліквідованих філій Укрутильзбору.

Архівні матеріали утилізаційного значення всіх без винятку дієвих установ, що існують на терені УСРР (крім ДПУ), пере-

36092

даються дієвими установами філіям Держторгу лише після одержання дозволу й нарядки Місцевого Архівного Управління. В тих випадках, коли філія Держторгу прийме матеріали можна було передавати по ціні, притягати дієві установи, а також і філії Держторгу за незаконну прийомку і передачу до відповідальності.

Порядок розрахунків встановлюється такий: Місцеві Архівні управління подають філії Держторгу рахунки на передані утильматеріали з прикладеними до них актами про передачу утильних матеріалів, а копію рахунку разом з копією акта надсилають до ЦАУ, і філія Держторгу сплачує гроші за передані їй утильматеріали безпосередньо Центральному Архівному Управлінню шляхом переказу їх через Держбанк на поточн. рах. Центрального Архівного Управління в Держбанкові № 83217.

Ціни на утильматеріали встановлено такі: архівні матеріали без солом'яного картону 50 крб. за тонну. До цієї категорії матеріалів треба віднести всі матеріали, не зважаючи на їхній колір і розмір, які не мають картонових палітурок; архівні матеріали, що мають картонові палітурки, передаються по ціні 34 крб. за тонну. Газети і нерозповсюджені книги передаються по ціні 77 крб. за тонну.

Отже, в інтересах економії коштів, пропонується кожну категорію утильматеріалів передавати окремо, зазначаючи про це в актах. (В інтересах збільшення коштів, цілком доцільно витратити певну суму коштів, на відборку картону для того, щоб всі матеріали без дозволу та нарядки Місцеварх 50 крб. за тонну).

Центральне Архівне Управління спостерігає, що деякі Місцевархи концентрували утильматеріали з дієвих установ до архівно-архівосховищ, а потім передавали їх загальної організації, що ні в якому разі неприпустимо і явно суперечить угоді. В пакті 4 угоди точно визначено, що за цінами,

встановленими Наркомторгом, і зазначеними в цьому ж пакті Держторг забирає утильматеріали (франко-склеп в неупакованому вигляді, цебто з тих приміщень, в якому вони є (з архівосховищ дієвих установ). Надалі Центральне Архівне Управління категорично забороняє будь яку концентрацію утильматеріали з дієвих установ до своїх сховищ Місцеварху.

В разі будьяких порушень з боку дієвих установ і з боку філій Держторгу, а також в разі виникнення непорозуміння і різних тлумачень цієї угоди, треба повідомляти ЦАУ і звертатися за роз'ясненнями.

Завідатель Центрального Архівного
Управління **С. Семко.**

Секретар Центральної Перевірної
Комісії **А. Бондаренський.**

Договір.

м. Харків. 1931 року, Лютого 27 дня.

Ми, що нижче підписалися, Всеукраїнська Державна Торговельна Контора Експорту та Імпорту «Держторг УСРР», що скорочено зветься «Держторг» в особі Нач. Сектора Поповича Миколи Михайловича з одного боку, та Центральне Архівне Управління УСРР, що скорочено зветься «Центроархів» в особі Завідателя Центроархіву Семена Михайловича Семко-Козачука склали поміж себе договора ось в чому:

1. Центроархів продає, а Держторг купує всю архівну макулатуру, яка буде відокремлюватись установами, організаціями і підприємствами, так і ту, що буде відокремлено архівними органами в процесі їх поточної роботи, протягом чинності цього договору і яка підлягає переробці на фабриках, орієнтовна кількість—600-700 тонн.

Примітка: В разі Центроархівом протягом чинності цього договору буде виявлена більша кількість макулатури, ніж це зазначено вище, то Центроархів

продає, а Держторг купує і цю кількість на умовах цього договору.

2. Держторг, зобов'язаний всю без винятку архівну макулатуру, що їй закуплено за цим договором, направляти виключно на паперові та інші фабрики за нарядами НКТоргу.

П р и м і т к а: Архівні матеріали таємного значення приймаються Держторгом за існуючими на це правилами.

3. Держторг може прийняти архівну макулатуру від всіх установ існуючих на терені УСРР, лише після одержання дозволу і нарядки Центрархіву, або його місцевих органів.

4. Ціни на утильматеріали встановлюються за заготовчими цінами НКТоргу франко-склеп в неупакованому вигляді, а саме: архів без солом'яного картону передається по ціні 50 крб. за тонну, архів з солом'яним картоном передається по ціні 34 крб. за тонну, нерозповсюджені книги, брошури та газети по 77 крб. за тонну.

5. Порядок прийомки та передачі сторонами встановлюється такий: Держторг повинен забрати, за нарядкою Центрархіву, або його місцевих органів, утильматеріали, що знаходяться на підприємствах та установах, в такий строк: в місцевостях, де є представництво Держторгу—на протязі 5-ти днів, а там, де представництва Держторгу немає — (повідомлення надсилається Правлінню) протязом 7-ми днів зі дня одержання нарядки.

Щодо забирання утильматеріалів безпосередньо від архівних органів, то термін прийомки встановлюється 15 днів зі дня одержання нарядів.

П р и м і т к а: При передачі утильматеріалів складається прийомно-передатного акта за підписами: представника установи, організації, підприємства, або Місцеварху, що передають утильматеріали. Акт з'являється документом для розрахунку.

6. Розрахунок за передану макулатуру проводиться таким чином: Архівні управління представляють рахунки відповідним місцевим заготпунктам Держторгу, а останні, належні Архівному Управлінню гроші, за одержану архів. макулатуру, сплачують шляхом переведення цих грошей зі свого контокорента на контокорент Центрального Архівного Управління в Харкові, Держбанк, контокорентний рахунок № 83217.

П р и м і т к а: Розрахунки за передані утильматеріали установами Наркомвоєнмору і Наркомпляхів, Держторг проводить безпосередньо зі згаданими Наркоматами в порядку, зазначеному в п. 3-му, і забирає утильматеріали від них виключно за нарядками Центрархіву, або його місцевих органів.

7. При порушенні цього договору в цілому, або в частині, винна сторона сплачує правій: перші 15 днів пеню в розмірі 0,1% з порушеної суми, а після 15 днів недодержку в розмірі 5% вартости порушеної частини договору, а також виплачує правій стороні фактичні збитки, а договір залишається в силі, згідно з наказом НКТ УСРР № 1297-662.

8. Центрархів протягом чинности цього договора не має права продавати архівну макулатуру іншим організаціям та установам.

9. Всі суперечки та непорозуміння, що можуть виникнути за цим договором, вирішуються судовими установами м. Харкова.

10. Строк чинности цієї угоди визначається до 1-го Січня 1932 р.

11. Адреси сторін: Держторгу—м. Харків, вул. К. Лібкнехта № 44. Центрархіву—м. Харків, вул. Вільної Академії № 6.

12. Цього договору складено в 2-х примірниках, з яких один переховується в справах Держторгу, а другий в справах Центрархіву.

«Держторг» Попович.

«Центрархів» Семко-Козачук.

Положення

про Кабінет Архівознавства при ЦАУ УСРР

I. Кабінет Архівознавства є науково-дослідча установа при ЦАУ УСРР на правах методично-методологічного сектору його.

II. Кабінет має своїм завданням:

1) Науково розробляти питання архівознавства на базі виявлених матеріалів про досягнення архівної науки, так і споріднених дисциплін, як в СРСР, так за кордоном, для чого потрібно в першу чергу упорядкувати науково-допомічну архівознавчу бібліотеку при кабінеті (концентрація відповідних видань, бібліотечна обробка їх, бібліографування архівозн. видань та споріднених дисциплін, що вийшли й виходять як в нас, так і за кордоном).

2) Розробляти практичні заходи за такими основними лініями: а) розробка методів використання арх. матеріалів практичного значення; б) розробка методів участі архівних установ в соц. будівництві (через пресу, радіо, кіно, організація виставок, екскурсій, музеї архівних документів); в) розробка питання раціоналізації архівного виробництва (розборка архматеріалів та їх описання, розробка методів археографічної обробки архматеріалів, збереження архматеріалів, зовнішня їх охорона).

3) Кабінет розробляє питання учбово-методичної роботи щодо підготовки нових кадрів, та підвищення кваліфікації старих архівних робітників. Розробляє форми цієї роботи (аспіранство, семінари, курси, зльоти, ВШКП).

III. Робота Кабінету організовується за такими секціями:

1) Секція участі архівних установ в соціалістичному будівництві,

2) Секція раціоналізації архівного виробництва,

3) Секція підготовки кадрів.

IV. Роботою Кабінету керує завідаючий, на чолі секції—висококваліфіковані спеціалісти архівознавці.

В секціях працюють наукові співробітники та аспіранти. Періодично запрошується з виробництва досвідчених робітників для виконання тих чи інших конкретних завдань.

V. За керівництвом завідаючого скликається методичні наради в складі керівників секцій та окремо запрошених товаришів.

VI. Господарське обслуговування Кабінету провадить група обслуговування ЦАУ.

VII. Плани роботи та звіти Кабінету затверджуються ЦАУ.

Зав. Кабінетом Архівознавства

ЦАУ УСРР О. Сенченко.

До всіх Місцевархів та Голсвархів АМСРР.

(Вих. № 2/100 з 27-IV—1931 р.).

Центральне Архівне Управління пропонує Вам підсилити роботу по набору осіб, що побажають навчатися на архівознавчому п/в ВШКП. Проте, ще й зараз контрольні цифри, дані від ЦАУ, в цілому виконані лише на 50 %.

Обслідування 17 Місцевархів, яке переведено ЦАУ протягом останнього місяця, показало, що переважна більшість МАУ не приділили належної уваги цій роботі, обмежились в ній заходами тільки формального порядку (в спосіб листування), через що й маємо зараз наслідки абсолютно незадовільні. Лише один Одеський Місцеварх не тільки виконав, а навіть перевиконав завдання (дав 111 анкет).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що затримка з початком занять значною мірою залежить від того, що ще не набрано потрібного контингенту слухачів.

Востаннє відмічаючи прорив в цій діяльності роботи, ЦАУ пропонує Вам вжити самих рішучих заходів до виконання контрольних цифр даних від ЦАУ.

Для цього треба:

1) Перевірити всі ті установи, організації та підприємства, що мали дати певну кількість студентів до ВШКП. На осіб, що не виконали постанови Секретаріату ВУЦВК'у про кадри, передати справу до РСІ. Перевірка ця мусить бути ударною.

Для цієї роботи мобілізувати весь колектив Місцеварху;

2) негайно запитати всі Райвиконкоми про те, чи виконали вони директиву Секретаріату ВУЦВК'у № 34 з 6-П—31 р. Про ті Райвиконкоми, що не виконали цієї директиви, повідомте ЦАУ для передачі цієї справи Секретаріату ВУЦВК'у;

3) негайно командирувати представників Місцеварху до 2-3 найбільших районів, особливо з розвинутою промисловістю;

4) запитати всі підприємства про те, чи виділили вони осіб для навчання у ВІНКП.

Центральне Архівне Управління підкреслює, що за прорив на цій ділянці цілком відповідають Місцевархи, які не досить енергійно працювали і не застосували належною мірою методів живого зв'язку з тими особами, на яких треба розраховувати.

Про вжиті заходи і наслідки пропонується Вам інформувати ЦАУ кожного 1, 10 і 20.

Центральне Архівне Управління покладає відповідальність за переведення цієї роботи персонально на Завідателя Місцеварху, та на його заступника.

В разі, коли Місцевархи не вживуть енергійних заходів до ліквідації цього прориву по підготовці кадрів—ЦАУ передасть справу до РСІ і на керівників установ, що недбайливо поставляться до директиви ві Уряду і на Зав. Місцевархів.

Анкетні та проші (6 крб.) за навчання в першому кварталі пропонується надсилати безпосередньо до ВІНКП.

Незабаром ЦАУ оголосить відомості про те, скільки кожен з Місцевархів набрав студентів до ВІНКП.

Заст. Зав. ЦАУ Міцкевич.

Інструктор В. Нікітін.

До всіх Центральних, Краєвих Історичних Архівів, Місцевархів та Головархіву АМСРР.
(Вих. № 220 з 27—IV—1931 р.)

Сектор агітації, пропаганди та археографії ЦАУ УСРР надсилаючи свій план роботи в галузі агітації, пропаганди та пропаганди матеріалів практичного значення, пропонує:

1. Обговорити його на виробничій нараді, і врахувавши його напрямок та зміст, ви-

робити свій план на час з 1 квітня 1931 р. до 1 січня 1932 р., беручи до уваги і проведenu Вами, за вказівками сектору, роботу до антипасхальної кампанії, 1 травня та дня робітничої преси.

2. Складаючи план роботи в справі агітації та пропаганди архівними матеріалами треба урахувати особливості Вашої місцевості, а, головним чином, особливості історії класової боротьби в Вашій місцевості для того, щоби чи то в пресі, чи то в інший спосіб (виставки тощо) відмітити центральні дати революційних подій Вашої місцевості.

3. В тих містах, де є дві, або більш архівних установ, спільні точки планів виконуються об'єднаними силами всіх установ за керівництвом Зав. Сектору Центральних (Київ) та Краєвих Історичних Архівів (Одеса, Дніпропетровське, Полтава, Чернігів).

4. План повинен бути надісланий до ЦАУ не пізніше 10 травня н. р.

Зав. Сектору АПА ЦАУ Ф. Герасименко
Референт І. Премислер.

План роботи Сектору агітації, пропаганди та археографії ЦАУ УСРР на час з 1-IV—31 р. по 1-I—1932 року.

І. Антипасхальна кампанія 1931 р.

а) Подати до преси 5 статей, написаних за архівами матеріалами антирелігійного змісту («Харківський Пролетар», журнал «Безвірник», газета ХПЗ «Паровозник», газета ДЕЗ, «Генератор», газета «Серп і Молот»—«Молотарка».

б) Дати директиву всім Архівним установам периферії провести антипасхальну кампанію.

2. 1-ше Травня 1931 р.

а) Видати збірку проклямацій РСДРП по м. Харкову.

б) Зачитати по робітничих клубках м. Харкова 10 доповідей на підставі архівних

матеріалів на тему: «1-ше Травня в Харкові».

в) Влаштувати виставку «1-ше Травня в Харкові» в приміщенні Музею Революції, або в одному з робітничих клубів, коли буде відповідне приміщення.

г) Зв'язатися з ХМПК з тим, щоб виділені ним доповідачі одержали в ЦАУ архівні матеріали, як фактичний місцевий матеріал, для доповідей про 1-ше Травня.

д) Вмістити в пресі 8 статей на такі теми: 1) 1-ше Травня на Україні («Комуніст»), 2) 1-ше Травня в Харкові («Харківський Пролетар»), 3) Епізоди з травневої боротьби на Україні («Всесвіт»), 4) 1-ше травня на ХПЗ (газ. «Паровозник»), 5) 1-ше Травня на ДЕЗ («Генератор»), 6) 1-ше Травня на заводі Серп і Молот («Молотарка»).

е) Передати по радіо за архівними матеріалами доповідь на тему «1-ше Травня на Україні».

ж) Дати директиву всім архівним установам периферії провести першотравневу кампанію.

3. День преси 5-V—1931 р.

а) Підготувати та дати серію листівок-документів під назвою «З історії більшовицької преси» на такі теми: 1) «Більшовицькі прокламації на Україні 1905 р.» (1 листівка), 2) «Більшовицькі газети на Україні за роки громадянської війни» (3 листівки), 3) «Червоно-армійські газети за роки громадянської війни» (2 листівки).

б) Передати по радіо за газетними матеріалами доповідь на тему:

1) «Правда та робітничий рух на Україні», 2) «Більшовицька преса на Україні».

в) Подати до преси бібліографію червоно-армійської преси УСРР.

г) Подати історичний нарис газ. «Вісника УНР».

д) Дати директиву і вказівки місцевим

архівним органам, до влаштування «виставки преси».

е) Надіслати вказівки місцевим архустановам.

4. Міжнародній кооперативний день.

а) Скласти за архівними і друкованими матеріалами календар радянської кооперації на Україні і подати для друку до газети «Кооперативна думка».

б) До наради архівних робітників кооперативних установ влаштувати виставку архівних матеріалів з історії радянської кооперації.

в) Подати до преси, в першу чергу кооперативної, 5-ть тем-документів з історії радянської кооперації, а саме: ті з них, які висвітлюють класову боротьбу на кооперативному фронті.

г) Дати вказівки місцевим установам в справі підготовки до міжнародного кооперативного дня.

5. XI-а річниця польської окупації на Україні 1920 року.

а) Подати до центральної преси (газети, журнали) 10 тем-документів до таких проблем: 1) «Українська контрреволюція і польська окупація», 2) «Робітництво в боротьбі з білополяками», 3) «КНС в боротьбі з білополяками».

б) Влаштувати виставку на тему: «Українська контрреволюція та польська окупація».

в) Подати до заводських багатотиражок 3 теми-документи на таку тему: «Н-завод в боротьбі з польською окупацією».

г) Дати вказівки місцевим архустановам.

6. Міжнародній антиімперіалістичний день 1 серпня.

а) Надрукувати 3 метелики-документи часу імперіалістичної війни 1914-1918 р.р. (про хижацький характер цієї війни).

б) Подати до центральної преси (газети, журнали) 10 тем-документів про робітничий та селянський рух на Україні за роки імперіялістичної війни.

в) Подати до заводських багатотиражок 5 документів-тем на тему: «Н завод в умовах імперіялістичної війни».

г) Дати вказівки місцевим архустановам.

7. 14-та річниця Жовтня.

а) Влаштувати виставку архівних матеріалів на тему: «Жовтень на Україні».

б) Підготувати серію листівок-документів (5-7) на тему: «Жовтень на Україні».

в) Подати до центральної преси 10 тем-документів на тему: «Жовтень на Україні».

г) Подати до заводських багатотиражок 10 документів-тем на тему: «Н завод в боротьбі за Жовтень».

д) Передати по радіо доповідь-документи на тему «Жовтень на Україні».

е) Влаштувати 3 масових робітничих екскурсій до архівосховищ Харківських архустанов.

ж) Дати вказівки місцевим архівним установам.

8. Спільно з ВУФКУ розробити кіно-сценарій на підставі архівних матеріалів.

Реалізація наведених вище шактів плану покладається безпосередньо на Центральний Архів Революції УСРР за участю секторів агітації, пропаганди та археографії інших архівних установ м. Харкова за загальним керівництвом ЦАУ.

Крім індивідуальних відвідувань виставок, буде організовано групові екскурсії робітників Харківських заводів.

В галузі популяризації матеріалів практичного значення:

1. Подати до центральної преси 10 повідомлень про найбільш яскраві матеріали практичного значення.

2. Подати до преси 3 тематичних огляди виявлених матеріалів практичного значення.

3. Передати по радіо зведення про найяскравіші матеріали практичного значення.

4. Зробити доповідь про використання архіваріалів практичного значення на Малій Президії Держплану.

5. Підготувати до друку видання—тематичний огляд матеріалів практичного значення.

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

До роботи Кабінету Архівознавства ЦАУ УСРР.

Манівцями йти—значить в дорозі блудити. Робота наших архівістів часто йде манівцями. Стара традиція «архіваріусна» спочиває іноді по наших архівосховищах. Коли той чи інший архівний робітник вбачає сенс архівної діяльності лише у вмінню розкладати паперці за їх фондами, то це і є «діяльність» Чеховського героя, що вбачає сенс роботи у «вітієватих хвостиках» свого писання. Тут втрачається перспектива роботи, вихолощується політичний зміст її.

Можемо часто чути: «Хіба можна раціоналізувати архівну роботу, хіба можна її нормувати? адже-ж тут важко якісь показники найти?». Раціоналізувати архівну роботу, це визначає—методично її організувати. Методично організувати, значить—мати методологічне настановлення в роботі, інакше кажучи—вбачати в роботі політичний зміст.

Політичним змістом архівної роботи на сьогодні є:

1) обслуговування соціалістичного будівництва великою масою матеріалів практич-

ного значення (а звідціль—збирання й зберігання цих матеріалів);

2) обслуговування пролетаріату в боротьбі з класовим ворогом арсеналом документальної зброї, що зберігається в архівосховищах.

Звідціль стає ясним, якої ваги набирає раціоналізація архівної роботи, тобто методика організації архівної роботи. На звичайній мові це значить: пришвидчити й поширити участь архустанов в соцбудівництві.

Кабінет Архівознавства при ЦАУ УСРР і має своїм завданням методично-методологічно обслуговувати архівне виробництво. Організація широкої консультації з різних питань, розробка методів архівно-технічної роботи, розробка питань використання архіваріалів для потреб соціалістичного будівництва, методична робота щодо підготовки кадрів архівних робітників—ось тілях, якими розпочав свій похід Кабінет, реалізуючи поставлені перед ним завдання.

Архівним робітникам, ознайомившись з поданим вище положенням про Кабінет Архівознавства треба прийняти участь в його роботі. Надсилати свої пропозиції, запитання, вимагати порад є обов'язком кожного архівіста. Спільними силами будемо очищувати архівну роботу від залишків старих «архіваріусних» традицій.

Сенченко О.

Ширше розгортати агітаційно-пропагандистську роботу.

Основним завданням сектору агітації, пропаганди та археографії на сьогодні є скерувати всю роботу всієї мережі архустанов УСРР в єдиному напрямкові, а саме—в напрямкові максимальної допомоги соціалістичному будівництву країни. Робітники арх. установ повинні не тільки зрозуміти

це, а й реалізувати. Реалізувати повинні не «архівними» темпами, а більшовицькими. Перші спроби цієї нової діяльності говорять про те, що архівні робітники спроможні працювати і не «архівними» темпами.

Так от робітники, сектору агітації, пропаганди та археографії Харківських архустанов, за 2 дні підготували матеріали для короткометражного фільму «ДЕЗ». Фільм цей присвячений темі, як ДЕЗ на сьогодні виконує п'ятирічку. Архробітники подали для використання у фільму арх. матеріали (документи, газети) про боротьбу ДЕЗ'івських робітників з буржуазно-капіталістичним ладом, про участь робітників в громадянській війні тощо. Зфотографовано було з десятків документів.

Значну роботу, щодо безпосереднього обслуговування мас викопали харківські архробітники, підготувивши і влаштувавши в клубі «Металіст», першотравневу виставку документів.

Виставка ця складалася з 140 документів, газет, проклямацій та світлин.

Заходами тих же архробітників, для місцевої та заводської преси виготовлено на підставі архіваріалів 8 статей про першотравневу боротьбу пролетаріату.

Ці перші спроби **п'янової** пропагандистської роботи арх. матеріалами, маючи багато недоліків, особливо щодо чіткості роботи та деякі інші, говорять про те, що архівісти спроможні включити арх. матеріали у виконання завдань, що на сьогодні стоять перед країною. І робітники місцевих архівних установ, будуючи свої плани пропаганди арх. матеріалами та виконуючи їх, повинні завжди пам'ятати наше гасло: архіви на службу п'ятиріччю!

Це гасло повинно стати стрижнем всієї роботи архустанов.

І. П.

Відповідальний редактор **Ф. Герасименко.**

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІНЯ УСРР

№ 5 (73)

ХАРКІВ

15 ТРАВНЯ 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Обіжник ЦАУ в справі вилучення утильматеріалів. Обіжник ЦАУ з додатком до угоди між ЦАУ і Укрдежторгом. Обіжник ЦАУ в справі утильроботи. Обіжник ЦАУ з спільним листом від НКЗем, Укрколгоспцентру, Трактороцентру і ЦАУ про архіви колгоспів і радгоспів.

II. Інформаційна частина.

Проти перекирчувань і черепахових темпів у відокремленні утильматеріалів. Перевірка роботи 17 МАУ.

1. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Обіжно.

До Завідателів всіх Місцевих Архівних Управлінь, Головархіву АМСРР, всіх Краєвих та Центральних Історичних Архівів.

(Вих. № 11-255 з 17-IV-1931 р.).

Центральне Архівне Управління в своїх директивах, особливо за останній час, неодноразово звертало увагу всіх архівних установ на потребу в 1931 р. максимально посилити темпи роботи по відокремленню й передачі на паперові фабрики непотрібних архівних матеріалів, зазначаючи і підкреслюючи політичну вагу цього завдання.

Проте робота архівних установ в цій галузі в першому кварталі 1931 р. доводить, що всі архівні установи не приділили належної уваги виконанню цього завдання. План першого кварталу в галузі відокремлення й передачі на утилізацію непотрібних архівних матеріалів, архівними установами виконано з великим проривом.

Дані, які є в розпорядженні ЦАУ (з мате-

ріалів обслідувань тощо), з одного боку, цілком стверджують правильність вживаних від ЦАУ заходів, скерованих на посилення роботи архівних установ в галузі відокремлення утильматеріалів, а з другого боку, ці дані говорять за неприпустимо ганебне, недбале ставлення з боку архівних установ до здійснення цих заходів.

Прорив першого кварталу в цій роботі свідчить, що архівні установи працюють не тими темпами, яких вимагає третій вирішальний рік п'ятирічки, що архівні установи не відчували себе зобов'язаними перед цими вимогами і що політика партії й Уряду щодо максимальної мобілізації внутрішніх ресурсів на успішне виконання народно-господарчого плану вирішального року, нібито не обходить архівні установи.

Отже, констатуємо невиконання архівною системою УСРР в першому кварталі 1931 р. своїх обов'язків в справі відокремлення й передачі на паперові фабрики непотрібних архівних матеріалів з метою забезпечити цілковите виконання плану другого кварталу, який повинен цілком по-

36097

крити шорив першого квартала, — Центрально Архівне Управління пропонує взяти до негайного і неухильного виконання нижченаведене:

1) Встановлюється такі контрольні числа для архівних установ в справі відокремлення й передачі на утилізацію непотрібних архівних матеріалів в 1931 р., причому якщо контрольні числа за планом першого квартала повністю не виконано, треба обов'язково домогтися довиконання плану першого квартала в другому кварталі:

а) Артемівський Місцеварх—40 тонн, Бердичівський—40, Вінницький—40, Дніпропетровський—55, Житомирський—50, Запорізький—40, Зінов'ївський—30, Кам'янецький—30, Київський—55, Конотопський—30, Кременчуцький—30, Криворізький—35, Лубенський—35, Луганський—40, Маріупільський—35, Мелітопільський—25, Миколаївський—35, Ніженський—30, Одеський—55, Полтавський—40, Проскурівський—30, Сталінський—40, Сумський—40, Уманський—35, Харківський—60, Херсонський—35, Шевченківський—35, Чернігівський—40, Головархів АМСРР—15 тонн;

Київський Центральний Історичний Архів—35 тонн, Центральний Державний Архів—20 тонн, Центральний Архів Кооперативів—3 тонн, Центральний Архів Праці—2 тонн, Харківський Крайарх—25 тонн, Дніпропетровський Крайарх—20 тонн, Чернігівський Крайарх—30 тонн, Одеський Крайарх—45 тонн, Полтавський Крайарх—20 тонн, Центральна Перевірна Комісія—400 тонн.

б) Поквартально ці контрольні числа повинні бути виконані таким чином: в першому кварталі 15%; в другому кварталі—35%; в третьому кварталі—35%, і в четвертому кварталі—15%.

в) Входить відокремлення утильматеріалів, як з архівосховищ самих архівних

установ, так і з архівів державних і громадських установ, підприємств і організацій.

2) Всім архівним установам негайно розгорнути роботу по відокремленню утильматеріалів з своїх архівосховищ згідно директив ЦАУ з 4-III—31 р. № 11-255, виходячи з потреби цілковито **звільнити в 1931 р. архівосховища від матеріалів т. зв. першої черги**. Ця настанова, звичайно, не повинна обмежити роботу архівних установ в справі відокремлення також і інших матеріалів другорядного значення (друга черга тощо).

3) Всім архівним управлінням негайно видати директиви до всіх державних і громадських установ, підприємств та організацій міста, а також і найбільш великих (третьої та другої категорії) районів (тільки райцентрів) про відокремлення ними утильматеріалів **першої черги**. З архівів установ, підприємств і організацій міста треба перевести відокремлення, крім утильматеріалів першої черги, і інших непотрібних архівних матеріалів другорядного значення.

Директиви районам повинні бути ясними і докладними, що забезпечили б правильне переведення цієї роботи: передбачити організацію в кожній з установ розбірних комісій, які розглядають переліки намічених до утилізації матеріалів, надсилаючи ці переліки на затвердження Місцеварху; до затвердження Перевірною Комісією Місцеварху таких переліків і видачі нарядок установка не має права передавати на утилізацію жодних архівних матеріалів. Дозвіл на утилізацію матеріалів не першої черги, а також всіх матеріалів (і першої і не першої черги) відокремлених з архівосховищ архіустанов, — дає виключно Центральна Перевірна Комісія ЦАУ. В директивах повинно бути особливо підкреслено, що розбірні Комісії установ **не повинні відокремлювати на утилізацію ніяких матеріалів датованих раніш 1921 р.** Взагалі, директиви від Місцевархів повинні відбити всі основні директиви

ЦАУ в цій справі (відокремлення утильматеріалів першої черги, відокремлення документів фінансово-матеріальної звітності тощо).

Роботу установ в галузі відокремлення утильматеріалів Місцевархи повинні неопосередньо перевіряти при виїздах на райони.

4) Архівні Управління, що мають філії, повинні перевести відокремлення утильматеріалів і з архівосховищ цих філій, відповідно організувавши цю справу, зокрема шляхом відрядження до філій на певний час досвідченого робітника Місцеварху.

5) Але, поряд категоричних директив щодо максимального посилення темпів роботи по відокремленню утильматеріалів, Центральне Архівне Управління мусить в такій же категоричній формі звернути увагу всіх архівних установ на потребу цілковито **уникнути випадків знищення цінних історичних матеріалів**. Обурливі факти з цього приводу, виявлені підчас масового обслідування архівних установ в березні місяці цього р., коли Місцеві архівні управління (Маріупіль, Сталіно) санкціонували знищення цінніших архівних матеріалів (Ревкому, промисловості і т. інш.), мусять привернути до себе увагу всіх архівних робітників з метою паралізувати будьякі можливості повторення подібних явищ в інших місцях. Справи за ці факти передано до судово-слідчих і контрольних органів.

Відповідальність за своєчасне виконання контрольних чисел, за правильне і точне переведення всієї роботи по відокремленню утильматеріалів Центральне Архівне Управління покладає **персонально на завідателів архівних установ**. Цього обіжника зачитати і обговорити негайно за одержанням на загальних зборах співробітників Вашої установи.

Завідатель Центрального Архівного
Управління **С. Семко**.
Інструктор **А. Юрченко**.

До всіх Місцевих Архівних Управлінь, Головвархіву АМСРР, всіх Краєвих та Центральних Історичних Архівів.

(Вих. № 7/255 з 6-V—1931 р.).

В зв'язку з новою кредитною реформою, Центральне Архівне Управління й Правління Укрдержторгу погодилися на такі зміни та додатки до Угоди ЦАУ і Укрдержторгу з 27-II—31 р.

1. Кількість архівної макулатури, яку ЦАУ повинно здати, а Укрдержторг прийняти на протязі часу з 1-го травня 1931 року до 31 грудня 1931 року, встановлюється, орієнтовно, в 750 тонн, на суму, орієнтовно, 31.000 крб. Архівну макулатуру здається за такими місячними й кварталними нормами:

в травні м-ці 100 тонн, орієнтовна сума—4.200 крб.

в червні м-ці 100 тонн, орієнтовна сума—4.200 крб.

в III кварталі 400 тонн, орієнтовна сума—16.000 крб.

в IV кварталі 150 тонн, орієнтовна сума—6.000.

2. До арт. 4-го додати: зазначені ціни встановлені, згідно з постановою НКТ від 15-X—1930 р. за № 276.

3. Примітку до арт. 5-го треба читати:

Примітка. При передачі утильматеріалів складається прийомо-здачного акта за підписами представників установи, організації, підприємства або Місцеварху, що здають утильматеріали, та представника Укрдержторгу, що одержує архів. В акті треба зазначити: асортимент, гатунки та ціни. Заготпункти або утилькомбінати Укрдержторгу повинні в 2-х денний термін з часу фактичної прийомки утильматеріалів надіслати до архівного органу (Центроархіву, або Місцевих архівних управлінь), що видав наряд, копію акта на прийняті утильматеріали.

4. На зміну арт. 7-го: відповідальність

сторін за прострочку або невиконання договорних обов'язків, що передбачені арт. 1, 5, 6, та 8 цього договору, визначається правилами, що встановлені арт. 2-5 наказу ВРНГ та Наркомпостачу СРСР № 200/287 про договорну дисципліну, причому термін нарахувань пені встановлюється 15 день, а розмір недодержки—5%. Розрахунок щодо пені, недодержки та збитку проводиться безпосередньо поміж заготпунктами—одержувачами архівної макулатури та Центрархівом.

Центральне Архівне Управління, повідомляючи про вищенаведене, просить взяти всі оці зміни та додатки до виконання та керівництва. Зокрема, ЦАУ вважає за потрібне звернути увагу всіх Місцевархів на потребу вжити заходів до своєчасних розрахунків з заготпунктами Укрдержторгу за передавані ним утильматеріали, точно використовуючи санкцію «примітки» до арт. 5-го угоди.

Заст. Завідателя Центрального
Архівного Управління **П. Міцкевич.**
Інструктор **А. Юрченко.**

До всіх Місцевих Архівних Управлінь, Головвархіву АМСРР, всіх Краєвих та Центральних Історичних Архівів.

(Вих. № 7/255 з 10-V-1931 р.).

Центральне Архівне Управління має чимало даних, які свідчать, що деякі місцевархі надзвичайно неуважно ставляться до технічного оформлення всіх процесів, зв'язаних з роботою над відокремленням і передачею до утилізації непотрібних архівних матеріалів.

Списки на матеріали утилізаційного значення складається не за встановленою від ЦАУ формою; часто-густо списки написані зовсім нерозбірливо, звичайним олівцем; назви окремих діловодних форм в списках подається не точно, і недбало, наприклад, всупереч неодноразових директив ЦАУ, в списках на утильматеріали часто-густо зу-

стрічаються такі назви діловодних форм, як от: «разные акты», «разная переписка», «всякого рода заявления», «общие акты», «без наименования» і т. інш.

І це в той час, коли самий характер і умови великої відповідальності роботи по відокремленню й утилізації непотрібних архівних матеріалів вимагають якнайбільшої точності, чіткості і охайності в усіх питаннях (і експертизи, і технічного оформлення), зв'язаних з утилізацією архівних матеріалів.

Крім того, неточність, неохайність в цій роботі великою мірою затримує розв'язання питань щодо фактичної утилізації тих чи інших дійсно непотрібних архівних матеріалів.

Отже, Центральне Архівне Управління пропонує:

1) додержувати абсолютної точності і охайності в складанні списків на утильматеріали, керуючись встановленою від ЦАУ формою;

2) цілковито уникнути подавання назв діловодних форм, призначуваних до утилізації, як-от: «разная переписка» і т. інш.;

3) в списках точно, без скорочень, зазначати назву установи, на матеріали якої список складено;

4) внести чіткість і точність в справу розрахунків із заготпунктами і утилькомбінатами Держторгу за передавані останнім утильматеріали (складання актів, своєчасне подавання рахунків, контроль за фактичним переховуванням грошей тощо), маючи на увазі, що від цього залежатиме своєчасність виконання, як контрольних чисел за планом ЦАУ, так і за угодою ЦАУ з Укрдержторгом, оскільки виконання зобов'язань, визначених в угоді (див. обіжника ЦАУ 6-V—31 р. № 7/255) перевірятиметься карбованцем.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління **П. Міцкевич.**
Інструктор **А. Юрченко.**

До всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 02/98 з 14-V—1931 р.).

Надісилаючи разом з цим спільного обіжника Центрального Архівного Управління УСРР, Народного Комісаріату Земельних Справ УСРР, Укрколгоспцентру, Трактороцентру про архіви колгоспів, радгоспів і МТС з 13-го травня 1931 року, Центральне Архівне Управління УСРР пропонує:

1. Вжити заходів до доведення цього обіжника до відома всіх колгоспів і радгоспів, що є на території від Вас обслуговуваної, незалежно від надіслання цього обіжника лінією НКЗС, Укрколгоспцентру, Трактороцентру та Сільсько-Господарських Трестів

Увага. Доведення обіжника до колгоспів треба здійснити через Райколгоспспілки.

2. Вжити заходів до вміщення цього обіжника в місцевій і районній пресі.

3. Перевірити, як буде виконано з боку Райколгоспспілок зазначені директиви в частині доведення їх до всіх колгоспів.

Завідатель Центрального Архівного

Управління **С. Семко.**

Інструктор **А. Юрченко.**

До всіх Райколгоспспілок, Сільсько-Господарчих Трестів, Місцевих Архівних Управлінь та Головархіву АМСРР і МТС.

Всесвітньо-історичне і політичне значення колгоспного і радгоспного будівництва, що править за основні революційні чинники соціалістичної перебудови сільського господарства в Радянському Союзі і успіхи якого (будівництва) яскраво доводять всесвіту величезну перемогу радянської соціалістичної системи господарювання над системою капіталістичною—все це покладає на всю систему наших установ і організацій, що непосредно керують і здійснюють це будівництво, за всяку ціну зберегти всі ма-

теріяли, що так чи інакше відбивають колгоспне й радгоспне будівництво.

Такими матеріалами перш за все являються архівні матеріяли і документи колгоспів, радгоспів, МТС, тобто діловодні справи, книги і т. інш., що відкладаються в наслідок діяльності цих організацій.

В архівних матеріялах повністю відбивається ввесь процес колективізації, тобто соціалістичної перебудови села, що супроводиться надзвичайним загостренням класової боротьби бідняцьких мас селянства проти рештків капіталістичних елементів—куркульні, що чинить шалений опір соціалістичному наступу на село.

Ці матеріяли повністю відбивають увесь досвід героїчної революційної боротьби бідняцької маси селянства за нові соціалістичні методи господарювання, за нові соціалістичні форми організації праці, за новий соціалістичний побут і культуру.

І, справа вивчення цього досвіду, вивчення всього процесу соціалістичної перебудови сільського господарства, що має нечувані успіхи, є справа величезної політичної ваги, що має значення не тільки для ще дальшого розвитку соціалістичного будівництва в нашій країні, але і для допомоги пролетаріатові та селянству інших країн світу в їхній боротьбі проти капіталу, для розвитку світової пролетарської революції, для перемоги соціалізму в усьому світі.

Але все це можливим є лише за умов цілковитого збереження архівних матеріялів, в яких відбито і боротьба, і досвід, і успіхи соціалістичної перемоги колгоспного руху й радгоспного будівництва.

Проте, попередні дані обслідування деяких колгоспів і радгоспів від органів архівного управління свідчать, що архівні матеріяли по колгоспах і радгоспах переходяться геть незадовільно, що деякі матеріяли за раніші роки (1923, 1924, 1925

і інш.) знищено зовсім, що адміністрація цих колгоспів і радгоспів не звертає належної уваги на потребу впорядкувати свої архіви і не вживає ніяких заходів до їх зберігання.

Отже, виходячи з величезного науково-історичного й політичного значення архівів колгоспів, радгоспів і МТС і з метою зберігати ці архіви,—Народний Комісаріят Земельних справ УСРР, Укрколгоспцентр, Трактороцентр і Центральне Архівне Управління пропонують:

1. Вжити рішучих заходів до обов'язкового впорядкування по радгоспах, колгоспах і МТС всіх закінчених діловодних справ та інших діловодних матеріалів за інструкціями Центрального Архівного Управління УСРР.

2. Всі закінчені діловодством архівні матеріали радгоспів, колгоспів і МТС (справи, книги тощо) до 1928 року передати до відповідних Місцевих Архівних Управлінь, попередньо як слід впорядкувавши такі архівні матеріали.

3. Забезпечити цілковиту цілість і правильне переховування архівних матеріалів радгоспів, колгоспів і МТС, запропонувавши останнім виділити осіб, що персонально відповідатимуть за стан і цілість архівних матеріалів.

4. Безперечно виконувати всі законні вимоги й пропозиції органів архівного управління, що на них покладено обов'язки доглядати і інструктувати всі державні і промислові установи, підприємства та організації в питаннях правильного зберігання архівів, звернувши на це увагу й об'єднаних Вами радгоспів і колгоспів.

5. Поставити за обов'язок Вашому інструкторському апарату перевіряти при загальних обслідуваннях також і стан архівів по установах, підприємствах Вашої системи, а також інструктувати їх щодо правильної постановки архівної справи.

6. Обов'язково довести ці директиви для

відомо та виконання до всіх радгоспів і колгоспів, Вами об'єднаних, повідомивши копії Ваших розпоряджень НКЗС та Центральному Архівному Управлінню.

7. Місцевим Архівним Управлінням пропонується: широко розгорнути роз'яснювальну роботу про значення архівів колгоспів, радгоспів та МТС; непосредньо обслідувати максимально можливу кількість радгоспів, колгоспів та МТС в справі організації правильного зберігання архівів останніх і виконати всі інші попередні директиви в цій справі від Центрального Архівного Управління.

Харків, 14 травня 1931 р.

Заст. Народного Комісара Земельних
Справ УСРР Скалига.

За Голову Укрколгоспцентру Стасюк.
Уповноважений Трактороцентру
на Україні Прохоренко.

Завідатель Центрального Архівного
Управління УСРР С. Семко.

До всіх Місцевих Архівних Управлінь, Головархіву АМСРР, всіх Краєвих і Центральних Історичних Архівів.

(Вих. № 7/255 з 15-V—1931 р.).

Чинний порядок затвердження від ЦАУ всіх без винятку списків на утильматеріали, що їх подають архустанови, великою мірою й зовсім без потреби (за умов правильної постановки роботи) гальмує розв'язання питань щодо фактичної утилізації **безспірно непотрібних** архівних матеріалів, зокрема, матеріалів т. зв. 1-ої черги.

Отже, з метою усунути всі перешкоди в роботі щодо відокремлення й передачі на утилізацію непотрібних архівних матеріалів і цим прискорити виконання контрольних чисел в цій справі, Центральне Архівне Управління пропонує:

На зміну існуючого порядку, списки на непотрібні архівні матеріали т. зв. 1-ої черги, на документи фінансово-матеріаль-

ної звітності, що ним минув встановлений, за постановою НК РСІ СРСР реченець переховування, розглядають і затверджують остаточно Експертні і Перевірні Комісії на місцях, незалежно від того, чи такі архівні матеріали відокремлюється з архівів державних або промислових установ, підприємств і організацій, **чи з архівосховищ архівних установ.**

Питання про утилізацію всіх інших архівних матеріалів остаточно розв'язує виключно Центральне Архівне Управління.

Центральне Архівне Управління разом з цим звертає увагу всіх архівних установ, що зазначена зміна щодо порядку розв'язання питань за утилізацію непотрібних архівних матеріалів збільшує відповідальність останніх щодо цієї важливої роботи

і вимагає якнайбільшої точності і правильності організації всієї роботи, зв'язаної з відокремленням і утилізацією архівних матеріалів.

Крім того, щоб встановити контроль за виконанням архівними установами контрольних чисел по відокремленню непотрібних архівних матеріалів, Центральне Архівне Управління пропонує всім архівним установам щомісяця не пізніше 3-го числа наступного за звітним місяцем відомості за хід роботи по виконанню контрольних чисел з конкретними цифровими (в кілограмах) даними за кількість фактично переданих (за даний місяць) матеріалів на утилізацію.

Завідатель Центрального Архівного
Управління **С. Семко.**
Інструктор **А. Юрченко.**

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Проти перекручень і черепахових темпів у відокремленні утильматеріалів.

Контрольні числа відокремлення з архівів і передачі на паперові фабрики непотрібних матеріалів в поточному році мусять привертати якнайбільшу увагу всіх архівних робітників.

Зайво підкреслювати, як важить для архівних установ звільнитися від непотрібних архівних матеріалів, які завантажують архівосховища, стелажі, відривають обмежені сили на переховування цих матеріалів, що не мають ані науково-історичного, ані довідково-практичного значення. З другого боку, — злочинно затримувати, навіть на годину, архівну макулатуру, якої так гостро потребує наша паперова промисловість.

Згідно цьому, виконання архівними установами контрольних чисел відокремлення утильматеріалів перетворюється на відповідальнішу політичну кампанію.

Робота архівних установ (якщо брати

загалом) в цій галузі на сьогодні зовсім незадовільна. Ставлення деяких архівних установ (Кременчуцький та інші МАУ) до цієї роботи не можна розцінювати інакше, як явний опортунізм, на практиці, проти якого треба нещадно боротися. Безвідповідальні заяви, що, мовляв, — «у нас утильматеріалів нема» — треба геть одкинути і рішуче засудити.

Такою ж мірою злочинна є недбайлива робота архівних установ над відокремленням утильматеріалів, в наслідок якої знищуються цінні історичні архівні матеріали. Виявлені з цього боку факти не можна не кваліфікувати як одверте шкідництво.

Отже, архівні установи повинні цілковито позбутися всіх отих закрутів в роботі і домогтися цілковитого виконання контрольних чисел.

Попередні дані за перебіг виконання контрольних чисел в першому кварталі сигналізують велику небезпеку. Цілий ряд архівних установ не спромоглися дати

жодного килограму, утильматеріалів (Полтава, Бердичів, Маріупіль, Мелітопіль, Ніжен і інш.). Ганебність стану по цих Місцевархах, дитяча безпорадність керівництва їхнього виступає особливо виразно, якщо тут же порівняти наслідки, яких дійшли МАУ Дніпропетровський, Артемівський, Харківський, Центральний Державний Архів. По цих архівних установах маємо не тільки цілковите виконання квартального завдання, а й значне його перевиконання.

Розуміючи величезну політичну вагу завдань в справі відокремлення утильматеріалів, колективи деяких архустанов подали свої зустрічні пляни, так от, Центральний Архів Праці, порядком зустрічного пляну, збільшив контрольні числа, подані від ЦАУ на 25 %, Центральний Державний Архів — на 25 %.

Неподобно так само по більшості архустанов поставлено й справу щодо технічного оформлення роботи відокремлення і експертизи архматеріалів утильного значення. Списки на утильматеріали складається, як хто хоче, без додержання форми і основних вказівок інструкцій. Назви діловодних форм, визнаних за утильні, в списках подається неуважно і недбало. Приміром, в списку утильматеріалів Донецького об'єднання (Артемівський МАУ) під № 270 значиться така назва діловодної форми — «Акциз сурогата госучреждений», причому, крім цієї назви та року, ніяких пояснень не подано. Часто-густо в списках зазначається назви, як от: «Всякого рода заявления», «Разные акты» і т. інш. Нема чого й говорити, що, без додаткових пояснень, питання про можливість знищити зазначені діловодні форми взагалі не можна розглядати. Отже виходить, що фактична передача утильматеріалів через

неохайність в списках недозволено затримуватися.

Архівні установи мусять негайно переключитися на справжньо соціалістичні темпи роботи, щоб завдання у відокремленні утильматеріалів було виконано повнотою і своєчасно, забезпечивши потрібну точність і чіткість в технічному оформленні цієї роботи.

А. Ю.

Перевірка роботи 17 МАУ.

1931 року, в зв'язку з потребою наближення апарату до мас, з запровадженням живого керівництва, Центральне Архівне Управління має обслідувати і перевірити роботу всіх Місцевархів.

В першому кварталі ш/р. значну частину цього завдання виконано. За ухвалою Колегії ЦАУ із 14-III—31 р. в другій половині березня обслідувано 17 Місцевархів (Житомирський, Бердичівський, Київський, Херсонський, Миколаївський, Чернігівський, Ніженський, Сталінський, Маріупільський, Кременчуцький, Зінов'ївський, Запорізький, Мелітопільський, Сумський, Конотопський, Вінницький, Проскурівський). Обслідування всіх цих МАУ переведено майже одночасно. Для чого виділено було перевірну бригаду в складі 8 осіб.

Конкретна мета обслідування полягала як в тім, щоби перевірити дійсний стан і роботу місцевих архустанов, також і в тім, щоби там же на місцях перевести конкретні заходи щодо активізації роботи МАУ, до перебудови її відповідно новим завданням.

В наслідок обслідування одержано багатющий фактичний матеріал. Результати обслідування обговорено на поширеному засіданні Колегії ЦАУ, ухвали якого надруковано в дод. до Бюлетеня № 6.

К.

Відповідальний редактор Ф. Герасименко

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 6 (74)

ХАРКІВ

15 ЧЕРВНЯ 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина.

Лист ЦАУ до всіх архробітників. Обіжник ЦАУ про порядок інструктування архівів дієвих установ. Обіжник ЦАУ про попередні підсумки реорганізації місцевих архівів у зв'язку з ліквідацією округ. Обіжник ЦАУ про неукомплектованість місцевих архівів.

II. Інформаційна частина.

Семінар—зльот.

До всіх архробітників

Шановні товариші!

Розгорнений соціалістичний наступ викликав величезні здвиги в господарчому та культурному будівництві нашої країни. Ростуть велетні, індустрії, міняють свій вигляд міста, нечуваними темпами розгортається суцільна колективізація сільськогосподарства, і на її базі послідовно і рішуче ліквідується куркульство, як класу. У творчому процесі нагромаджується величезний досвід першого в світі соціалістичного будівництва. У творчому розгоні ми використовуємо цей досвід і на його основі перефростаємо у вищі форми.

Досвід же цей відбився і відбивається в архівних матеріалах. А тому нагромаджені архівні матеріали мусять прислужитися справі великого соціалістичного будівництва.

Соціалістичне будівництво проходить в умовах напруженої класової боротьби з рештками експлуататорських класів та їх прислужників. Класово-ворожі нам елементи намагаються утворити ідеологічну основу, на якій підготувати свої кадри. Класово-ворожі елементи пролазять до радпарату і, прикриваючись революційною фразеологією, ведуть розкладницьку роботу, або й одверте контр-революційне шкідництво. Архівні джерела допомагають викривати справжнє об-

личчя цих прихованих ворогів пролетаріату. Отже архівні матеріали в руках пролетаріату є могутня зброя в боротьбі з явним і прихованим класовим ворогом. Рівною мірою, архівні матеріали в руках пролетаріату є могутній засіб для виховання в пролетарському дусі трудящої молоді шляхом агітаційної, пропагандистської роботи і загартовування її для боротьби з класовим ворогом, з всесвітньою буржуазією та готуванням останньої до інтервенції, ті матеріали є засіб до утворення документальної бази, на якій розгорнуть на марксо-ленінській основі широке наукове дослідження молоді наукові кадри. Крім того, архівні матеріали є частиною досвіду старого буржуазного суспільства, який ми також використовуємо для потреб соціалістичного будівництва (креслення, проекти тощо).

Згідно цьому вся робота архівних органів мусять переключитися на рейки: 1) повного та всебічного обслуговування потреб соціалістичного будівництва, 2) обслуговування архівними матеріалами боротьби пролетаріату з його класовим ворогом.

Переведене від Центрального Архівного Управління УСРР обстеження цілого ряду архівних установ України виявило стан, який набагато не відповідає зазначеним вимогам.

36097

Місцевархи досі ще не сконцентрували цінних матеріялів ліквідованих установ — округових, волосних, сільських так революційного часу, як і дореволюційного. І в той же час деякі Місцевархи навіть не потурбувалися забезпечити в своїх кошторисах асигнувань на переведення інструкторської роботи і тим самим залишили без всякого нагляду цінні матеріяли своєї периферії (Мелітопіль, Кременчук, Житомир, Сталіно). Інші не внесли до кошторису асигнувань на будову стелажів. В Житомирі, наприклад, 6500 шуд. матеріялів лежить на підлозі, а асигнувань на побудову стелажів до кошторису не внесено. Отже і не дивно, що в Кременчуці документи навалом на долівці валяються, як макулатура, а на запитання інструктора ЦАУ: «Чому ж тоді в утиль не здаєте?» відповіли: «Тут же цінні революційні документи» (!). Оттак от переховуються цінні документи революційної епохи не лише в Кременчуцькому Місцеварху.

Відомо, що на проєктні креслення різних будівництв наші господарчі органи іноді витрачають величезні суми. Тимчасом кожний Місцеварх має цілі фонди тих, чи інших матеріялів, тісно пов'язаних з будівництвом даного району, але Місцевархи не потурбувалися виявити і налагодити використання їх. Наприклад, Сталінський Місцеварх не тільки не виявив матеріялів про технічне устаткування Катерининського рудоуправління та матеріялів щодо механізації Макиївського рудоуправління, які в ньому переховуються, а, навіть не подікавившись їхнім змістом, передав в утиль, як макулатуру. Подібні явища маємо й по деяких інших Місцевархах.

Зустрічаємо також явища чиновницького ставлення окремих планово-господарчих організацій, що не вміють і не хотять використовувати архівних матеріялів, що здешевили б і прискорили б роботу цих установ. Наприклад, Укрсільоб'єднання, так само й Укршовкотрест, не зважаючи на безліч нападів від ЦАУ, от уже щось понад півроку не спроможуться приступити конкретно ознайомлюватися з запропонованими їхній увазі ціннішими матеріялами. Причому матеріяли з шовківництва, через таке ставлення Укршовкотресту довелося переслати у Москву, де цією справою зацікавилися в союзному об'єднанні тресту.

Треба бити по бюрократизмові, треба зразу передавати до РСІ справи на ті планово-господарчі установи, які через свою бюрократичну обмеженість недооцінюють архівних матеріялів практичного значення, та не використовують їх. Таке чиновницьке ставлення обходиться державі що-року буквально мільйони.

Або, як можна кваліфікувати такі явища: архівні установи маючи багато макулатури, що їй треба здати до паперових фабрик, не здають її, а в той же час здають на утилізацію матеріяли **Ревкому** та **заводу**, як, наприклад, зробив Маріопільський Місцеварх, «заштампувавши» як макулатуру, матеріяли, що могли б прислужитися і для потреб соціалістичного будівництва (фонд заводу) і для потреб класової боротьби (фонд Ревкома).

Радянська влада високо цінує значення архівних матеріялів, дає кошти для підготовки кадрів архівістів (архівознавчий відділ ВШКІІ на Україні, архівознавчий ВШІ в Москві), а на місцях навіть не потурбувалися виконати розкладки на завербування слухачів архівознавчого відділу ВШКІІ (кол. ВЗІНО).

Адміністрація багатьох Місцевархів, сподіваючись на самоплив, не турбується за кадри, свіжі, молоді, які могли б по радянському, по пролетарському оцінити політичну і практичну вагу архівного будівництва, які зуміли б використати архівні матеріяли для потреб соціалістичного будівництва та для боротьби з класовим ворогом.

Наведені факти доводять, що всю архівну роботу треба перебудувати, поставити її на службу соціалістичному будівництву, на службу класовій боротьбі. Тільки так перебудувавши свою роботу архівні установи і архівні робітники стануть справжніми радянськими архівістами.

Отже Архів з Архівом, місто з містом переплутаємося: як ми обслуговуємо соціалістичне будівництво, як ми концентруємо та зберігаємо матеріяли підприємств, радгоспів, колгоспів, як переключаємося на нові темні роботи, як очищаємося від старої архівної спадщини.

Виправдаймо ж надії, покладені на нас Партією та Радянською владою.

Центральне Архівне Управління.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

До всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 03/74-93 з 18-V—1931 р.).

До цього часу Архівні Управління інструктували архіви дієвих установ за вказівками об'їзника № 12 від 5-V—1928 р. (Бюлетень № 5 за 1928 т.). Проте, на сьогоднішній день відбулися настільки значні зміни в мережі дієвих установ, що вищезазначені вказівки вже застаріли, через що користуватися ними неможна (ліквідовано округові установи, ліквідовано та реорганізовано багато господарчих установ і т. інш.).

Залишаючи надалі, як і до цього часу, той же принцип розподілу установ на дві категорії, з яких установи 1-ої категорії треба інструктувати **обов'язково щорічно**, а 2-ї категорії за виборною системою, Центральне Архівне Управління повідомляє, що відсотки щорічного інструктування для дієвих установ 2-ї категорії треба давати досить високі, доводячи їх по окремих установах до 50% загальної кількості. Це, головне, повинно припадати на колгоспи, сози, комуні, с.-г. артілі та сільради. Ці установи за їх вагою та значенням безперечно треба було б інструктувати щорічно, але здійснити цього неможливо через велику їх кількість та недостатні асигнування коштів Місцевархам для проведення інструкторської роботи на місцях. Тому, Центральне Архівне Управління пропонує вжити всіх заходів до того, щоб всі колгоспи, сози, комуні та сільради і т. інш. обов'язково було проінструктовано не далі, як протягом 2-3 років.

Центральне Архівне Управління відзначає, що поруч з інструктуванням архівів дієвих установ в спосіб встановлення живого зв'язку з ними, треба вживати також і системний спосіб інструктування. Вжива-

ти його треба особливо в частині постановки архівної справи по установах другої категорії. Проте, в зв'язку з міжрайоновим характером роботи Місцевархів, зараз змінилася значною мірою засоби встановлення цього зв'язку. В той час, як при існуванні округових установ директиви щодо постановки архівної справи по певних групах установ давалося спільно від Окрарху та відповідної округової установи (приміром, від Окрвиконкому до Райвиконкомів, від Окрнаросвіти до Райнаросвіти тощо), тепер Місцеварх лише від себе і окремо до кожного району мусить давати відповідні директиви. Тому, Центральне Архівне Управління пропонує, після обстеження певної кількості установ даної групи, особливо 2-ої категорії, надсилати відповідні керівні вказівки до всіх районних установ, що об'єднують цю групу установ на своїй території (наприклад, про колгоспи—до всіх райколгоспспілок і т. інш.).

Центральне Архівне Управління пропонує, обстежуючи архіви дієвих установ, обов'язково складати щорічно акта за формою, яку подано в бюлетені № 4 за 1929 р. Проте, коли архів будь якої установи треба буде проінструктувати протягом року 2-3 рази, кожного разу складати акта за вищезазначеною формою не треба. В цих випадках, в акті, якого складено при першому обстежуванні архіву в даному році, треба чітко зазначити, які саме зміни відбулися в стані архіву, та як установа виконала попередні пропозиції щодо поліпшення архівної справи.

Одночасно Центральне Архівне Управління повідомляє, що об'їзником № 44/об (Бюлетень № 1 1930 р.) пропонується, щоб всі установи, які віднесено до 1-ої категорії було взято на картковий облік. В зв'язку з вищезазначеними змінами змінюється також обсяг і цілі роботи. Надалі щодо карткового

обліку архівів дієвих установ ЦАУ пропонує ближчим часом взяти на картковий облік: 1) архіви всіх установ 1-ої категорії і 2) архіви всіх колгоспів, радгоспів, комун, совів, с.-г. артіль, лісгоспів, 3) архіви всіх сілрад.

Список установ з розподілом на категорії додається (див. стор. 5).

Завідатель Центрального Архівного
Управління УСРР **С. Семко.**

Заст. Керівника Планово-Інструктор-
ського Сектору **В. Нікітін.**

До всіх Місцевих Архівних Управлінь, Головархіву АМСРР, всіх Краєвих Історичних Архівів, Центрального Архіву Праці та Київського Центрального Історичного Архіву, к-о ВУРПС.

(Вих. № 02-35 з 4-V—1931 р.).

Розглянувши питання про виконання угоди ЦАУ та ВУРПС з 16-VI—1930 р. і директив в справі прийому до архівних органів архівів профспілкових організацій, Центральне Архівне Управління виявило ряд недоліків у виконанні зазначених директив, як лінією архівних органів, так і лінією профспілкових організацій.

Місцеві архівні управління не забезпечили належного й своєчасного інструктування профорганізацій в питаннях впорядкування архівних матеріалів та передачі їх до архівних органів. З другого боку, профспілкові організації в процесі передачі архівних матеріалів до архівних установ не дотримувалися порядку розподілу архівних матеріалів, згідно арт. 4-го угоди, пересилаючи, приміром, на адресу Центрального Архіву Праці **всі** архівні матеріали (за всі роки), тоді як фактично Архіву Праці з даних матеріалів належить лише невеличка кількість, а основна маса матеріалів належить відповідному Місцеварху.

Такі зламання встановленого порядку призводили до цілком неприпустимого нересування архівних матеріалів поміж архівосховищ, завантаження залізничного транспорту й непродуктивного витрачання коштів.

Щоб покласти край таким ненормальним явищам, Центральне Архівне Управління пропонує:

1. Вжити заходів до того, щоби профорганізації передавали всі свої архівні матеріали (в порядку арт. 5-го угоди), не посередньо до відповідних Місцевархів з тим, щоби останні, розібравши прийняті матеріали, вже самі розподіляли їх поміж відповідних архівосховищ, згідно арт. 4-го угоди.

2. Приділити більш уваги непосредньому обслідуванню і інструктуванню профорганізацій в справі зберігання архівних матеріалів.

3. Вжити заходів до одержання додаткових приміщень для переховування архівів профорганізацій, поставивши це питання, спільно з профорганізаціями, перед відповідними організаціями.

4. В зв'язку з тим, що деякі Місцевархи, прийнявши до себе матеріали профспілкових організацій, що їх належить переховувати в Центральному Архіву Праці, несвоєчасно надсилають такі матеріали до цього останнього—Центральне Архівне Управління пропонує всім Місцевархам, після виявлення матеріалів, що їх належить переховувати в Центральному Архіві Праці (за арт. 4 угоди), негайно надсилати такі матеріали до останнього.

Заст. Завідателя Центрального
Архівного Управління **П. Міцкевич.**

Інструктор **А. Юрченко.**

№ по черзі	Назва установи, організації і підприємства	До якої категорії належить	Який відсоток або кіль- кість установ треба інструктувати за виборчою системою
1	Міська Рада з усіма секціями: сільсько-господарча, промислова, будівельна, комунальна, торгово-кооперативна, праці, Соцзабезпечення, РСІ, Наросвіти, Здоровохорони, військова, адмінміліції з загсом, фінансово-податкова	I	
2	Райвиконкоми з всією інспектурою та іншими структурними одиницями	I	
3	Райвоєнкомат	I	
4	Райміліція з Загсом	I	
5	Сільради	II	30—50 %
6	Всі поправно-трудоуі устан. (БУПР, Колонії і інш)	I	
7	Міжрайсуд	I	
8	Нарсуд	I	
9	Дільничий прокурор	I	
10	Нарслідчий	I	
11	Судовий виконавець	I	
12	Нотаріяльні контори	I	
13	Машино-Тракторні станції	I	
14	Райколгоспспілка	I	
15	Колгоспи, комуни, сози, с.-г. артїлли	II	30—50 %
16	Радгоспи, лісгоспи	II	20—30 %
17	Агропункти та ветпункти	II	10—
18	Лісництва	II	10—
19	Вузи, технікуми	I	
20	Фабзавучи та профшколи	II	3—5 устан. кожн. наз.
21	Школи I-го та II-го ступня	II	2—3 уст. кожн. назви
22	Колгоспбудинки, хати-читальні	II	2—3 в районі
23	Бібліотеки	II	1—2 на район
24	Державні запозідники	I	
25	Аптекоуправління	I	
26	Райстрахпункти	I	
27	Каси соцстраху	II	2—3 каси
28	Лікарні поліклініки, аптеки	II	2—3 уст. кожн. назви
29	Курорти, санаторії, дома відпочинку	I	
30	Поштельконтора	I	
31	Укрснаб (місцеві філії)	I	
32	Поштові агенства	II	1—2 на район
33	Радіо-станція	I	
34	Банки	I	
35	Ощадкаси	II	2—5 кас
36	Редакції місцевих газет	I	
37	Видавництва	I	
38	Райпарк., Міськп., а також парк. по велик підприємств	I	
39	Осередки КП(б)У	II	10—
40	Райком ЛКСМ	I	
41	Осередки ЛКСМ	II	10—
42	Райпрофради та міськпрофради	I	
43	Міські комітети спілок	I	
44	Райпрофсекретаріати	I	
45	Місцевкоми та групкоми	II	5—
46	Житлоспілка	II	2—3
47	Житлокооперативи	I	
48	Район. та міські правління коопер. різних видів	I	
49	Міські та районні комітети МОДР'у, ОСО, Червоного хреста, друзів дітей та інш.	I	
50	Заводи, фабрики, шахтоуправи	I	
51	Місц. філ. трестів, синдик. промисл. об'єдн. тощо	I	
52	Правл. акційн. товариств, будівельн., торгов. тощо	I	
53	Залізничні станції та річні пристані	II	2—3 станції та пристані
54	Вузлові залізн. стан., та залізн. майстерні, депо	I	
55	Порти	I	
56	Управління держпароплавства	I	

О б і ж н о.

До всіх Місцевархів та їхніх філій.

Розглянувши матеріали щодо підсумків реорганізації місцевого архівного апарату, в зв'язку з ліквідацією округ, Центральне Архівне Управління констатувало ряд недоліків в роботі окремих архівних управлінь і в організаційній структурі самої системи місцевого архівного апарату, зокрема:

1) В багатьох місцях, через брак вільних приміщень під архівосховища, абсолютно незадовільно розв'язано щодо концентрації архівних матеріалів ліквідованих окружних установ, чому багато архівів ліквідованих установ досі Місцевархами не сконцентровано.

2) В багатьох Місцевархах, затверджені нові штати досі повністю не укомплектовано відповідними робітниками.

3) Поряд цілком задовільного розв'язання питання щодо реорганізації частини кол. Окрархів, які перетворено на філії відповідних Місцевархів, питання щодо другої частини таких кол. Окрархів, що їх приєднано переважно до Місцевархів III-ої групи, розв'язано зовсім незадовільно.

З метою усунути всі виявлені й, зокрема, вищезазначені недоліки, що сталися на ґрунті, як деяких неправильностей розв'язання основних заходів щодо реорганізації місцевого архівного апарату, так і через не досить енергійну роботу окремих Місцевархів, Центральне Архівне Управління визнало за потрібне:

а) Зважаючи на те, що Місцевархи III-ої категорії, а саме, Лубенський, Конотопський і Гуманський, за своїх обмежених штатно-фінансових можливостей, не зможуть обслужити (відповідно) кол. Роменський, Прилуцький, Глухівський та Тульчинський окрархи, — підпорядкувати зазначені архівосховища (Роменського, Прилуцького, Глухівського і Тульчинського кол. окрархів) непосредньо Центральному Ар-

хівному Управлінню, тимчасово настановивши по цих містах уповноважених ЦАУ і за його рахунок.

На Уповноважених ЦАУ покладається: завідувати архівосховищами цих кол. Окрархів, інструктувати установи, підприємства і організації міста, в усіх питаннях постановки архівної справи, впорядковувати архівні матеріали і інші обов'язки архівних органів (концентрація архівів, популяризація тощо) в межах свого міста.

Увага. Обслуговування в архівній справі районів кол. Роменської, Прилуцької, Глухівської й Тульчинської округ залишається за відповідними Місцевархами, згідно постанови Урядової Комісії з 2-VII—1930 р. (Бюлетень ЦАУ, 1930 р. № 11—12). Причому концентрацію архівних матеріалів з районів кол. округ, де зараз є філії або уповноважені, відповідні Місцевархи переводять не до своїх архівосховищ, а до архівосховищ кол. Окрархів цих же округ.

б) Пропонується всім Місцевархам вжити найрішучих заходів до того, щоби всі архівні матеріали кол. установ окружного апарату було найближчого часу сконцентровано до архівосховищ. Відзначаючи також, що в зв'язку з реорганізацією-ліквідацією низки районів, зокрема за останньою постановою Уряду з 3-II-1931 р. місцеві архівні органи повинні вжити заходів щодо концентрації архівів з ліквідованих районів, ЦАУ особливо звертає увагу всіх Місцевархів на потребу забезпечити своєчасну концентрацію цих архівних матеріалів до архівосховищ архівних органів.

в) Цілком ненормальним являється те, що деякі Місцевархи, маючи затверджені (на місці) штатні посади за новими штатами, досі не спромоглися їх укомплектувати відповідними робітниками, відчувачи в той же час надзвичайно гостро брак в робітній силі. Ставлячи це явище цілком у винуватість відповідних Місцевархів, що непри-

пустимо недбало поставилися до цієї справи, не виявивши потрібної енергійності у виконання цього завдання, ЦАУ звертає увагу Місцевархів на потребу негайно вжити рішучих заходів до укомплектування всіх вільних посад відповідними робітниками. Зрозумілий брак підготовлених архівних робітників, безперечно, ставить певні труднощі щодо укомплектування штатів архівних установ і останні, враховуючи це, повинні спрямувати свої заходи в справі підшукування відповідних робітників, на втягнення до архівної роботи відповідних робітників іншої спеціальності, а також молодь (комсомольців особливо) з тим, щоби протягом певного невеличкого часу підготувати з них архівних робітників, потрібної нам кваліфікації.

Заступник Завідателя Центрального
Архівного Управління УСРР **П. Міцкевич.**
Інструктор **А. Юрченко**

До всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР.
Вих. № 2/76 з 5-V—1931 р.).

Центральне Архівне Управління повідомляє, що під час обслідування стану та роботи 17 Місцевархів, яке проведено протягом березня-квітня ц. р. виявлено, що по багатьох Місцевархах є незаповнені штатні посади, причому керівники Місцевархів не звертали на це достатньої уваги і не вживали рішучих заходів до заповнення вакант-

них посад. Особливо це стосується до посад вченого архівіста та інспектора-інструктора Центрального Архівного Управління вважає таке явище абсолютно ненормальним.

Зараз, коли перебудовується робота Місцевархів на нові рейки, коли питанням використання архівархіалів для соціалістичного будівництва надається виняткової ваги, коли надзвичайно гостро стоїть питання про максимальне підсилення темпів загального процесу архівного будівництва — наявність вакантних посад є абсолютно неприпустиме явище. Воно веде до загального занепаду роботи і до повного припинення її на окремих важливих ділянках роботи Місцевархів. За нової побудови структури та штатів Місцевархів незаповнення посад загрожує зривом роботи.

Тому Центральне Архівне Управління пропонує негайно заповнити всі вільні посади по Місцеварху, припускаючи в окремих випадках можливість праці вченого архівіста протягом лише 3-4 годин щоденно.

Центральне Архівне Управління УСРР пропонує всім Місцевархам 1 червня обов'язково повідомити ЦАУ про те, чи є в них вільні посади, чи немає, а якщо є, то які і чому саме.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління **П. Міцкевич.**

Заст. Керівника Шляхово-Інструкторського Сектору **В. Нікітін.**

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Семінар-зльот

Перебудова роботи архівних установ за соціалістичним змістом і методами руба поставила питання про кваліфікацію і перекваліфікацію архівних робітників. Встановленим фактом на сьогодні є те, що не тільки кваліфікації громадсько-політичної бракує в значній частини наших архівістів,

та й відповідальних архівознавчих робітників, ба навіть суто архівознавча їхня кваліфікація виявляється або абсолютно недостатньою, або вона значною мірою не пристосована, щоб можна було корисно працювати за нею в теперішніх нових умовах роботи. Позатим всім, питання організації всієї роботи архіустанов ставляться ширше зовсім по-іншому, ніж це було досі.

Звідділь стало цілком ясным, що не взявши як слід за переборення цього «вузького» місця, успішно і по справжньому перебудувати роботу архівних установ не можна.

До числа найперших і невідкладніших заходів з цього боку треба віднести коротко-терміновий семінар-з'їзд, що його скликано було ЦАУ на час з 20 по 30 квітня цього року.

Згаданий семінар-з'їзд розрахований був на участь в ньому основної категорії робітників по місцевих архустановах, — на інструкторів, а де таких нема — на учених архівістів та на нових в архівній роботі керівних робітників.

Завдання семінару-з'їзду було насамперед — озброїти місцевих робітників вірним розумінням того повороту архівних установ, що є зараз їхнє головне завдання. «Лицем до соціалістичного будівництва, архівні матеріали — на службу соціалістичному будівництву, для потреб класової боротьби» — ось зміст і спрямування цього повороту. Під таким саме кутом зору і побудовано було всю роботу семінару.

Зайняття семінару проходили за такими дисциплінами:

А. Загально-настановчі: 1) архівна справа на службі соціалістичному будівництву, 2) чергові завдання архустанов, 3) архівні джерела на службі класової боротьби (в історичному аспекті);

Б. Методично-методологічні; 4) методи роботи над виставками (з демонстр.), 5) методи використання архматеріалів для пот-

реб соціалістичного будівництва, 6) основні принципи видання архівних документів;

В. Щодо організації архівної справи: 7) організація архівного будівництва в СРСР та закордоном, 8) організація архівної справи в УСРР;

Г. 3 техніки розборки та описування архматеріалів: 9) основні моменти розборки архматеріалів, 10) основні моменти описання архматеріалів (з демонстр.), 11) зовнішня охорона архматеріалів, 12) принципи та практика роботи над вилученням утильматеріалів.

На семінар прибули представники від усіх Центральних, Краєвих Історичних Архівів та МАУ за винятком Києва, Кременчука та Конотопу. Всього в семінарі взяло участь 31 чолов. За посадами учасники семінару поділ: Зав. МАУ — 13, інспекторів-інструкторів — 10, зав. партсекцій — 3, вчених архівістів — 5. За партскладом: членів партії — 19, комсомольців — 5 та позапартійних — 7.

Організуюче значення семінару-з'їзду безперечне. Не тільки ті робітники, що були на семінарі (хоч вони й в першу чергу), але й весь колектив архівістів повинні здати собі ясно справу з того, що працювати віднині на архівній роботі, можна тільки працюючи по новому, з більшовицьким завзяттям, нещадно переборюючи традиції дотеперішньої замкненості, працювати з широкими масами, під їхнім непослабним контролем. З цього боку семінар-з'їзд прислужився значним піднесенням.

К.

Відповідальний редактор Ф. Герасименко

Укрголовліт 114-жб.

Зам. 1469—1500

ВРНГ УСРР Укрполіграфоб'єднання. Газетна фабрика ім. В. Блакитного.

У.К.П.

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОГО АРХІВНОГО УПРАВЛІННЯ УСРР

№ 9-10 (77-78)

ХАРКІВ

ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 1931 р.

З М І С Т

I. Офіційна частина

Обіжник ЦАУ з вказівками про участь в роботі над складанням історії громадянської війни. Лист Сектору АПА про підготовку до XIV річниці Жовтневої Революції. Обіжник ЦАУ з постановою Секретаріату ВУЦВК про приміщення для архівосховищ. Обіжник ЦАУ про концентрацію архматеріалів ліквідованих установ. Обіжник ЦАУ про підсилення роботи над відокремленням утильматеріалів.

II. Інформаційна частина

Участь у виконанні постанови ЦК ВКП(б) про видання „Історії заводів“ — бойове завдання для архустанов. Як виконано постанову ЦКК—НК РСІ „про використання архматеріалів в роботі пляново-господарчих установ“. Битися за виконання контрольних чисел утильроботи. Робота Центральної Експертної Комісії. Про видання підручника з архівознавства. За безгосподарність позбавлено кредитів Про архівознавчий факультет.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Обіжно

До Київського Центрального Історичного Архіву, до всіх Краєвих Архівів, до всіх Місцевих Архівних Управлінь, Головархіву АМСРР та до всіх філій МАУ

(Вих. № 11/237 з 27—VIII—1931 р.)

ЦК ВКП(б) видав постанову про складання „Історії громадянської війни“ (див газ. „Правда“ за 31 липня 1931 р.). Для здійснення цього найважливішого політичного завдання, у виконанні якого архоргани повинні взяти активну участь, Центральне Архівне Управління УСРР пропонує вжити таких конкретних заходів:

1) негайно встановити зв'язок з місцевими Комісіями в справі складання „Історії громадянської війни“ (де такі буде організовано), взяти участь в роботі цих Комісій, виділивши до їх складу своїх представників;

2) зв'язатися в цій роботі із всіма організаціями, що будуть провадити цю роботу (істпарвідділи, культсектори профрад, літературні та інші організації);

3) влаштувати на місцях виставки архматеріалів, що відбивають історію громадянської війни;

4) максимально підсилити організаційну та архівно-технічну роботу над матеріалами доби громадянської війни, виконавши гасло—до 14-ої річниці Жовтня виявити, сконцентрувати і упорядкувати всі ще не виявлені матеріали періоду 1917-1921 р. і, головне, організувати на місцях широке використання цих архматеріалів літературно-науковими бригадами, що вивчатимуть „Історію громадянської війни“;

5) сконцентрувати увагу робітників архустанов навколо своєчасного виконання завдань ЦАУ по лінії підбирання архдокументів до збірок, що їх намічено за археографічним пляном. (Див. об. № 11/237 з 19—VI—1931 р. Бюл. № 7 за 1931 р.).

Центральне Архівне Управління УСРР пропонує негайно розгорнути вищезгадану роботу, завівши точний облік її, відчитуючись за неї звичайним порядком, встановленим сектором АПА ЦАУ для його робіт.

Заст. Зав. Центрального Архівного Управління УСРР **Ф. Герасименко**

Голова Комісії при ЦАУ по складанню „Історії громадянської війни“

П. Пташинський

Обіжно

До Центральних, Краєвих Історичних Архівів, Місцевархів та Головархіву АМСРР

(Вих. № 220 з 3—VIII—1931 р.)

Сектор агітації, пропаганди та археографії ЦАУ УСРР нагадує, що за пляном агітпропроботи кожний Архів повинен включитися, а там де цього вимагають обставини, бути ініціатором в справі відзначення XIV-ої річниці Жовтневої Революції. Архіви повинні заздалегідь підготувати матеріяли для влаштування виставок, виготовлення статтів, доповідів на підприємствах, доповідів по радіо, в яких був би відображений так героїчний шлях боротьби за Жовтень, як і досягнення доби соціалістичного будівництва.

Архіви повинні також підготувати та включити свої матеріяли в місцеву ювілейну літературу.

А тому Сектор пропонує детально розробити пляна, довівши його до кожного співробітника і негайно приступити до підготовної роботи, щоб закінчити її цілковито своєчасно.

Керівник Сектору АПА **Ф. Герасименко**
Референт **І. Премислер**

Обіжно

До всіх Центральних і Краєвих Архівів, до всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР та до всіх філій МАУ

(Вих. № 5/ 70, 71, 75 з 15—V—1931 р.)

Теперішній стан архівного будівництва, як ніколи досі вимагає від архівних органів широкого розгорнення концентрації архівархів. Завдання партії і Уряду відтворити історію громадянської війни та історію фабрик і заводів, потреба за всяку ціну зберегти архівні матеріяли колгоспів та радгоспів тощо поставили перед архівними органами, як одне з першочергових завдань—зібрати матеріяли для документальної бази.

Надсилаючи витяг з протоколу засідання Секретаріату ВУЦВК'у з 10/X 31 р. № 19/504, Центральне Архівне Управління на здійснення цієї постанови пропонує вжити таких заходів:

1) Негайно звернутися до л. та до РВК з проханням оформити спеціальними актами закріплення за В/тих приміщень, які В/ зараз посідаєте.

2) Негайно поставити перед Міськрадами і відповідними РВК питання про надання нових приміщень площею, яка дала б можливість сконцентрувати архіви: 1) всіх ліквідованих установ (в тому числі і релігійних громад) та організацій, 2) всіх промислових підприємств по 1920 р., 3) колгоспів та радгоспів по 1928 р., 4) всіх сільрад по 1923 р. вкл.

3) Негайно поставити перед Райвиконками й іншими районними установами та організаціями питання про відведення ними під їхні Архіви належного приміщення і достатнього для вміщення не тільки власне їх матеріялів, а й матеріялів підлеглих їм низових установ та організацій, за винятком матеріялів останніх 2 років.

4) Після одержання і устаткування нового приміщення, якнайширше розгорнути концентрацію архівних матеріялів, зазначених в пункті 2-му обіжника.

Здійснюючи ці завдання, ЦАУ пропонує весь час додержувати тісного зв'язку з Міжрайонною прокуратурою і своєчасно повідомляти її та ЦАУ про всілякі труднощі, що виникатимуть в процесі здійснення даної постанови Секретаріату ВУЦВК'у.

Зав. Центрального Архівного
Управління УСРР **С. Семко**
Заст. Кер. Плян.-Інст.
Сектору **В. Нікітін**

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ № 19/504

засідання Секретаріату Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету з 10 жовтня 1931 р.

Обговорювали:

7. „Про приміщення для архівосховищ архівних установ.

(Внес. ЦАУ УСРР з 7 жовтня 1931 р.)
(Допов. т. Семко)

Постановили:

7. І. Відзначити:

а) що останнього часу всупереч постанов Уряду про закріплення за ар-

и установами їхніх приміщень, райвиконкомів та міськрад, без згоди ЦАУ відібрали ці приміщення, надавши архустановам значно гірші, а то й не давши ніяких;

б) більшість РВК та міськрад не уважно поставилися до задоволення потреб архівних установ у приміщеннях, через що архіви промислових підприємств, колгоспів, ряда зліквідованих установ тощо стоять перед певною загрозою знищення.

II. Тому, що завдання витворити історію громадянської війни, історію фабрик, заводів тощо, як ніколи досі, вимагають створення документальної архівної бази для цього та належного її зберігання, — категорично заборонити райвиконкомам та міськрадам відбирати від архівних установ приміщення, які вони посідають та запропонувати їм у декадний реченець спеціальними актами закріпити ці приміщення за архівними установами.

III. Зобов'язати РВК та міськради:

1) переселення архівних установ до інших приміщень припускати лише в разі суто невідкладної потреби і при умові згоди на це ЦАУ, надаючи архустановам відповідні (і площею і якістю) приміщення. За цих умов всі витрати на перевозку архматеріалів, пристосовування нового приміщення під архівосховища, приведення архматеріалів у той стан, в якому вони були до перевезу—відносити на рахунок міськради чи РВК, або тих установ, що одержуватимуть приміщення архустанов;

2) негайно задовольнити потреби архівних установ достатніми та належними приміщеннями під архівосховища, давши тим можливість архівним органам сконцентрувати та зберігти документальну базу;

3) 1 листопаду ц. р. повідомити Секретаріатові ВУЦВК'у про вжиті заходи.

IV. Доручити Прокуратурі Республіки виконання цієї постанови взяти під свій нагляд.

Оригінал з належним підписом.

За оригіналом (підпис)

Обіжно

До всіх Місцевархів, до Головархіву АМСРР, до всіх філій МАУ

(Вих. № 06/75 з 15-VII-1931 р.)

Центральне Архівне Управління не раз звертало Вашу увагу на потребу сконцентрувати архматеріали ліквідованих установ, бо вони найгірше забезпечені на місцях. Але, за браком приміщення, більшість Місцевархів не спромоглися сконцентрувати всі такі архматеріали. Проте, підчас обслідування Місцевархів з'ясовано було, що Місцевархи не приділили належної уваги тому, щоб взяти на облік всі несконцентровані архматеріали ліквідованих установ та вжити відповідних заходів через Райвиконкоми, сільради тощо для забезпечення їхнього переховування на місцях.

Більш того, деякі Місцевархи зовсім не мали списку ліквідованих установ, що перебували на обслуговуванні від них території і, таким чином, не мали жодних відомостей про їхні матеріали.

Відзначаючи це, як надто ненормальне явище, Центральне Архівне Управління пропонує Вам: 1) скласти списку ліквідованих установ, матеріали яких ще не сконцентровано, 2) вжити заходів до того, аби архматеріали установ, які за браком приміщення неможна ближчим часом сконцентрувати, було взято на облік, 3) вжити через Райвиконкоми та сільради відповідних заходів до збереження їх на місцях. Цю роботу треба виконувати поруч з інструкторською роботою, а також використовувати для цього листовні зв'язки з установами.

Завідатель Центрального
Архівного Управління УСРР **С. Семко**
Інструктор **Н. Терещенко**

До всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР

(Вих. № 7—255 з 2/IX—1931 р.).

Центральне Архівне Управління УСРР надсилає при цьому копії обіжників про підсилення роботи над відокремленням непотрібних для дальшого переховування архівних матері-

ялів з фондів військових установ і установ НКПС—для відому та виконання. Рівночасно пропонується брати на облік кількість (вагу) переданих архівних матеріалів на утилізацію установами згаданих відомств і відомості про передані ними утильматеріали надсилати до ЦАУ. Розрахунки за передані утильматеріали установи Наркомвоєнмору і Наркомшляхів переводять безпосередньо з Держторгом. Всі питання щодо передачі утильматеріалів на утилізацію зазначеними відомствами повинні обов'язково бути погодженими з Місцевими Архівними Управліннями.

Додаток: 1) Копія обіжного розпорядження Уповнаркомшляхів СРСР при Раднаркомі УСРР № А. Л./ 6 з 26/VII-31 р. 2) Копія обіжника Штабу УВО з 30/VII-31 р. № ию 2/3007.

Заст. Зав. Центрального
Архівного Управління
УСРР **С. Костін**

Інструктор **А. Бондаревський**

Копія

Дирекция Южных, Харьков;—Екатеринославской, Днепропетровск;—Юго-Западных, Киев.
Копия: Центральное Архивное Управление
УССР, Харьков, ул. Св. Академии, № 6

(№ А.Л./6—26/VII—1931)

По сообщению Центрархива УССР, замечается, что органы транспорта на Украине не уделяют надлежащего внимания работе по отбору ненужных для дальнейшего хранения архивных материалов. В тех же случаях, когда отборка производится, не выполняются правила соответствующих сношений и увязки с Архивными Управлениями.

В связи с указанным, обращается внимание дирекции ж. д. на необходимость точного вы-

полнения приказа НКПС от 19 ноября № 1877, которым объявлены Правила по- ки архивной части делопроизводства в учреждениях НКПС, в частности раздела VII—„Отборка и разработка хранящихся в архивах материалов“, раздела VIII—„Передача архивных материалов в актохранилища общегосударственных архивных органов (Центроархивов) и раздела IX—„Передача архивной макулатуры органам Бумажной промышленности“.

Уполнаркомпутъ СССР
при СНК УСРР (підпис)

Оригіналові відповідає: **А. Бондаревський**

Копія.

Всем войсковым частям, учреждениям и заведениям УВО. Копия Центральному Архивному Управлению УССР.

(№ ию2/3007—30—VII—1931 г.)

В целях разгрузки от хранения накопившегося архивного материала в частях УВО, Начальник Штаба УВО приказал: освободить все архивохранилища войсковых частей, учреждений и заведений УВО от ненужных для дальнейшего хранения архивных материалов, часть которых следует передать на хранение в местные райотделения Центрархива, а остальную часть, которая не имеет никакого научного и практического значения, утилизировать на потребность бумажной промышленности. О чем договориться на местах при райцентрах с уполномоченными Центрархива или райотделениями последнего.

В Штаб УВО и Центрархив УССР никаких архивных материалов высылать не следует.

Всю работу по отбору архивного материала и утилизации его произвести в соответствии с приказом РВС СССР 1924 года № 1071 и циркуляров Наркомвоєнмора 1929 г. № 22 и 23.

В случае отсутствия упомянутых руководящих указаний в части, для ознакомления с ними следует обратиться в одну из ближайших войсковых частей, т. к. из-за отсутствия в запасе Штаба УВО, последние высылаться не будут.

Начальник Админхозчасти УВО **Стасенко**
Пом. Нач. Части **Шапарь**

Оригіналові відповідає: **А. Бондаревський**

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Участь у виконанні постанови ЦК ВКП(б) про видання „історії заводів“—бойове завдання для архустанов

Постанова ЦК ВКП(б) з 10/X п. р. (надруковано в „Правде“ і „Известиях“ за 11 жовтня п. р.) про видання „історії заводів“ ставить перед усіма архустановами й усім колективом архробітників бойове і відповідальне завдання—дати використати для „історії

заводів“ ті численні архівні і друковані матеріали, що є у віданні архівних установ.

Видання цього завдання вимагає: 1) максимально прискорити і поширити виявлення, облік, концентрацію і належне впорядкування відповідних архматеріалів з тим, щоб зробити їх цілком приступними для використання із вщезгаданою метою (архіви промислових підприємств, фабричних інспек-

„горного надзора“, „окружных инженеров горных округов“, канцелярій губернаторів, жандармських і поліційних управлінь тощо);

2) пов'язати роботу по підготовці до видання „історії заводів“ з роботою по збиранню і концентрації тих архматеріалів, що ще не сконцентровані в архівосховища, особливо тих, що ще перебувають на руках у окремих громадян;

3) взяти непосредню, активну участь в усіх роботах, зв'язаних з виконанням вищезгаданої постанови ЦК, зокрема взяти активну участь в роботах комісій на підприємствах.

Виходячи з цих завдань кожна архівна установа, кожний архівний колектив повинні негайно розробити конкретні плани роботи відповідно до місцевих умов і зразу ж приступити до їх виконання.

Колегія ЦАУ, що розглядала це питання на засіданні від 14/X—1931 р., подавши наведені вище вказівки до розгортання роботи, зокрема ухвалила поширити план археографічної роботи ЦАУ, порядком зустрічного плану, завівши до нього видання популярних документальних збірок з „історії заводів“. Так само вирішено в 4-му числі „РА“, що незабаром вийде з друку, подати систематизований список джерел до історії заводів і там же вмістити статтю, присвячену розробленню методології монографічного дослідження історії окремих підприємств.

Колегія ЦАУ ухвалила запропонувати місцевим архустановам не пізніше 15-го листопаду п. р. подати докладні інформації за пророблену в цьому напрямкові роботу.

Постанова ЦК ВКП(б) про видання „історії заводів“ та раніша постанова про видання „історії громадянської війни“ мають стати для архівних установ бойовою програмою дій.

Як виконано постанову ЦКК - НК РСІ УСРР „про використання архматеріалів в роботі пляново-господарчих установ“

На сторінках „Бюлетеня“ (дод. до № 6 за 1931 р.) було подано цю постанову. Вона вимагала, щоб пляново-

господарчі органи подали заявки до архустанов про потрібні їм матеріали практичного значення. Проте, заявки подали на периферії лише 114 установ, а в центрі 24 установи. Це свідчить про те, що п/г. установи в більшості байдуже поставилися до виконання постанови ЦКК. Частина їх навіть не обізналася добре з постановою і подала до архівних органів зовсім нікчемні відповіді. Так, завод ім. Комінтерна (Дніпропетровське) пише: „Відповідаємо, що в архіві нашого заводу переховується лише діловодний матеріал, історичного, політичного та плянів—немає“. Андрушівський Райплян (Бердичівщина) пише: „Архівних матеріалів, які б потрібно було використати для плянної роботи по РВК, і що маються у Вас, одержувати ми не передбачаємо, бо з 1925 р архівні матеріали ще до Вас не передані“. Краматорський Робкооп заявляє, що йому потрібні на 1931 р. такі практичні матеріали „картону.....кгл., паперу настольного.....аркушів та інше“. Такі відповіді свідчать про чиновницьке, бюрократичне ставлення до вельми важливої справи.

Низка архівних установ здійсненню постанови ЦКК теж не приділили належної уваги. До таких архустанов належать Місцевархи: Маріупільський, Сталінський, Криворізький, Кам.-Подільський, Харківський, Київський, Кременчуцький, Ніжинський, Вінницький, Херсонський, Луганський, Мелітопольський, Конотопський, Головархів АМСРР та Крайарх Донбасу.

Найбільшу увагу цій роботі приділили Місцевархи: Чернігівський, Одеський та Проскурівський і Чернігівський Крайістарх. Авторитет Чернігівських архустанов в цьому напрямкові піднято настільки високо, що Чернігівський РВК відрядив вченого архівіста Крайарху т. Федоренка до Укргеологкому з доповіддю про корисні копалині Чернігівщини.

В наслідок проведення роботи по виявленню архматеріалів практичного значення в ЦАУ утворено картотеку таких матеріалів, що нараховує до 3000 карток. ЦАУ незабаром видасть 1-й випуск огляду архматеріалів господар-

че - практичного значення. Зараз на місцях і в Харкові низка установ використовує архматеріали: (Укргеологом, Дирекція Південних залізниць, Головдорупр, „Огнеупорцемент“, Наркомздоровля, Укркурпр, Укршовкострест тощо). Від ряда установ маємо прохання передати їм архматеріали (Укрсільоб'єднання, Укрбурвугілля, Укрмінералоб'єднання, Укршколохемцентру тощо). Ряд матеріалів вислано для використання до Москви (Наркомшляхів, Наркомвод, ОМПК, Інституту Цукрової Промисловости, Інституту Угноєння тощо).

Взагалі справу значною мірою зрушено з місця. Відповідні установи, які використовують архматеріали, зазначають, що архівні матеріали в їхній роботі відіграють дуже значну роль. Приміром, Дирекція Південних залізниць та Уповнаркомшляхів зазначають про те, що проекти залізниць—„Полтава-Зеньков“, „Джанкой-Херсон“ та проект переходу через Керченську протоку мають велике господарче-практичне значіння. На підставі вивчення архматеріалів Укркурпр надсилає спеціальну комісію до Сахновщини (на Полтавщині) для розшуку джерела мінеральної води, яка там є.

Проте, треба зазначити, що робота по організації використання архматеріалів пляново-господарчими установами ще не набрала належних темпів. Частина арх. установ недооцінює політичного значення цієї роботи. Абсолютно недостатньо використовуються на місцях архматеріали, скупчені по основних архівних установах—в КЦІА та по Крайархах. Частина фондів ще зовсім не вивчена. Немає тісного зв'язку архорганів з Міськплянами та райплянами. Нормальний зв'язок щодо цього є лише в Чернігові та Одесі, де на всі засідання плянкому обов'язково запрошуються і беруть участь представники архустанов.

З цього вибігає, що роботу по виявленню архматеріалів госп.-практичного значення і по використанню їх пляново-господарчими установами лише розпочато. Її треба ближчим часом підсилити і добитися ще більших на-

слідків. Зокрема зараз плянові с. складають 2-гу п'ятирічку. Треба домогтися, щоб при розробці цієї п'ятирічки архівні матеріали господарче-практичного значення обов'язково було використано. Це ж примушує ЦАУ провести сувору перевірку виконання постанови ЦКК, щоб зробити відповідні висновки, так по відношенню до дієвих, як і архівних установ, що байдуке поставилися до здійснення цієї постанови.

Битися за виконання контрольних чисел утильроботи

За пляном, що його передбачено Центральним Архівним Управлінням на 1931 р., треба відокремити 1700 тон утильматеріалів, і треба відмітити, що цифра ця цілком реальна. Так от: деякі архівні органи виконали і перевиконали подані їм контрольні цифри, не зважаючи на те, що дано ще додаткові контрольні завдання. Перевиконали річні завдання такі арх. установи: Держарх (Харків), Місцевархи—Одеський, Дніпропетровський, Артемівський. Виконують плянові завдання Місцевархи—Зінов'ївський, Харківський, Київський та Харківський Крайарх. Всі ж інші Місцевархи та Краєві Архіви не виконують контрольних завдань. За невиконання завдань на 1 півріччя деяким завідаителям Місцевархів і Краєвих Історичних Архівів оголошено догану і рівночасно надіслано листи до Секцій РСІ з проханням перевірити їхню роботу. Особливо відстають Місцевархи: Кам'янецький, Криворізький, Луганський. Сталінський та Мелітопільський. На згадані Місцевархи, за постановою Робочої Колегії ЦАУ, подано відповідні матеріали до РСІ з проханням притягти винних до відповідальности.

В результаті замість 1445 тонн, що їх передбачено пляном ЦАУ виконати до 1/X-31 р., передано лише 900 тон, тоб-то не додано 545 тонн. Це свідчить, насамперед, про недооцінку політичного значення утильроботи місцевими архівними органами і як наслідок цього—про неприпустиме ставлення до директив Уряду (постанова СТО СРСР) і директив ЦАУ УСРР.

станньому кварталі цього року головні органи повинні прикласти максимум зусиль і вжити всіх заходів до виконання плянових завдань з утилізації, вичерпавши всі можливості до переведення цієї роботи.

Робота Центральної експертної комісії

За пляном щодо передачі архівних матеріалів на утилізацію з фондів центральних дієвих установ Центральна експертна комісія повинна передати Держторгу 400 тон утильматеріалів, що складає майже $\frac{1}{4}$ всього завдання ЦАУ (1700 тон).

Утильроботою охоплено 320 центральних установ (Наркомати, трести, синдикати і підприємства всесоюзного значення, що перебувають у м. Харкові). Для переведення цієї роботи до всіх центральних установ було надіслано директиву, в якій запропоновано передати списки на відокремлені утильматеріали на розгляд та затвердження ЦАУ. При чому, для пляновості в цій роботі установи було поділено на дві частини, з яких перша частина повинна була надіслати списки до 1 червня, а друга не пізніше 15 вересня. Але на жаль, на 15 вересня до ЦАУ надіслали списки не 320 установ, а лише 101 установа, з фондів яких передано для потреб паперової промисловості 290 тон, в той час, коли в Харкові таку ж роботу провадить Місцеварх по установах місцевого значення. В зв'язку з невиконанням директив ЦАУ і ненадісланням списків на утилізацію, було надіслано до установ, що не виконали цієї роботи, „легку кінноту“, яка виявила, що: 1) деякі установи тільки зараз ще починають цю роботу, 2) інші установи посилаються на те, що утильматеріалів у них немає і 3) деякі установи дійсно не мають утильматеріалів тому, що організовано їх наприкінці 1930 і в 1931 році. Треба відмітити що вже після обслідування „легкою кіннотою“ установи почали підсилено надсилати списки на утильматеріали.

В зв'язку з обслідуванням „легкою кіннотою“ центральних дієвих установ ЦАУ звернулося до НК РСІ з про-

ханням про видання директиви до всіх установ (крім сільрад і Райвиконкомів сільського типу) про переведення цієї роботи, з пропозицією закінчити її не пізніше, як 15 листопада. Центральна експертна комісія вважає, що ті контрольні завдання, що їх дано по центральних установах, буде виконано.

Місцевархи та Крайархи—рівняйтесь на Центральну експертну комісію.

Видання підручника з архівознавства

В справі підготовки нових і відповідної перепідготовки наявних кадрів архівних робітників на теперішньому новому етапі в розвитку архівного будівництва величезного значення набуває спеціальна учбова архівознавча література.

Навряд чи треба додавати тут, що становище з цього погляду досі було надто незадовільним. Крім висвітлення окремих питань архівознавства в наших періодичних архівознавчих виданнях, жодного систематичного підручника, жодного, хоч би загально розробленого, курсу з тієї, чи іншої галузі архівознавства, досі не видано.

Цілком зрозуміло, що говорити за таких умов про задовільну роботу над піднесенням кваліфікації архіробітників, особливо тих, що тільки но почали працювати в архівних установах—не доводиться. Результати роботи створеної нині системи архівознавчих учбових закладів (архівознавчий відділ ВІПКП, архівознавчий факультет, інститут аспірантури тощо) виявляться лише через кілька років, та й учбові заклади ефективно працювати без відповідної підручної літератури—неможуть.

Ця надто гостра прогалина на ділянці підручної архівознавчої літератури у нас на Україні (доречі сказати—такої спеціальної літератури на сьогодні нема і в цілому Союзі) поповнюється тепер виданням „Практичного підручника з архівознавства“.

Видаваний оце „підручник“, що його підготував авторський колектив в складі т. т. В. О. Барвінського, В. І. Веретеннікова, М. В. Гливенка, В. К. Нікітіна, І. М. Премислера за участю і ре-

дакцією Ф. А. Герасименка, складає I частину (над двома дальшими частинами робота провадиться) з такими розділами: I. Мета і завдання радянського архівного будівництва; II. Історія архівної справи в кол. Росії, РСФРР та на Україні; III. Діловодство в зв'язку з архівами; IV. Основні принципи архівознавства; V. Розбирання архівних матеріалів; VI. Описування архівних матеріалів; VII. Робота в галузі реєстрування ЄДАФ'у; VIII. Зовнішнє впорядкування архівних матеріалів; IX. Робота над друкованими матеріалами; X. Розміщення архівних матеріалів в архівосховищі; XI. Зберігання архівних матеріалів; XII. Умови користування архівами; XIII. Приймання та передання архівами; XIV. Приміщення для архівосховищ; XV. Внутрішнє устаткування архівосховищ; XVI. Вимірювання архівами; XVII. Облік архівно-технічної роботи; XVIII. Постановка архівної справи в архівах дієвих установ.

Загальний обсяг цієї частини підручника дорівнює 17-18 др. аркушів (близько 300 стор.). Підручник друкується тиражем, щоб задовольнити вимоги як архівістів, так і значної частини архівів дієвих установ. Видавана I част. підручника вийде у світ наприкінці листопада п/р. лінією видавництва „Радянська Школа“.

За безгосподарність позбавлено кредитів

Досить відомим фактом є те, що цілком придатні приміщення мають лише поодинокі Архіви. У більшості ж Архівів приміщення не тільки не достатні розміром, а й потребують значних ремонтів тощо. Таким чином, для таких Архівів питання належної організації архівних матеріалів і роботи над ними всередині архівосховищ упирається в потребу якнайшвидше перевести відповідні ремонти приміщень та належно пристосувати їх. Не маючи іноді змоги, з бюджетних міркувань, подібні господарські роботи перевести в один прийом, виконання їх доводиться розкласти на кілька років, алеж з

тією неодмінною умовою, щоби роботи які припадають на певний будів. сезон обов'язково виконувалися. Виявом не дозволеної безгосподарності, якщо не чогось більшого, треба, таким чином, вважати факти, коли окремі Архіви зривають переведення таких ремонтів по своїх приміщеннях.

Саме такий от факт ми маємо цього року в Київському Центральному Історичному Архіві. Не зважаючи на чималі потреби щодо влаштування своїх приміщень, не зважаючи на те, що на ці потреби бюджетом передбачено потрібні кошти, Київський Істарх виявив неприпустиму безтурботність і неповороткість в цій справі. Треба було подати заявки і розрахунки на потрібні кошти для цього на III квартал цього року. Проте, численні нагадування про це від ЦАУ не дійшли мети,—Архів досі цього не зробив. На вимоги подати заявки на IV квартал—Архів теж виявив улюблену свою безтурботність.

Ці факти, як абсолютно неприпустимі в справі реалізації бюджету, були предметом спеціального обговорення на засіданні Колегії ЦАУ, яка ухвалила позбавити Київський Центральний Історичний Архів асигнувань на ремонт його помешкань в III кварталі та попередити Архів, що й асигнування на IV квартал, якщо Архів в декадний термін не подасть заявок, теж будуть закриті, а відповідальність за все це буде покладено на адміністрацію Архіву.

Архівознавчий факультет

На відповідне подання Центрального Архівного Управління УСРР Колегія НКО УСРР в засіданні своєму 30/IX-31 р. ухвалила утворити при Харківському Інституті Пед.-Професійної Освіти Архівознавчий Факультет.

Архівознавчий факультет розраховано на контингент студентів набору першого року орієнтовно в 30 осіб, частина якого комплектуватиметься з архівістів архівних установ, а частина—порядком добіру кандидатів Місцевими Архівними Управліннями.

Факультет розпочне навчання орієнтовно з 1 січня 1932 року.

Відповідальний редактор **Ф. Герасименко.**

БЮЛЕТЕНЬ

ЦЕНТРАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УПРАВИ УСРР

З М І С Т.

I. Офіційна частина.

Від Центрального Архівного Управління УСРР. Лист ЦАУ до всіх Наркоматів та Центральних установ про вилучення утильматеріалів. Постанова ЦАУ про наслідки обслідування 17 МАУ. Лист ЦАУ з постановою Президії ЦКК—НК РСІ „про використання архматеріалів в роботі пляново-господарчих установ“. Постанова РК ЦАУ про перебудову архівосховищ та штату архівних установ. Лист С.—Н. тресту.

II. Інформаційна частина.

Про використання матеріалів практичного значення. Широко підтримати почин Херсонського МАЦ. Архів Запорізької Січі перевезено до Харкова. До видання нового журналу. В Одесі виявлено цінний фонд. Працюємо по-новому.

I. ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА

Від Центрального Архівного Управління УСРР.

Київський Центральний Історичний Архів до цього часу не подав фінансового звіта за 1 квартал 1931 року, в той час, як звіта треба було подати не пізніше 10 квітня п. р.

Вважаючи таке неуважне ставлення до справи фінансової звітності, особливо за умов твердої фінансової дисципліни, зовсім неприпустимим, Завідувачеві Київського Центрального Історичного Архіву тов. Камінському оголошується догану з опублікуванням в Бюлетені ЦАУ. Разом з тим категорично наказується неподаний досі звіт за 1 кв. 1931 р. надіслати до ЦАУ протягом 3 днів.

До всіх Наркоматів та Центральних установ УСРР.

(Вих. № 7/255 від 3-VI-1931 р.).

Центральне Архівне управління УСРР ще 9 березня п. р. надіслало до Вас обіжника за № 11-255 з 3-III-31 р. з пропозицією приступити до відокремлення непотрібних для дальшого переховування архівних матеріалів, маючи на меті розвантаження архівосховищ дієвих установ від непотрібних

матеріалів і передати їх для потреб паперової промисловости, але і до цього часу Вами в цій справі нічого не зроблено.

Зважаючи на це, ЦАУ УСРР в останнє пропонує, з одержанням цього негайно приступити до роботи по відокремленню непотрібних для дальшого переховування архівних матеріалів, скласти на них списки, за формою, поданою в об. ЦАУ за № 36 з 28-XII-28 р. і разом з протоколом Розбірної Комісії надіслати на розгляд та затвердження до ЦАУ не пізніше, як 15 червня 1931 р.

В разі невиконання, справу буде передано до НК РСІ УСРР.

Заст. Керівника Пляново-Інстр.

Сектору ЦАУ В. Нікітін.

Інструктор А. Бондаревський.

ПОСТАНОВА

Центрального Архівного Управління УСРР.

(Прот. засід. Робочої Колегії ЦАУ

№ 13 з 14-V—1931 р.).

Заслухавши доповідь про обслідування стану роботи Бердичівського, Вінницького, Волинського, Запорізького, Зінов'ївського, Кам'янецького, Київського, Конотопського, Кременчуцького, Лубенського, Маріупіль-

36094

ського, Мелітопільського, Миколаївського, Ніжинського, Проскурівського, Сталінського, Сумського, Херсонського та Чернігівського Місцевархів, Робоча Колегія ЦАУ УСРР ухвалила:

Загальна оцінка.

1. Обслідувані архівні установи не спромоглися піднести своєї роботи на ту політичну височінь, якої вимагає розгорнуте соціалістичне будівництво, посилена класова боротьба з ворожими для соціалістичного будівництва елементами, посилена боротьба на ідеологічному фронті та агітаційно-пропагандистська робота архматеріалами серед трудящих мас.

2. Переважна частина установ змістом своєї роботи не відійшли ще від змісту і методів роботи відбудовної доби, не розгорнули роботи, якої вимагає доба соціалістичного будівництва, не охопили усіх об'єктів роботи, не налагодили потрібних зв'язків з масою, не розгорнули використання архматеріалів для виховання широких мас працюючих і не надали цьому завданню належного політичного значення.

3. Недбайливе ставлення в багатьох випадках керівників архівних установ до роботи, плинність керівного і оперативного складу, часті навантаження керівного складу з дуже довгим відриванням від роботи в архустановах, подекуди засміченість апаратів архустанов, непередготовленість до роботи в архустановах значної частини апарату—явища, що характеризують в цілому стан обслідуваних архустанов.

Стан роботи місцевих архустанов

1. Значна частина архівних матеріалів по багатьох установах перебуває в умовах, які запрошують загибеллю цих матеріалів. Переважна більшість архустанов не мають належних кількістю й якістю приміщень (Полтава, Запоріжжя, Кременчук, Бердичів,

Чернігів, Конотоп, Мелітопіль, Житомир). Спостерігається чимало випадків, коли керівні місцеві органи не тільки не допомагають місцевим архустановам придбати відповідні приміщення, а й намагаються відібрати (іноді й відбирають) наявні приміщення, або замінюють їх на гірші (Житомир, Маріупіль, Кам'янець, Одеса, Київ), не зважаючи на директиви ВУЦВК'у про закріплення приміщень за архустановами.

2. Через брак вільних приміщень місцеві архуправління не сконцентрували багатьох архматеріалів ліквідованих установ—округових, волосних, партійних та професійних організацій, кредитових та сільгоспоза-риств, ліквідованих організацій релігійного культу, а також архівів промислових підприємств до 1920 р. та сільських установ до 1923 р. включно, що ставить ці матеріали під загрозу загибелі, бо на місцях переховування їх часто маємо злочинне ставлення до них.

3. Частина керівників архівних установ виявляє байдуже ставлення до роботи в архустановах, не намагається вивчити її, не знає директив в справі роботи, або цілком не відповідає вимогам, що поставлені перед ними, як керівниками установ (Кременчук, Лубні, Маріупіль тощо). Характерним для керівного складу є плинність його: причому, перевод на іншу роботу, або зняття, відбувається без погодження з ЦАУ.

4. Від робітників керівного і оперативного складу часто маємо недбайливе і байдуже ставлення до цінних архівних матеріалів політичного, практичного та науково-історичного значення (Кременчук, Маріупіль, Сталіно та інші). І зовсім злочинне ставлення виявив до таких матеріалів зав. Маріупільським архуправлінням тов. **Шестаков**, передавши на утиль справи Маріупільського Ревкому, заводів Ільїча тощо.

5. Оперативний штат характеризується тим, що в його складі є невелика частина кваліфікованих робітників, а решта—нові робітники, що часто не обізнані з архі-

ною роботою та не мають відповідної кваліфікації і стажу. До такого стану призвела велика плінність в штатах місцевих архустанов.

6. Штати багатьох архустанов, щодо кількості і номенклатури їх, не відповідають тим штатам, які встановила Урядова Комісія (Кременчук, Суми, Конотоп, Чернігів, Ніжин, Херсон, Запоріжжя, Мелітопіль). Штатні посади по деяких архустановах заповнені не всі, що треба пояснювати лише байдужістю до цієї справи керівників установ (Маріупіль, Сталіно, Кременчук, Кам'янець).

7. Кошторисами багатьох місцевих архустанов не передбачено асигнувань на ті види роботи, які мають вирішальне значення, а саме на концентрацію матеріалів (майже по всіх місцевих архустановах), інструкторську роботу (Мелітопіль, Кременчук, Житомир), збудування стелажів (Бердичів, Херсон, Ніжин, Чернігів, Житомир, Кременчук, Маріупіль, Суми).

8. Інструкторська робота від місцевих архустанов в частині обслуговування периферії (райони, села), цілковито незадовільна, особливо неприємним є той факт, що архіви радгоспів і колгоспів зовсім не привернули ще до себе уваги від Місцевих Архівних Управлінь.

9. Робота місцевих архустанов в справі виявлення та використання архматеріалів практичного значення цілковито незадовільна. Місцеві архустанови недооцінили політичної ваги і практичного значення цієї роботи (Сталіно, Конотоп, Мелітопіль, Кременчук, Маріупіль). Значна частина планових і господарчих організацій також не приділили належної уваги цій справі і не використали пропозицій від місцевих архустанов (Шовкотрест, Укрсільоб'єднання, Коксобензол).

10. Стан роботи по вилученню утильного матеріалу цілком незадовільний—переважна частина місцевих архустанов провадить цю

роботу надто млявими темпами і не виконують контрольних цифр, наданих від ЦАУ; утильний матеріал передається на фабрики з запізненням. Певна частина місцевих архустанов виявляє злочинне ставлення до матеріалів, передаючи на утиль надзвичайно цінні матеріали політичного і наукового значення (Маріупіль, Сталіно).

11. Значна частина місцевих архустанов поставилася надто формально до виконання контрольних цифр в справі набору студентів до ВПКиП (Маріупіль, Кременчук, Конотоп, Сталіно, Мелітопіль).

12. Передплата на журнал «Архівна Справа» проходить цілковито незадовільно по багатьох місцевих архустановах; деякі місцеві архуправління дають передплату, що дорівнює одиницям примірників.

13. Фонди друкованих матеріалів місцевих архустанов невпорядковані, через що користуватися з цих матеріалів або зовсім неможна, або дуже важко, в той час, як значна частина цих фондів уявляє з себе цінні з науково-історичного погляду матеріали, які зараз потрібні для дослідницької роботи.

14. Переважна більшість місцевих архустанов пляни роботи виконує мляво, а деяка частина установ хоч і має пляни, але не додержується їх і робота йде самопливом.

15. Місцеві архустанови не пов'язали своєї роботи з громадськістю, не налагодили роботи з архкорами, не виявили активу, який став би на допомогу архівній справі, через що місцеві архустанови і до цього часу є ще фактично замкненими установами.

16. Темпи архівно-технічної роботи не відповідають вимогам, що їх ставить соціалістичне будівництво; обліку і норм архівно-технічної роботи до життя не запроваджено.

17. Соцзмагання та ударництво якщо й запроваджено в деяких місцевих архуста-

новах, то до більшості мають формальний характер або залишаються на папері.

18. Раціоналізаторської роботи місцеві архустанови, як правило, не проводять, а в результаті робота проводиться старими «архівними» методами, які зовсім не відповідають темпам соціалістичного будівництва.

Виходячи з наведеного вище, Колегія ЦАУ прийшла до висноку, що перед Центральним Архівним Управлінням і всією системою архівних установ УСРР актуально повстало завдання в найкоротший термін домогтися рішучого переламу в змісті, методах і темпах роботи всієї системи архівних установ. Архівні установи в найкоротший термін повинні перебудувати і розгорнути свою роботу так, щоби вона була цілкомовито підпорядкована інтересам і вимогам соціалістичного будівництва та класової боротьби, повинні роботу свою пов'язати з широкою радянською громадськістю, в найрішучіший спосіб позбутися «архівних» методів і темпів роботи, широко застосувати соціалістичні методи роботи—соцмагання та ударництво, провести низку конкретних заходів для перевиховання в цьому напрямкові архівних робітників.

Щоб виконати всі ці завдання, необхідно:

1. Вжити рішучих заходів до відведення архустановам відповідних приміщень, щоб забезпечити належні гігієнічні умови перебування архматеріалів. Поставити перед Секретаріатом ВУЦВК'у справу про невиконання місцевими органами постанови ВУЦВК'у про закріплення приміщень за архустановами.

2. Категорично запропонувати місцевим архустановам провести облік матеріалів, що підлягають концентрації, забезпечити їхнє перебування й ближчим часом сконцентрувати. Роботу провести поза всякою чергою.

3. Виходячи з того, що теперішня структура архівосховищ і побудова штатів ар-

хівних установ не відповідають новим настановленням і завданням, а також і новій структурі ЦАУ, запропонувати Плянково-інструкторському Секторові негайно опрацювати це питання.

4. Відзначаючи, що теперішня система архівних установ не відповідає сучасним завданням архівного будівництва, доручити Плянково-інструкторському Секторові розробити нову систему архустанов УСРР та подати її на затвердження відповідних органів.

5. Поставити перед директивними органами питання про закріплення архробітників на архівній роботі та про надання їм відповідних умов для роботи в архустановах.

Категорично підкреслити неприпустиме безвідповідальне ставлення до роботи від керівників деяких архустанов, виявити осіб, винних в цьому і поставити питання про них на обговорення Колегії. Поставити перед відповідними органами питання про зняття з роботи Зав. Кременчуцьким архуправлінням тов. Романовича, зав. Лубенським архуправлінням тов. Загороднього та Маріупільським—тов. Шестакова.

6. Притягти до відповідальності робітників, винних за недбайливе і об'єктивно злочинне ставлення до утилізації архматеріалів (передача цінних матеріалів на утиль), зокрема Зав. Маріупільським М'єцевархом тов. Шестакова.

7. Доручити Плянково-інструкторському Секторові розробити конкретні заходи в справі підготовки нових кадрів архробітників, організувати семінар-курси для оперативних робітників місцевих архустанов на 10 днів (з 20 до 30 квітня), поставити також питання про перепідготовку всіх наявних архробітників через курси. Терміновим порядком розробити питання про організацію в Харкові архівознавчого технікума.

8. Зобов'язати місцеві архустанови вжи-

ти рішучих заходів до заповнення штатів і закріплення наявних робітників за архустановами, звільнившись від елементів, які нездатні забезпечити належним чином новий зміст і нові методи роботи архустанов.

9. Зобов'язати місцеві архустанови домогтися певного запровадження штатів, встановлених для них Урядовою Комісією.

10. Покладаючи цілковиту відповідальність за стан бюджетів МАУ на їх завідувачів, категорично пропонувати Місцевархам домогтися достатніх коштів на концентрацію матеріалів, інструкторську роботу та будівництва стелажів. Поставити це питання перед Секретаріатом ВУЦВК'у з проханням надати директиву РВК в справі про забезпечення коштами тих завдань МАУ, які мають вирішальне значення в їхній теперішній роботі.

11. Запропонувати місцевим архустановам розгорнути роботу в справі обслуговування і інструктування своєї периферії. Зокрема запропонувати МАУ розгорнути роботу в справі обслуговування колгоспів та радгоспів.

12. Зобов'язати всі МАУ та Історичні Архіви терміновим порядком виконувати всі вказівки ЦАУ в справі виявлення та організації використання архматеріалів практичного значення. Планові і господарчі органи, що відмовилися використати матеріали практичного значення, притягти до відповідальності.

13. Недооцінка політичної ваги роботи по відокремленню утильних матеріалів привела до ганебних показників у цій роботі (за перший квартал виконано лише 3% річного плану замість 15%). Запропонувати місцевим архустановам розгорнути цю роботу з тим, щоб дати такі показники виконання річного плану: I кв.—15%, II кв.—35%, III кв.—35%, IV кв.—15%. Вилучити і передати на утиль в 1931 р. всі матеріали першої черги. Запропону-

вати місцевим архустановам подавати місячні зведення за роботу в справі виявлення утильного матеріалу. Виявити винних у зриві роботи і притягти їх до відповідальності.

Разом з тим категорично запропонувати архустановам роботу по відокремленню утильматеріалів провадити так, щоб цілковито забезпечити від знищення цінні архматеріали.

14. Запропонувати місцевим архустановам повністю виконати контрольні цифри в справі набору до ВШКЛ. Зауважити Зав. Архівознавчим відділом ВШКЛ тов. **Кле-мішину** неналежну організацію роботи відділу архівознавства.

15. Запропонувати місцевим архустановам повністю виконати контрольні цифри на передплату журналу «Архівна Справа» (тепер «Радянський Архів»), виявити винних в недооцінці значення журналу і оголосити зауваження їм у «Бюлетені».

16. Запропонувати місцевим архуправлінням упорядкувати фонди друкованих матеріалів. Планово-інструкторському Секторові разом з Кабінетом Архівознавства опрацювати питання про виборочну концентрацію матеріалів цих фондів.

17. Запропонувати всім місцевим установам провести перевірку виконання планів 1931 р. станом на 1-VII і повідомити ЦАУ.

18. Надаючи величезної ваги архкорівському рухові, зокрема в справі пов'язання роботи архустанов з широкою радянською громадськістю, зобов'язати МАУ домогтися, щоб в кожному районі було не менш 3-х архкорів. Запропонувати Сектору агітації, пропаганди та археографії скласти брошуру для громадського активу і архкорів про архівне будівництво, відповідальність за це покласти на тов. **Герасименка**.

19. Зобов'язати всі архустанови приділяти якнайбільше уваги організації активної участі в друкованих виданнях ЦАУ, зокрема в журналі «Радянський Архів» так архівних робітників, як і архкорів та громадського активу.

20. Запропонувати Плянково-інструкторському Секторові разом з Кабінетом Архівознавства переглянути чинні норми виробу архівно-технічної роботи з метою встановити відповідність їх до темпів соціалістичного будівництва та з тим, щоби зменшити, коли не усунути, амплітуду коливань норм виробки по окремих видах роботи.

21. Доручити Кабінету Архівознавства розробити конкретні заходи в справі раціоналізації архівної роботи. Звернути особливу увагу керівників архустанов на потребу всемірно сприяти розгортанню соцзмагання і ударництва по архустановах.

22. Запропонувати Плянково-інструкторському Секторові вжити заходів до концентрації архіву Чорноморського порту (Миколаїв).

23. Доручити Плянково-інструкторському Секторові скласти доповідну записку до Президії ВУЦВК'у про стан роботи архустанов. Взяти до уваги заяву Зав. ЦАУ тов. Семка, що доповідь ЦАУ про стан архівного будівництва на Україні буде поставлена на Секретаріаті ВУЦВК'у в травні або в червні місяці.

24. Надіслати листа до всіх Місцевархів про новий зміст і напрямки роботи архустанов (лист доручити написати тов. Сенченко).

25. Доручити тов. Герасименкові написати статтю до журналу «Радянський Архів» про зміст, нові лінії і напрями архівної роботи, використавши матеріали обслідування.

26. Доручити т.т. Міцкевичу і Нікітіну написати статтю до журналу «Радянська Україна» про стан роботи місцевих архустанов, взявши до уваги заяву Зав. ЦАУ тов. Семка, що з редакцією ця справа погоджена.

27. Доручити Зав. ЦАУ т. Семкові домовитися з редакцією «Комуніст» про вміщення статті про архівну справу і роботу.

28. Резолюцію надрукувати в журналі «Радянський Архів» та Бюлетені.

До всіх Центральних Архівів, до всіх Край-архів, до всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 5-90 від 2-VI—1931 р.).

При цьому Центральне Архівне Управління подає постанову Президії ЦКК НКРСІ «Про використання архівних матеріалів в роботі плянково-господарчих установ» (постанову видруковано в газеті «Комуніст» № 157 з 9-VI-1931 р.) і повідомляє, що для здійснення її з 15-VI до 15-VII оголошується ударний місячник роботи по виявленню архматеріалів практичного значення.

Центральне Архівне Управління звертає особливу увагу всіх архівних установ на те, що ця робота має велике політичне значення, бо в зв'язку з використанням архматеріалів заощаджується державі значні суми коштів та прискорюється темп соціалістичного будівництва. Здійснивши цю роботу, архівні установи міцно включаться в процес соціалістичного будівництва і скоріше знайдуть в системі радянських установ те місце, яке вони повинні посідати.

Для того, щоб належно виконати завдання, покладені ЦКК НКРСІ на архівні установи, Центральне Архівне Управління пропонує:

1. На цей місяць з плянну роботи для виконання залишити лише: а) підготовку архматеріалів до 15-ої річниці Жовтня, б) агіт-пропівську та археографічну роботу, в) утильну роботу.

2. Всі сили (в тому числі інструкторів, робітників партсекцій), що не будуть зайняті цими роботами, кинути на виявлення архматеріалів практичного значення.

3. Після скінчення декади з моменту оголошення постанови ЦКК НКРСІ в пресі, передати до місцевих органів РСІ справу про ті плянково-господарчі установи, які не попали заявок на виявлення архматеріалів.

4. Місцевархи та Головархів АМСРР, одержавши заявки від місцевих плянково-господарчих установ, повинні негайно одного

примірника заявок пересилати до відповідних Крайархів, а Місцевархи Поділля—до Кам'янець-Подільського Місцеварху, Волині—до Житомирського Місцеварху, бо в матеріялах кол. губерніяльних установ, що по них переходять, зберігається основна маса матеріялів практичного значення.

5. Не більше, як протягом однієї п'ятиденки до ЦАУ відповідь на заявки центральних пляново-господарчих установ, які надсилатиме до Вас ЦАУ.

6. На всі виявлені матеріяли практичного значення (так на заявки Центральних, як і Місцевих пляново-господарчих установ), складати на простому папері облікові картки в 2-х примірниках, одного з яких треба негайно надсилати до ЦАУ (форму картки і інструкцію про те, як їх треба заповнювати—надіслано).

7. Виявивши архматеріяли, потрібні для місцевих пляново-господарчих установ, треба негайно їх повідомити про це, причому в разі незручності використовувати архматеріяли при Місцеварху, можна передавати їх установам на тимчасове користування, встановивши одночасно точний облік таких матеріялів, взявши розписки від установ в одержанні матеріялів. В розписках треба зазначити назву і № справи, за які роки, назву фонду і на кількох аркушах передано матеріял.

8. Відповідаючи на заявки, що їх надсилатиме ЦАУ, треба посилатися не тільки на № листа і дату, а обов'язково зазначати також і про те, на заявку якої установи дається відповідь. На кожен заявку відповідь треба подавати окремо. Облікові картки надсилати одночасно з відповіддю.

Основної уваги та чіткості в цій роботі ЦАУ вимагає від Київського Центр. Історичн. Архіву, від Держарху та від всіх Крайархів.

Місцевархам та Крайархам пропонується звернути належну увагу на задоволення заявок від Райпляннів, так з матеріялів дореволюційних установ, як і матеріялів кол.

губпляннів та окрпляннів.

Після використання матеріялів, ЦАУ пропонує обов'язково вимагати подання відомостей про ефект використання.

Відповідальність за належну організацію цієї роботи ЦАУ покладає персонально на завідателів установ, причому за невдачу організації роботи винних осіб притягатиметься до відповідальності.

Цього обіжника та Постанову ЦКК НКРСІ ЦАУ пропонує проробити на загальних зборах колективу, щоб увесь колектив усвідомив собі всю вагу і значення виконання цієї постанови.

Центральне Архівне Управління повідомляє, що робітники, які особливо активно виявляють себе на цій роботі, за повідомленням адміністрації установи на підставі загальних зборів колективу ЦАУ видаватиме премії.

Заст. Зав. Центрального Архівного
Управління **Ф. Герасименко.**

Заст. Керівника Пляново-Інструк.
Сектору **В. Нікітін.**

Постанова Президії ЦКК НКРСІ УСРР «Про використання архівних матеріялів в роботі пляново-господарчих установ (внесла група С.-Г.).

(з 31—V—1931 р.).

1. Президія ЦКК—Колегія НК РСІ УСРР визнає, що серед сконцентрованих архівними установами архматеріялів є багато таких, які ще не втратили практичного значення з роботи пляново-господарчих установ. Є архматеріяли про будівництво нових залізниць, про організацію нових тракторових та водних шляхів сполучення, про будівництво трамваїв, водоканалізації, промислових підприємств, про добування залізної руди, кам'яного та бурого вугілля, каоліну, мінералів; про вогнетривале будівництво, про різні геологічні дослідження, про розведення технічних культур, про меліорацію і т. п. Факти використання таких архматеріялів

пляново - господарчими установами довели, що в наслідок цього заощаджується державі значні кошти, прискорюються темпи здійснення різних проблем соціалістичного будівництва.

Експедиція «Техизысканий УСРР» використовувала «Проекты линий Малорусских желдорог». В Одесі використовували для пробзаводу «Більшовик» та дзеркального заводу кол. Гена пляни цих заводів та проекти їх будівель. Вінницький Окрплан використовував з архіву проекти з пляном залізних Вінницьких мостів через річку Буг і т. інш.

П. Проте, Президія ЦКК—Колегія НК РСІ УСРР відмічає, що пляново господарчі установи, так в центрі, як і на місцях, недооцінюють економ.-значення цієї справи і, не дивлячись на ряд заходів з боку Центрального Архівного Управління і його органів щодо використання архматеріалів, не використовують їх, розробляючи багато питань **заново** в той час, як їх вже розроблялося і є певний досвід в роботі в цьому (напр. в Запоріжжі було витрачено біля 50.000 крб. на розробку проекта відводу річки Московки в той час, як в архіві проект був готовий).

Деякі установи, не дивлячись на повідомлення ЦАУ про виявлені для них архматеріали, не побажали їх використати (Укршовкотрест—про розвиток шовківництва, Союзкокс—про будівництво заводів фенолу та сірчаної кислоти).

III. Щоб ліквідувати вищезазначені ненормальні явища та цілковито використати все те, що є корисним для соціалістичного будівництва, Президія ЦКК НКРСІ пропонує:

1) Всім пляново-господарчим установам протягом декади подати до Архівних Управлінь перелік питань, які проробляються зараз, або пророблятимуться до кінця п'ятирічки, на які треба виявити архівний матеріал (заявки подати центральним установам—до ЦАУ, місцевим—до Місцевих Архуправлінь).

2) Всім пляново-господарчим установам використати виявлені архівні матеріали в своїй практичній роботі. Особливу увагу щодо цього звернути Укрдержплану, НКЗему та ВРНГ.

3) Зобов'язати всі пляново-господарчі установи, після використання архматеріалів подати до архівних органів для обліку відомості про ефект використання їх в коштах та в інших показниках.

4) Центральному Архівному Управлінню подбати про термінове виявлення архматеріалів та створення належних умов для їхнього опрацювання.

5) Групам сприяння РСІ пляново-господарчих установ встановити постійний контроль за виконанням цієї директиви.

6) Всім групам НКРСІ при облідуванні установ звертати особливу увагу, наскільки останні при розробці окремих питань та проектів використовують архівні матеріали.

Постанову оголосити в пресі.

Заст. Голови ЦКК—Наркома РСІ

Алексієв.

До всіх Центральних і Краєвих Архівів, до всіх Місцевархів та Головархіву АМСРР.

(Вих. № 5-16 від 3-VI-1931 р.).

При цьому Центральне Архівне Управління надсилає постанову Робочої Колегії з 14-V-1931 р. про здійснення внутрішньої реорганізації архівних установ і пропонує взяти її до керівництва. До запровадження цієї постанови в життя в частині штату пропонується приступити негайно. Нове розставлення сил безперечно викличе потребу певною мірою змінити той плян роботи, за яким зараз працюють всі архівні установи. В цій справі ближчими днями до Вас буде надіслано керівні вказівки.

Щодо нового розташування архматеріалів в архівосховищах за секціями, встановленими Колегією ЦАУ, то його треба здійснити поступово, головне, в процесі пля-

нової роботи. Картки ж з обліку ЄДАФ'у треба ближчим часом розташувати за новим поділом архматеріалів на секції.

Щодо тих архівних установ, за які в пущчеподаній постанові Колегії не згадується, Центральне Архівне Управління повідомляє, що зараз же до них в справі їхньої внутрішньої реорганізації надсилається окремого листа.

Центральне Архівне Управління пропонує на загальних зборах колективу роз'яснити мету цієї реорганізації, обміркувати її для того, щоб увесь колектив Вашої установи усвідомив всю вагу та значення цих заходів.

Заст. Керівника Плянovo-Інструкторського Сектору ЦАУ В. Нікітін.

Постанова Робочої Колегії Центрального Архівного Управління про перебудову архівосховищ та штату архівних установ УСРР.

(Протокол з 14-V-1931 р. № 13).

Колегія Центрального Архівного Управління УСРР, заслухавши доповідь пляново-інструкторського сектору про перебудову архівосховищ і штату архівних установ УСРР, постановила вважати, що зараз, в момент широкого розгорнення процесу соціалістичного будівництва, архівні установи повинні прикласти всіх зусиль до того, щоб максимально допомогти йому тим величезним досвідом, якого заховано в архівних матеріалах. Все те, що архівні установи до цього часу зробили в цій справі, є абсолютно недостатнім. Архівні матеріали абсолютно недостатньо використовувалося для агітаційно-пропагандистської роботи, для висвітлення революційних подій, ювілеїв та політичних кампаній, для практичних потреб пляново-господарчих установ. Абсолютно недостатньо виконувалося також роботу видання архівних документів з метою створення документальної бази для науково-дослідчої роботи істориків-марксистів для бороть-

би з класовим ворогом на ідеологічному фронті. Таким чином, до цього часу архівні установи недостатньо виконували покладені на них політичні завдання. За один з головніших моментів, що завважав правильній роботі архівних установ, безперечно, була нежиттєвість структурно-штатної їхньої побудови. Побудова архівосховищ за системою відділів та система закріплення за відділами штату вже вижита. Ця система природньо приводила до відмежованості окремих частин колективу, розпорошеності його і, безперечно, негативно відбивалася на роботі архівних установ, створюючи значні неув'язки в загальних плянах їхньої роботи. Крім того колектив в цілому за такої системи роботи не почував себе відповідальним за всю роботу даного архіву. Архівне будівництво, в зв'язку з величезним розвитком соціалістичної промисловости, сільського господарства та пролетарської культури вимагає зараз ґрунтовної перебудови роботи архівних установ, утворення єдиного архівосховища з єдиним штатом-колективом і цілковитого пов'язання їхньої роботи з життям в інтересах прискорення п'ятирічного пляну соціалістичного будівництва.

В зв'язку з тим Колегія ЦАУ визнає за потрібне:

1) Скасувати по всіх Центральних і Краєвих Архівах дотеперішню **загальну** побудову архівосховищ за системою відділів, залишивши назву «відділ» лише для матеріалів нацменівського характеру по тих архівах, по яких до цього були секції нацменархівів (КЦІА та Одеський Крайарх) для того, щоб яскравіше підкреслити вагу та політичне значення архматеріалів нацменвідділів, що згодом переростатимуть в окремі нацменівські архіви.

2) Вважати, що всі архустанови мають єдине архівосховище, в якому лише для раціонального користування фонди розташовуються за секціями. Встановити такий загальний розподіл за секціями.

1) Секція історії класової боротьби, пар-

тії, Жовтневої революції та громадянської війни.

а) При ній група таємних матеріалів.

2) Секція промисловости, сільського господарства, торгівлі та фінансів.

3) Секція адміністративно-судових установ, при ній групи:

а) військових матеріалів, б) матеріалів установ охорони здоров'я та соцзабезпечення.

4) Секція громадських організацій (в тому числі кооперативних).

5) Секція антирелігійна.

6) Секція освіти.

7) Секція профруху та праці.

8) Секція установ зв'язку та транспорту.

9) Секція приватних фондів та колекції документів.

Крім того, кожна архівна установа має фонд друкованих матеріалів.

3) Пропонувати Київському Центральному Історичному Архіву та Крайархам завести точний розподіл матеріалів за вищезначеними секціями, причому КЦІА додатково має ще Польський та Єврейський нацменвідділи, а Одеський Крайарх—Німецький.

4) Центральний Архів Революції за змістом своїх матеріалів має лише одну 1-шу секцію, яка поділяється на такі групи: 1) група таємних матеріалів, 2) група матеріалів установ до Лютневої революції, 3) група матеріалів установ контр-революційних урядів і партій після Лютневої революції, 4) група матеріалів радянських установ та організацій.

5) Для Всеукраїнського Центрального Державного Архіву встановити всі секції за винятком секції під № 1, залишивши в той же час окрему групу таємних матеріалів.

6) Центральний Архів Праці в цілому має лише секцію № 7. В межах Архіву встановити розподіл архматеріалів на такі групи: а) групи таємних матеріалів, б) групи матеріалів профорганізацій, в) групи матеріалів установ праці.

7) Для Харківського Центрального Історичного Архіву встановити секції під №№ 2, 3, 5, 6, 9.

8) Для Київського Центрального Архіву давніх актів встановити секції під №№ 3, 5, 6, 9.

9) Для Місцевархів та Головархіву АМСРР встановити всі секції з такою зміною: замість секції № 1 встановити партсекцію з групою таємних матеріалів при ній.

10) Пропонувати всім архустановам, розподіляючи фонди по секціях, до секції адміністративних установ відносити лише архіви тих установ, що провадили загально-державну адміністративну роботу, наприклад, ВУЦВК'у, РНК, Наркомвнусправ, Президія та Секретаріат Губвиконкому, Окрвиконкому, Міськради, архіви сільрад, канцелярії губернаторів, губерських правлінь і т. п. Архіви ж адміністративних установ, що керували тою чи тою окремою ділянкою роботи (наприклад, губземвідділ, окрнаросвіта тощо) відносяться до секції за характером роботи (Окрнаросвіта до секції освіти і т. інш.).

11) Щоб раціоналізувати роботу архустанов, піднести відповідальність колективу за роботу даного архіву та підвищити кваліфікацію архробітників, вважати, що по всіх, без винятку, архустановах є єдиний штат-колектив, який лише для зручності в роботі поділяється на: 1) сектор агітації, пропаганди та археографії, 2) організаційно-технічний сектор і 3) окрему групу обслуговування.

12) До функцій першого сектору належить: 1) виявлення та використання архматеріалів через пресу, кіно, радіо, виставки і т. інш. для різних політичних кампаній (антирелігійна, день протесту проти імперіалістичної війни, кооперативний день тощо), для різних ювілеїв та революційних свят; 2) підготування та видання друком збірок архівних документів; 3) складання та видання брошур, написаних на підставі архівних матеріалів, а також брошур

популяризаційного характеру; 4) проведення доповідів інформаційного та популяризаційного характеру по науково-дослідних та наукових установах, робітничих клубах, по ВИП'ах тощо про створення громадської думки навколо архівного будівництва; 5) популяризація архматеріалів, що мають практичне значення; 6) видання оглядів архматеріалів та видань типу пам'ятної книжки, а також наукових описів.

13) До функцій організаційно-технічного сектору в основному належить: 1) інспекторсько-інструкторська робота разом з роботою утворення мережі архкорів, розповсюдження видань ЦАУ, набір студентів до ВШКП, картковий облік архівів дієвих установ, організація роботи по відокремленню утильматеріалів з архівів дієвих установ; 3) робота по концентрації, розборці і описанню архматеріалів і друкованих видань, складання картотеки ЄДАФ'у, складання топографічного показника; 4) проведення архівно-технічної роботи (підшивка, нумерація тощо); 5) відокремлення утильматеріалів з архівосховищ; 6) складання та оформлення плянів роботи та звітів, 7) виявлення матеріалів практичного значення.

14) До функцій групи обслуговування належать такі роботи: 1) переведення діловодства та рахівництва установи і друкування паперів, 2) охорона, вбирання та опалювання архівосховищ, 3) експедювання пошти.

15) Функції безпосередньо адміністративного порядку (справи про кошторис, приміщення, штат, укомплектування штату, устаткування приміщення, зносини з керівними установами і т. інш.) покласти безпосередньо на завідателя установ.

16) В тих місцях, де перебуває декілька архівних установ (Харків, Київ, Одеса, і т. п.), сектор агітації, пропаганди та археографії утворити не окремо при кожній установі, а об'єднаний для всіх установ. причому кожна установа має свій плян в частині роботи цього сектору, який відповідає специфічності сконцентрованих в ній

архматеріалів і входить складовою частиною до загального пляну об'єднаного сектору. Завідателі всіх архівних установ по цих містах входять до складу сектору, причому, за керівника сектору в Києві є завідатель КЦПА, в Полтаві, Одесі, Чернігові та Дніпропетровському завідатель Крайарху, в Харкові роботою цього сектору керує безпосередньо завідатель Архіву Революції під загальним керівництвом керівника сектору агітації, пропаганди та археографії ЦАУ. По тих місцях, де є лише Місцеварх, за керівника першого сектору вважати завідателя Місцеварху.

17) За керівника організаційно-технічного сектору по всіх установах вважати вченого архівіста, а в Місцевархах III-ої категорії — інспектора-інструктора.

18) Групою обслуговування безпосередньо керує завідатель установи.

19) Таким чином завідатель установи є — адміністратор, організатор-пляновик, безпосередній керівник сектору агітації, пропаганди та археографії і групи обслуговування, а також керівник всієї архівно-технічної роботи.

20) Штат архівних установ розподілити поміж секторами в такий спосіб:

1. Центральний Архів Революції.

В секторі № 1 (агітпропроботи та археографії) працюють $2\frac{1}{2}$ вчен. архівіста та $\frac{1}{2}$ пом. вченого архівіста.

В секторі № 2 (організаційно-технічний) працюють: $5\frac{1}{2}$ вчених архівістів, $7\frac{1}{2}$ пом. вчен. архівістів та 5 тех. робіт.

2. Всеукраїнський Центральний Державний Архів.

Сектор № 1—1 вчен. архівіст повністю, функціонер по таємних матеріалах наполовину та 1 пом. вчен. архівіста.

Сектор № 2—1 вчен. архівіст, наполовину функціонер по таємних матеріалах, 2 пом. вчен. архівіста, 2 техроби.

3. Центральний Архів Праці.

Сектор № 1—вчений архівіст наполовину, а також основну участь в роботі бере завідатель.

Сектор № 2—вчений архівіст наполовину, 2 пом. вчен. архівіста.

4. Харківський Центральний Історичний Архів.

Сектор № 1—1 вчен. архівіст.

Сектор № 2—3 вчен. архівісти, 3 пом. вчен. архівісти.

5. Київський Центральний Історичний Архів.

Сектор № 1—2 вчен. архівісти, 1 пом. вчен. архівіста.

Сектор № 2—6 вчен. архівістів, пом. вчен. архівістів 7, техробітників—2.

6. Центральний Архів Давніх Актів.

Сектор № 1—1 вчен. архівіст.

Сектор № 2—2 вчен. архівісти, 3 пом. вчен. архівісти.

7. Харківський Крайарх.

Сектор № 1—1 вчен. архівіст наполовину, функціонер по таємних матеріялах наполовину, 1 пом. вчен. архівіста наполовину.

Сектор № 2—1 вчен. архівіст наполовину, функціонер по таємних матеріялах наполовину, пом. вчен. архівістів—1½, 3 тех. робітники.

8. Полтавський, Дніпропетровський, Одеський та Чернігівський Крайархи.

Сектор № 1—в такому ж складі, як і в Харківському Крайарху.

Сектор № 2—той же, як і в Харківському Крайарху з такою зміною: замість 3-х техробітників працює один.

9. Місцевархи 1-ої категорії.

Сектор № 1—вчен. архівіст наполовину, функціонер по таємних матеріялах наполовину, 1 архівіст.

Сектор № 2—вчен. архівіст наполовину, функціонер по таємн. матеріялах наполовину,

2 інспектори-інструктори, архівістів 7.

10. Місцевархи II-ої категорії.

Сектор № 1—вчений архівіст наполовину, функціонер по таємних матеріялах наполовину, 1 архівіст.

Сектор № 2—вчен. архівіст наполовину, функціонер по таємн. матеріялах наполовину, 2 інспектори-інструктори, архівістів—4.

II. Місцевархи III-ої категорії.

Сектор № 1—функціонер по таємн. матеріялах наполовину та сам завідатель бере основну участь в роботі цього сектору.

Сектор № 2—інспектор-інструктор повністю, функціонер по таємн. матеріялах наполовину, 2 архівісти.

21) Решта штату—діловоди, друкарщиці, служнижки, трубники, прибиральники і т. інш. входять до складу обслуговуючого персоналу.

Колегія ЦАУ відмічає, що за умов такого розставлення сил, безперечно буде забезпечено роботу використання архматеріалів для потреб соціалістичного будівництва. Проте, одночасно Колегія відмічає, що й при цій розстановці сил архівні органи лише своїми засобами не зможуть в потрібній мірі виконати величезних завдань в справі обслуговування потреб соціалістичного будівництва. Сектору агітації, пропаганди та археографії треба якнайміцніше пов'язати свою роботу зі всіма тими установами та організаціями, які провадять агітпропівську роботу, науково-дослідницьку роботу та планово-господарчу, щоб максимально притягти їх до роботи по використанню архматеріалів та допомогти в їхній роботі. Крім того, що сектор мусить сам провадити певну роботу в цій галузі, він повинен, головне, організувати цю справу. Роля цього сектору є значною мірою організуюча.

Завідатель Центрального Архівного

Управління УСРР С. Семко.

Секретар Климась.

До всіх Радгоспів та бухгалтерів-інспекторів тресту ¹⁾.

(Вих. № 1-1-295 з 25-V-1931 р.).

Виходячи з величезного науково-історичного і політичного значення архівних матеріалів радгоспів, що повністю відбивають весь процес розвитку радянських господарств, у виконання директиви Наркомземсправ і Центрархуправління пропонуємо:

1. негайно ж виділити особу, що персонально відповідатиме за стан і цілість архівних матеріалів радгоспу, прізвище якої повідомити тресту до 1-VI-ц. р.

2. Запропонувати виділеній особі протягом певного часу впорядкувати всі закінчені діловодні справи та інші діловодні матеріали радгоспу за інструкціями Центрального Архівного Управління УСРР.

¹⁾ Лист цей виданий від Українського Сорто-Насіннєвого Тресту і разіслано поштою. В Бюлетені його друкується для відому і керівництва МАУ.

3. Всі закінчені діловодством архівні матеріали р-нів (справи, книги тощо) до 1928 р. передати негайно ж за актом до відповідних Місцевих архівних управлінь, наперед як слід їх впорядкувати.

4. Безперечно виконувати всі законні вимоги і пропозиції органів Архівного Управління, що на них покладено обов'язки доглядати, інструктувати всі державні і громадські установи в питаннях правильного зберігання архівів.

5. В майбутньому питанню зберігання архівних матеріалів приділити максимум уваги, забезпечивши цілковиту цілість і правильне їх переховування. Бухгалтерам-інспекторам тресту пропонується під час обслідувань р-нів перевіряти також і стан архівних матеріалів і інструктувати р-пи щодо правильного поставлення архівної справи. Про хід виконання зазначеної директиви, а також про стан архівних матеріалів р-пу, повідомити тресту до 15-VI ц. р. Відповідальність і догляд за виконанням цієї директиви покладається персонально на бухгалтерів-інструкторів тресту.

Директор Тресту **Гончаренко.**

Адмінтехсектор **Звенятський.**

II. ІНФОРМАЦІЙНА ЧАСТИНА

Боротьба за використання матеріалів практичного значення—боротьба за прискорення темпів соціалістичного будівництва.

Пора вже скінчити розмови про можливість, чи неможливість використання архіва матеріалів практичного значення для нашого соціалістичного будівництва. На сьогодні питання абсолютно ясне: не тільки такі матеріали є, не тільки їх виявляється ще далі то більше, не тільки зрештою вони справді можуть бути використані, алеж є вже чимало фактів, коли ці матеріали конкретно прислужилися.

Проте, треба говорити, і не лише говорити, а всіма способами домагатися, що біль-

шовицькому битися, щоби фактичне використання таких матеріалів рушити якнайнегайніше і в масовому масштабі. Нещадно треба бити за так звану «необізнаність» з практичними архіва матеріалами, що нею пробують прикривати недозволене марнотратство державних коштів різні господарські установи і організації.

Вони, ті установи, за ними—широка громадськість радянських спеціалістів, радянських дослідників не виконають належною мірою завдань, покладених на них від партії і радянської влади, якщо в своїй конкретній роботі липатимуть на боці оце не-

вичерпне джерело матеріяльних ресурсів для соціалістичного будівництва, одні практичні архматеріяли.

Мають так само якнайближче підійти до цієї справи і місцеві керівні та контрольні органи, немає бо певности, що причина пасивного ставлення планових і господарських органів до цих матеріялів полягає лише в отій невідомості, навіть у бюрократичному відволіканню: прихованим шкідництвом їх не іноді од цієї пасивности.

Перелам в оцінці цієї справи від керівних органів подекуди єсть уже. От, хоч би взяти Запоріжжя. В постанові Голови Запорізької Міськради т. Нефоростного від 12 квітня п/р, де накреслюється ряд заходів до створення сприятливих умов для роботи Місцеварху, єсть такий пункт:

«Зобов'язати всі установи при складанні будь-яких проектів обов'язково одержувати від архівного управління довідки про можливість наявності матеріялів, що стосуються таких проектів. Міськплану взяти до керівництва цю постанову і при розгляді проектів обов'язково виявляти, наскільки використані архівні матеріяли. Зокрема відзначити несприятимий факт невикористання архівних матеріялів при складанні проекту відводу річища р. Московки та побудування порта, на що було витрачено 50.000 (п'ятдесят тисяч) крб. в той час, коли в Архівному Управлінні є вже розроблений відповідний проект. Секції РСІ—перевірити причини невикористання зазначених матеріялів».

Тільки так має стояти справа і по всіх інших місцях. Отож і Місцевархи повинні взяти до уваги, що в справі виявлення практичних архматеріялів на сьогодні головний наголос падає на те, як фактично просуваються ті матеріяли до споживачів, як їх наділі використовувється і як скоро використовується, та яких конкретних наслідків дається доходити

через ті матеріяли. І для цього треба скористатися із всіх приступних способів. Якщо й надалі поставатиме на цій ділянці якась пасивність, якийсь опір, якесь небажання і відволікання — потрібна рішуча і нещадна боротьба; аджеж питання ходить про засоби до прискорення темпів соціалістичного будівництва, і ніяка відомча рутинна не може ставати тут хоч би найменшою перешкодою.

Величезного значення набирає в цій справі постанова президії ЦКК—НКРСІ з 31 травня ц/р, що її надруковано в цьому додатку. Вона є цілком чіткою і категоричною директивою, виконати яку потрібно в найкоротший термін.

Широко підтримати почин Херсонського Місцеварху.

При Херсонському Місцеварху організована бригада для виявлення і використання архматеріялів наукового, практичного і культурно-політичного значення. До складу бригади ввійшли представники секцій Міськради, секції наукових робітників, ексекторату тощо. За ухвалою організаційних зборів бригади для організації роботи в окремих талужках (використання матеріялів для антирелігійної пропаганди, для потреб соціалістичного будівництва і т. інш.) обрано групоргів, завданням яких є організація активу, переведення конкретних заходів до виявлення і використання матеріялів (преса, доповіді, лекції тощо), організація перевірки того, як фактично матеріяли практичного значення використовуються і т. інш. На голову бригади обрано проф. Великохатько. Бригада ухвалила працювати по числах 3, 8, 13, 23 і 28 з 6 до 8 годин вечора. За таким же календарем провадитиметься, з метою допомагати бригаді, чергування робітників Місцеварху.

Організацією бригади Херсонський Місцеварх перший на ділі почав перебудовувати свою роботу на нові рейки, основне бо в перебудові є—щодалі то більше втягувати до активної участі в архівному бу-

дівництві якнайширші кола радянської громадськості, і на організації цього саме всі архівні установи повинні сконцентрувати зараз якнайбільшу увагу. Саме тому то почин Херсонського Місцеварху мусить бути підхоплений і підтриманий всіма іншими Місцевархами і Історичними Архівами, як бойовий заклик.

Архів Запорізької Січі перевезено до Харкова.

3-V—1930 р. Рада ЦАУ ухвалила фонд Кошу Запорізької Січі передати на постійне переховування з Одеського Крайарху до Харківського Центрального Історичного Архіву, після закінчення роботи над складанням наукового опису фонду. Цей опис вийшов вже друком і тому ЦАУ 14-III ухвалило відправити до Одеси одного із співробітників ХЦІА для фактичного виконання своєї ухвали. Зараз архівні матеріали Січі вже з Одеси привезено і переховується в ХЦІА.

Фонд Січі охоплює роки 1730—1776, вага його 320 кг. Користувались з його матеріалів дослідникам буде легко, бо ж до їхніх послуг є науковий опис фонду, позатим цього ж таки року, має вийти друком і огляд його.

ЦАУ, ухвалюючи постанову про передавання фонду виходило з цілком правильних міркувань, бо ж не підлягає сумніву, що це є не тільки матеріали центральної установи, що урядувала на терені чималого своїм розміром краю, але ці матеріали і своїм змістом мають безперечно всеукраїнське значення, а тому переховувати їх мають Центральні Історичні Архіви, відповідно до цілевого настановлення їх. Зрозуміло також, чому цей фонд ухвалено передати до ХЦІА, до закладу, що разом із Центральним Архівом Давніх Актів відобрає на Україні таку ж роль, як «Древлехранилище» в РСФРР.

Стара буржуазна історіографія подбала про те, щоб оповити Запоріжжя туманом неправдивих уявлень, що затушковували класову боротьбу, яка точилась на цій те-

риторії. Перед марксистською історичною наукою, що застосовує в своїй роботі марксистсько-ленінську методологію, стоїть відповідальне завдання — розвіяти отой туман, подати історію Запоріжжя в правдивому світлі. Безперечно, що таку роботу легше буде виконати в Харкові, ніж в якомусь іншому місці України.

В. Б.

До видання нового журналу.

Ближчим часом починає виходити історично-археографічний журнал «Архів Радянської України». Новий журнал, що його видаватиме Центральне Архівне Управління має стати одним із гостріших знарядь в руках пролетаріату у боротьбі його з внутрішнім і зовнішнім класовим ворогом, в боротьбі проти імперіалістів світу, що скажено готуються до нової інтервенції проти першої в світі країни переможного соціалістичного будівництва — країни Рад.

Журнал «Архів Радянської України» прагнучим до утворення марксистської друкованої документальної бази для досліджень з історії класової боротьби на Україні. У відмінну від фундаментальних археографічних публікацій, що їх має видавати ЦАУ, журнал подаватиме лише основні, найбільш яскравіші документи, або серії їх, об'єднані одною темою.

Хронологічні рамки журналу — XIX та XX сторіччя з наголосом на останньому сторіччі і особливо з наголосом на періоді боротьби за диктатуру пролетаріату та на добі соціалістичного будівництва.

Бригади і окремі архівісти повинні взяти в журналі якнайактивнішу участь. Підчас розборки, описання, вивчення архіва матеріалів, архівісти часто виявляють цікаві документи, іноді недостатні для окремого друкованого твору, але варті їхнього видрукування в «Архиві Радянської України».

Отже треба розгорнути цю роботу і почати надсилання матеріалів для вміщення в журналі, притягнувши до цього широкі кола наукових робітників.

Перевірено 1948 р.

Працюємо по новому.

(З досвіду роботи Харківського Центрального Історичного Архіву).

Харківський Центральний Історичний Архів є одним з найстаріших архівів на Україні, так своїм віком (існує більш 50 років), як і матеріалами, що в ньому переховуються (фонди лівобережної України та Слобожанщини XVII—XVIII стол.). Але було б помилково гадати, що цей «ветеран» залишився в стороні від того пожвавлення на архівному фронті, що почалося останніми часами. Потреби розгорнутого соціалістичного наступу, й культурної революції владно вимагають від усіх архівних органів перебудувати свою роботу по-новому, пристосувати старі, «мертві» документи до вимог сучасного живого життя. Колектив ХЦІА усвідомив ці нові засади архівного будівництва і здійснює їх у своїй роботі.

У виробничому житті колективу широко застосовуються нові соціалістичні методи роботи. В жовтні минулого року весь колектив ХЦІА оголосив себе за ударний і почав активно боротись за збільшення виробничих норм, точний облік роботи та зміцнення трудової дисципліни. При розробленні

операційного плану на 1931 р. колектив висунув свій зустрічний план, пакти якого не залишилися тільки на папері, а здійснюються на практиці. Бригада Грушкому, що перевіряла виконання плану ХЦІА за перший квартал поточного року, констатувала, що план Архіву виконується з перебільшенням.

ХЦІА має живий зв'язок з науково-дослідними установами—Інститутом історії української культури ім. акад. Багалія та Українським Інститутом Марксизму й Ленінізму (аспіранти останнього проводять в ХЦІА практичні справи з палеографії). В лінії археографічної роботи Архів потужно збіркову оглядів найважливіших архіфондів України XVII—XVIII ст. та видання найцінніших матеріалів з своїх фондів. Щодо використання архіматеріалів практичного значення, Архів перебуває в трохи специфічних умовах і не може пишатись своїм досягненням, але й у цьому напрямку робиться все можливе (останніми часами виявлено цікаві матеріали про знайдення золотої руди та живого срібла на Україні в XVIII стол., про культуру винограду на Слобожанщині в XVII стол. та інші.).

В. Є.**В Одесі виявлено цінний фонд.**

Одеські архівні установи в процесі інструкторських обслідувань нещодавно виявили архівні матеріали «Международной компании жатвенных машин в России» за всі роки існування і діяльності цієї компанії. Виявлений матеріал в кількості трьох пар

кінних платформ перевезено до приміщення Одеського Крайарху. На місці виявлення архіву лишилася ще одна нерозкрита каса, в якій теж очевидно заховано листування. З огляду на значний науково-історичний і практичний інтерес виявлених матеріалів, Одеський Крайарх цими днями починає їх впорядковувати.

Відповідальний редактор Ф. Герасименко

Укрголовліт № 144 - жб.

Зам. 1469—1500

ВРНГ УСРР Укрполіграфоб'єднання. Газетна фабрика ім. В. Блакитного.

У.К.Ш